

Valmieras novada izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024. - 2030. gadam

B DAĻA: STRATĒĢISKĀ ATTĪSTĪBA

Pasūtītājs:

Valmieras novada pašvaldība

Lāčplēša iela 2, Valmiera, Valmieras novads, LV-4201

Izpildītājs:

SIA "AC Konsultācijas"

Balasta dambis 70a-1, Rīga, LV-1048

info@ack.lv

2024

SATURS

SAĪSINĀJUMI	3
1. Ievads	4
B DAĻAS Izstrādes metodoloģija.....	5
2. Stratēģiskās attīstības ietvars	7
2.1. Valmieras novada izglītības ekosistēmas izvērtējums	7
2.2. Vīzija, virsmērķis un vērtības Valmieras novada izglītības nozares attīstībai	16
2.3. Izglītības attīstības stratēģiskie uzstādījumi	18
3. Izglītības pakalpojumu tīkla attīstības pamatprincipi Valmieras novadā.....	20
3.1. Izglītības pakalpojumu tīkla attīstības virzītājspēki.....	20
3.2. Metodoloģija un kritēriji	21
3.3. Izglītības pakalpojumu novērtējuma karte	24
3.4. Izglītības pakalpojumu attīstība, struktūra un specializācija.....	27
4. Metodiskā darba pārvaldības attīstība	62
PIELIKUMI	65

SAĪSINĀJUMI

AP – attīstības programma

DML – digitālie mācību līdzekļi

DTAPS – darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēma

DVBM – darba vidē balstītas mācības

EM – Ekonomikas ministrija

ES – Eiropas Savienība

IKT – informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

IKVD – Izglītības kvalitātes valsts dienests

IZM – Izglītības un zinātnes ministrija

KC – Karjeras centrs

LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija

LIAA – Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra

LM – Labklājības ministrija

MC – metodiskais centrs

m.g. – mācību gads

NEP – Nozares ekspertu padome

NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra

NVO – nevalstiskā organizācija

PII – pirmsskolas izglītības iestāde

STEAM – zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes, māksla un matemātika (no angļu valodas – Science, Technology, Engineering, the Arts and Mathematics)

Stratēģija – Valmieras novada izglītības ekosistēmas attīstības stratēģija 2024. - 2030. gadam

SVID – stipro un vājo pušu, iespēju un draudu analīze

VARAM – Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

VDMV – Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola

VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra

ViA – Vidzemes Augstskola

VII – vispārējās izglītības iestāde

VISC – Valsts izglītības satura centrs

VNIP (arī – IP) – Valmieras novada Izglītības pārvalde

VT – Valmieras tehnikums

1. IEVADS

VALMIERAS NOVADA IZGLĪTĪBAS EKOSISTĒMAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2024. - 2030. GADAM (turpmāk – Stratēģija) ir visaptverošs vidēja termiņa nozares attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka mērķus, uzdevumus un rīcības izglītības nozares attīstībai Valmieras novadā.

Stratēģijas mērķis ir noteikt izglītības attīstības prioritātes un virzienus Valmieras novadā 2024. - 2030. gadam, atbilstoši esošajai situācijai un novada attīstības dokumentiem, nacionālajām izglītības attīstības pamatnostādnēm, ANO Ilgtspējīgas attīstības mērķiem 2030, administratīvi teritoriālajai reformai, kā arī nacionālā un Eiropas Savienības līmenī paredzētajiem atbalsta mehānismiem. Stratēģijā definētajiem stratēģiskajiem mērķiem, rīcības virzieniem, rīcības jomām un uzdevumiem kopumā jāsekmē efektīvu, ilgtspējīgu, mūsdienīgu, kvalitatīvu un līdztiesības principos balstītu izglītības pakalpojumu attīstību.

Stratēģija izstrādāta, balstoties uz **izglītības ekosistēmas** pieeju, kurā pašvaldība attīsta tās vadībā un pārraudzībā mērķtiecīgi strādājošu institūciju kopu, izglītības jomā sadarbojoties ar pašvaldības, privātajām un valsts izglītības iestādēm, darba devējiem, sociālajiem partneriem, nevalstiskajām organizācijām, citām pašvaldībām un to teritorijās esošām izglītības iestādēm, koordinējot izglītības īstenošanu visās izglītības programmās un pakāpēs.¹ Valmieras novada izglītības ekosistēmu veido izglītības iestāžu, organizāciju un uzņēmumu tīkls, kā arī pedagogi, izglītības iestāžu vadītāji, vecāki un izglītojamie, kas mijiedarbojas un sadarbojas ekosistēmā, vienojot formālās un neformālās izglītības iestādes, visus sabiedrības locekļus ar viņu izglītības vajadzībām, dažādus finanšu, mācīšanās un citus resursus ar mērķi nodrošināt inovatīvu sociālo un ekonomisko attīstību Valmieras novadā.

Attīstot Valmieras novada izglītības ekosistēmu, kurā pieejami konkurētspējīgi visu līmeņu izglītības pakalpojumi, pastāvīgas mācīšanās iespējas visu vecumu cilvēkiem un atbalsts karjeras veidošanai, tiek sekmēta **cilvēku piesaiste un labbūtība novadā**, nodrošinot iedzīvotājus ar personības izaugsmei un darba tirgū nepieciešamajām prasmēm. Sinerģijā ar mērķētiem nodarbinātību veicinošiem pasākumiem un zināšanu pārnesi starp augstākās un profesionālās izglītības iestādēm ar uzņēmējdarbības sektoru tiek atbalstīta cilvēkresursu sagatavošana ekonomikas prioritārajās nozarēs (viedā specializācija) un veicināta **Valmieras novada un Vidzemes reģiona ekonomiskā izaugsme un ilgtspēja**.

Šis dokuments izstrādāts saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu. Ievērojot saskaņotības principu², Stratēģijas izstrādē ņemti vērā augstākstāvoši attīstības plānošanas dokumenti vietējā līmenī (Valmieras novada ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumenti (Apstiprināti Valmieras novada domes sēdē 2022. gada 27. oktobrī³)), kā arī reģionālā un nacionālā līmenī un ar izglītības nozari saistīti starptautiska un nacionāla līmeņa dokumenti un normatīvie akti.

Stratēģiju saskaņā ar Valmieras novada pašvaldības darba uzdevumu un pamatojoties uz 2023. gada 14. augustā noslēgto pakalpojuma Līgumu Nr. Nr.09.822/7.4.1/23/124 izstrādāja SIA "AC Konsultācijas".

Dokumentā ietvertā informācija un secinājumi ir balstīti uz Valmieras novada pašvaldības un izglītības iestāžu sniegtajiem datiem, aptaujās, intervijās un iesaistīto pušu diskusijās iegūto informāciju, kā arī uz publiskajās datu bāzes pieejamajiem datiem.

¹ Izglītības likums <https://likumi.lv/doc.php?id=50759>

² Attīstības plānošanas sistēmas likums <https://likumi.lv/ta/id/175748-attistibas-planosanas-sistemas-likums>

³ Valmieras novada pašvaldības domes lēmums Nr.680 "Par Valmieras novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2022. – 2038.gadam un Valmieras novada attīstības programmas 2022. – 2028.gadam apstiprināšanu" (protokols Nr.20, 52§)

Stratēģijā ir ietvertas šādas atsevišķas sadaļas:

A. ANALĪZE

Vispārējs esošās situācijas izvērtējums, pārskats par pašvaldībai pakļautajām izglītības iestādēm, profesionālās, augstākās un pieaugušo izglītības ieguves iespējas novadā un Valmieras novada izglītības jomas SVID analīze.

B. STRATĒGISKĀ ATTĪSTĪBA

Stratēģiskās attīstības ietvars, izglītības pakalpojumu tīkla attīstības pamatprincipi Valmieras novadā, metodiskā darba pārvaldības attīstība.

C. RĪCĪBAS PLĀNS

RĪCĪBAS PLĀNS 2024. - 2030. gadam, risku izvērtējums, Valmieras novadā izglītības nozares vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti, Izglītības jomas ilgtermiņa attīstības prioritātes (līdz 2040. gadam), Stratēģijas īstenošanas rezultatīvie rādītāji, monitoringa uzraudzība.

Šis dokuments ir **B. DAĻAS: STRATĒGISKĀ ATTĪSTĪBA** ziņojums (izstrādāts 2023. gada novembrī – 2024. gada februārī).

B DAĻAS IZSTRĀDES METODOĻGIJA

Tabulā 1 raksturotas būtiskākās stratēģiskās attīstības plānošanas ietvaros izmantotās pētnieciskās metodes.

Tabula 1 – Stratēģijas izstrādes metodoloģijas kopsavilkums

Nr. p.k.	Izmantotā metode	Apraksts
1.	Datu ievākšana un analīze	Esošās situācijas analīzē ietverto datu izmantošana un papildu datu ievākšana no Valmieras novada pašvaldības (izglītības pārvaldes), izglītības iestādēm un publiskiem datu avotiem. Datu analīze pielietota, izstrādājot esošās situācijas izvērtējumu (kopsavilkumu) un izglītības pakalpojumu novērtējuma karti.
2.	Dokumentu izpēte	Attīstības plānošanas un politikas plānošanas dokumentu, normatīvo aktu, saistošo noteikumu, informatīvo ziņojumu, pētījumu un izvērtējumu u.c. ar izglītības jomas attīstību saistītu dokumentu analīze.
3.	Intervijas un diskusijas	Intervijas un diskusijas ar pašvaldības un izglītības iestāžu pārstāvjiem (Izglītības pārvaldes vadītāja un speciālisti, Attīstības pārvaldes vadītāja, Valmieras Attīstības aģentūra, izglītības iestādes u.c. iesaistītās puses).
4.	Stratēģiskās plānošanas seminārs un tematiskās darba grupas	Lai apzinātu aktuālos izaicinājumus iesaistīto pušu vērtējumā un kopīgi noteiktu Valmieras novada izglītības attīstības tendences un nākotnes rīcības, tika organizēts klātienē stratēģiskās plānošanas seminārs "Valmieras novada izglītības jomas attīstība 2030" (2023. gada 22. novembrī). Darbsemināra dalībnieki bija novada izglītības iestāžu vadības, pašvaldības iestāžu u.c. organizāciju pārstāvji. Semināra ietvaros notika diskusijas par tendencēm un vēlamajām pārmaiņām septiņās tematiskajās darba grupās: <ol style="list-style-type: none"> 1. Valmieras novads kā talantu centrs – specializācijas jomas, pasākumi izglītojamo atbalstam. 2. Karjeras izglītības pakalpojumu attīstība (sadarbībā ar uzņēmējdarbības sektoru). 3. Uzņēmējspēju sekmēšana visos izglītības posmos – no pirmsskolas līdz pieaugušo izglītībai. 4. Pieaugušo izglītības iespēju attīstība – darba tirgum nepieciešamo prasmju apguves iespējas Valmieras novadā.

Nr. p.k.	Izmantotā metode	Apraksts
		<p>5. Sadarbība starp izglītības iestādēm un darba devējiem – DVBM, prakses iespējas u.c.</p> <p>6. Pedagogu un atbalsta personāla piesaiste.</p> <p>7. Izglītības iestāžu tīkla, infrastruktūras un tehnoloģiju ilgtspēja.</p> <p>Semināra darba grupu rezultāti tika fiksēti un izmantoti, plānojot un pamatojot situācijas izvērtējumu, stratēģisko attīstību un rīcības attiecīgajās izglītības ekosistēmas jomās.</p>
5.	Diskusija ar Valmieras novada uzņēmējiem	<p>Lai noskaidrotu, kāda ir novada uzņēmumu pieredze sadarbībā ar izglītības iestādēm un pārrunāt praktiskus risinājumus, kā šo sadarbību veicināt, uzlabot un paplašināt, tika organizēta klātienē diskusija ar Valmieras novada uzņēmējiem "Uzņēmumi un skolas – kā varam vairāk un labāk sadarboties Valmieras novadā?" (2023. gada 15. decembrī).</p> <p>Diskusijā piedalījās 11 dalībnieki no dažādiem uzņēmējiem, atbalsta organizācijām (VAA un LIAA) un pašvaldības. Fokusgrupas diskusijas formātā tika pārrunāta uzņēmēju loma un iesaiste Valmieras novada izglītības jomas mērķu sasniegšanā un uzņēmumu iespējas un ieguvumi no sadarbības ar izglītības iestādēm – no pirmsskolas līdz pieaugušo izglītībai.</p> <p>Diskusijas rezultāti tika fiksēti un izmantoti, plānojot un pamatojot situācijas izvērtējumu, stratēģisko attīstību un rīcības attiecīgajās izglītības ekosistēmas jomās.</p>
6.	Izglītības iestāžu vadītāju tiešsaistes aptaujas	<p>Izstrādājot Valmieras novada izglītības pakalpojumu novērtējuma karti, papildus informācijas ieguvei, vajadzību apzināšanai un situācijas novērtēšanai pēc noteiktiem kritērijiem tika veiktas divas tiešsaistes aptaujas visās Valmieras novadā esošajās izglītības iestādēs (aptaujas anketas aizpildīja izglītības iestāžu vadītāji):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aptauja par digitālo mācību līdzekļu un tehnoloģiju izmantošanu un pieejamību, pedagogu savstarpējo sadarbību un resursu nodrošinājumu efektīvas mācību vides veidošanai. 2. Aptauja par Valmieras novada izglītības iestāžu iesaisti dažādās sadarbības aktivitātēs (projektos, programmās u.c.), sadarbības partneriem un ieguvumiem no partnerattiecībām.

2. STRATĒGISKĀS ATTĪSTĪBAS IETVARŠ

2.1. VALMIERAS NOVADA IZGLĪTĪBAS EKOSISTĒMAS IZVĒRTĒJUMS

2.1.1. FAKTI UN SECINĀJUMI

Valmieras novads izveidots pēc 2021. gadā veiktās administratīvi teritoriālās reformas, apvienojot Valmieras pilsētu un vairākus novadus. Šobrīd novadu veido Valmieras valstspilsēta, četras mazākas pilsētas un 26 pagasti. Novada kopējā platība ir 2946 km² un tas ir otrs lielākais novads Latvijā. Novads robežojas ar Limbažu, Cēsu, Smiltenes un Valkas novadiem un ar Igauniju (Valgas, Viljandi un Pērnavas apriņķiem).

Valmieras novadā kopā ir 50 464 iedzīvotāji⁴ un teju puse (44,7%) no tiem dzīvo Valmierā⁵.

Attēls 1 – Iedzīvotāju skaita sadalījums starp apdzīvotām vietām Valmieras novadā (Avots: Oficiālā statistikas portāla dati)

Valmiera 44,7%	Valmieras pagasts 6,7%		Kocēnu pagasts 5,4%		Rūjiena 5,3%		
	Rencēnu pagasts 2,6%	Seda 2,2%		Jeru pagasts 2,2%	Mazsalaca 2,2%		Naukšē... pagasts 2,0%
		Kauguru pagasts 2,5%	Strenči 1,9%	Brenguļu pagasts 1,6%	Zilākalna pagasts 1,4%	Ķoņu pagasts 1,1%	Skaņķ... pagasts 1,1%
	Dikļu pagasts 1,9%		Trikātas pagasts 1,6%		Bērzain... pagasts 1,1%	Vīlpulka pagasts 0,8%	Ēveles pagasts 0,8%
			Burtnieku pagasts 2,3%		Vaidavas pagasts 1,7%	Matīšu pagasts 1,6%	Mazsalac... pagasts 1,0%
	Plāņu pagasts 0,9%	Jē... pa... 0,7%	Sēju pa... 0,...	Ipīku... 0,6%			

Pēdējo desmit gadu laikā faktiskais iedzīvotāju kopskaits novadā samazinājies par 8,3%, bet pēdējo piecu gadu laikā – tikai par 2,3%. Valmieras pilsētā iedzīvotāju skaits pēdējā desmitgadē samazinājies lēnāk nekā novadā kopumā, bet pēdējās piegades laikā – līdzīgā tempā. Turklāt, lai arī dzimstībai ir tendence samazināties, dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem pēdējās desmitgades laikā nav būtiski mazinājies.⁶

⁴ Oficiālā statistikas portāla dati par 2023. gadu

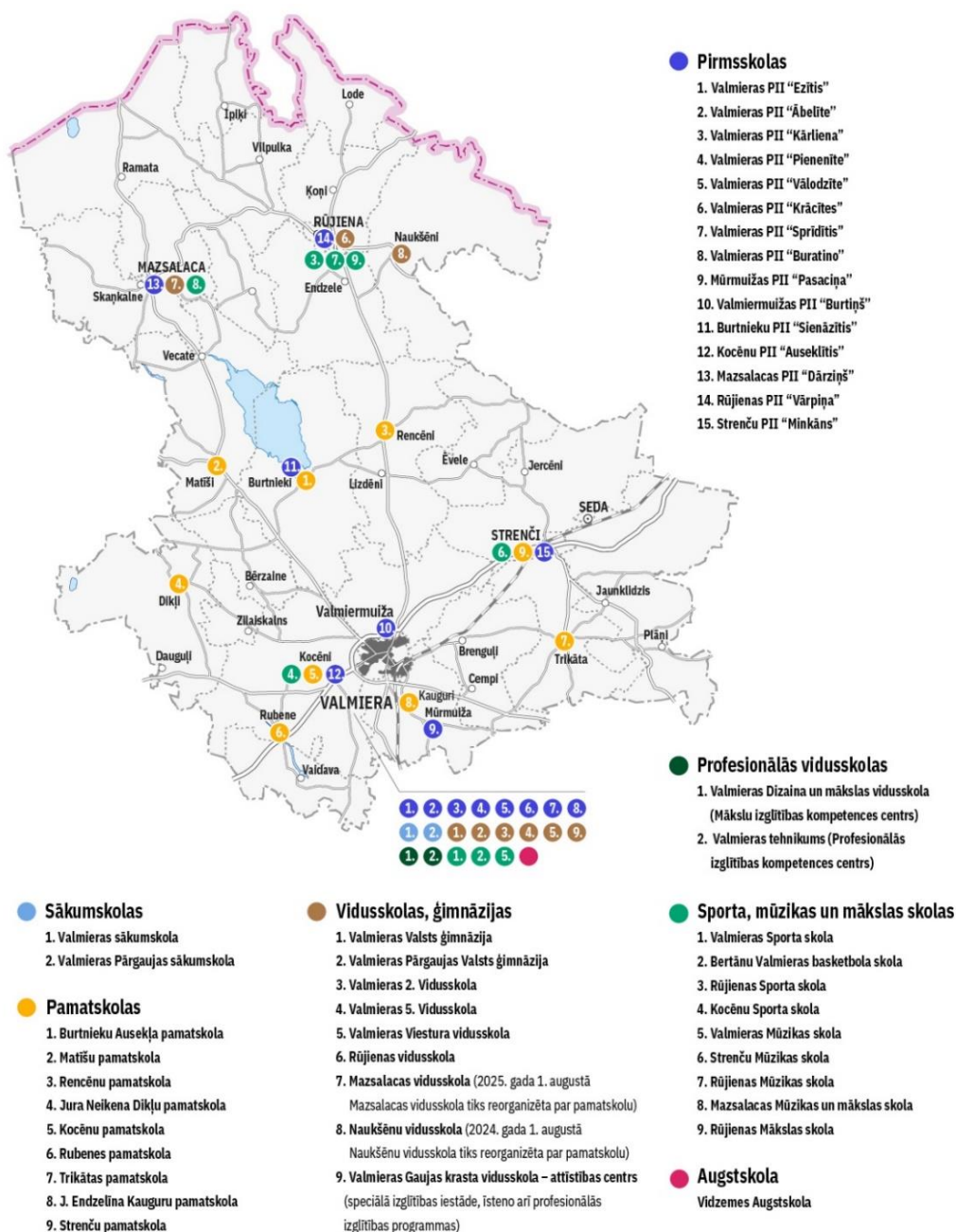
⁵ Pēc Valmieras lielākās apdzīvotās vietas novadā ir Valmieras pagasts (3335 iedz./ 7%), Kocēnu pagasts (2686 iedz./ 5%) un Rūjiena (2649 iedz./ 5%), kam seko Rencēnu pagasts (1292 iedz./ 3%), Burtnieku pagasts (1153 iedz./ 3%), Seda (1112 iedz./ 2%) un Mazsalaca (1082 iedz./ 2%). Mazāk apdzīvotie pagasti ir Ipīku pagasts (154 iedz./ 0,3%) un Lodes pagasts (288 iedz./ 0,6%) pierobežā, kā arī Sēju pagasts (295 iedz./ 0,6%)

⁶ Oficiālā statistikas portāla dati

19% no novadā deklarētajiem iedzīvotājiem ir vecumā līdz 18 gadiem⁷. Šis rādītājs ir vienlīdzīgs ar Latvijas vidējo rādītāju un bērnu īpatsvaru Rīgā, Cēsu novadā un Smiltenes novadā, bet augstāks nekā bērnu īpatsvars Valkas un Limbažu novados.⁸

Kopumā novadā pieejamas kvalitatīvas izglītības iespējas, sākot no pirmsskolas, vispārējās, profesionālās, profesionālās ievirzes un interešu izglītības līdz augstākajai izglītībai, kā arī tiek piedāvātas dažādas pieaugušo izglītības iespējas. Kā redzams 2. attēlā, Valmieras novada izglītības iestādes atrodas lielākoties blīvāk apdzīvotās vietās.

Attēls 2 – Izglītības iestādes Valmieras novadā (Avots: Autoru izstrādāts)

⁷ PMLP dati

⁸ Oficiālā statistikas portāla informācija https://admin.stat.gov.lv/system/files/publication/2022-08/Nr_06_Berni_Latvija_2022_%2822_00%29_LV_EN.pdf

Novadā izglītību kopš 2023. gada septembra nodrošina 48 pašvaldības izglītības iestādes un divas valsts dibinātas izglītības iestādes, tostarp:

- ◆ **pirmsskolas** izglītība apgūstama 15 pašvaldības izglītības iestādēs un astoņās pirmsskolas izglītības grupās vispārējās izglītības iestādēs;
- ◆ **sākumskolas (pamatizglītības 1. posma – 1.-6. klases)** izglītību apgūt piedāvā divas izglītības iestādes;
- ◆ **pamatizglītību** nodrošina 17 vispārējās izglītības iestādes un viena speciālās izglītības iestāde;
- ◆ **vidējo izglītību** var apgūt deviņās iestādēs (divas no tām ir valsts ģimnāzijas, 1 speciālās izglītības iestāde);
- ◆ **profesionālās ievirzes izglītību** iespējams apgūt deviņās pašvaldības iestādēs un VDMV;
- ◆ **interesu un neformālo izglītību** apgūt piedāvā trīs jauniešu centri un viena interešu izglītības iestāde, kā arī pirmsskolas, vispārējās un vidējās profesionālās izglītības iestādes;
- ◆ **profesionālā vidējā izglītība** apgūstama divās iestādēs;
- ◆ **augstāko izglītību** var iegūt vienā iestādē.

Skolu tīkls Valmieras novadā ir sakārtots – 2023. gada nogalē tika apstiprināts atbalsts Valmieras novada vispārējās izglītības iestāžu tīklam, noslēdzot vairāku gadu darbu pie tā sakārtošanas. Līdz ar apstiprināšanu skolu tīklā nav paredzētas turpmākās izmaiņas un pašvaldības fokuss izglītības jomā ir vērsts uz kvalitatīva izglītības piedāvājuma nodrošināšanu un attīstību.⁹

Valmieras novada izglītības pārvalde sadarbībā ar pašvaldības struktūrvienībām un izglītības iestādēm īsteno valsts izglītības, sporta un jaunatnes politikas virzienus Valmieras novadā un pašvaldības kompetenci un funkcijas izglītības, sporta un jaunatnes darba jomās.

Valmieras novada pašvaldība atbalsta izglītojamus:

- ◆ piemērojot atvieglojumus ēdināšanas maksai;
- ◆ piemērojot sabiedriskā transporta biļešu maksas atvieglojumus;
- ◆ pilnībā vai daļēji kompensējot vecāku līdzfinansējumu profesionālās ievirzes un interešu izglītības programmu apguvei;
- ◆ īstenojot skolēnu nodarbinātības pasākumus vasaras brīvlaikā;
- ◆ piedāvājot dienesta viesnīcu vairāku izglītības iestāžu audzēkņiem;
- ◆ ar naudas balvām apbalvojot izglītojamus par teicamām sekmēm vai sasniegumiem.

Savukārt pedagogi un izglītības iestāžu vadītāji tiek atbalstīti šādos veidos:

- ◆ nodrošinot veselības apdrošināšanas polišu iegādi pašvaldības darbiniekiem (tostarp – pedagogiem);
- ◆ materiāli atbalstot pedagogu studijas, kas saistītas ar profesiju;
- ◆ atbalstot un koordinējot pedagogu tālākizglītību;
- ◆ apbalvojot izglītības iestāžu pedagogus un darbiniekus;
- ◆ nosakot piemaksas izglītības iestāžu vadītāju algām, balstoties uz darba kvalitātes izvērtēšanu;
- ◆ atbalstot izglītības iestāžu vadītāju profesionālo pilnveidi.

2.1.2. IZGLĪTĪBAS NOZARES IZVĒRTĒJUMS

Izglītības nozares izvērtējums veidots, apkopojot esošās situācijas analīzē un Stratēģijas izstrādes ietvaros veikto aptauju, diskusiju un semināru ietvaros iegūtos secinājumus dalījumā pa izglītības ekosistēmas un pakalpojumu tīkla kvalitātes analīzes kritēriju jomām (kvalitātes analīzi skatīt 3. nodaļā [Izglītības pakalpojumu tīkla attīstības pamatprincipi Valmieras novadā](#)). Vērtējumā raksturota esošā situācija un

⁹ <https://www.valmierasnovads.lv/apstiprinats-valmieras-novada-visparejas-izglitibas-iestazu-tikls/>

tendences, norādīti būtiskākie pozitīvie un negatīvie aspekti katrā no jomām, sniedzot ieteikumus uzlabojumiem un attīstības virzieniem.

Tabula 2 – Valmieras novada izglītības ekosistēmas izvērtējums

Kritēriju joma	Vērtējums
<p>Daudzveidīgs un saturiski kvalitatīvs izglītības piedāvājums</p>	<p>Novadā ir pieejams plašs izglītības piedāvājums. Pieejama izglītība visos līmeņos un veidos.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p><u>Pirmsskolas</u> izglītību nodrošina 15 pašvaldības izglītības iestādes un pirmsskolas izglītības grupas astoņās vispārējās izglītības iestādēs, <u>sākumskolas (pamatskolas 1.posma)</u> izglītību – divas iestādes, <u>pamatizglītību</u> nodrošina 17 vispārējās izglītības iestādes un viena speciālās izglītības iestāde – Gaujas krasta vidusskola - attīstības centrs, <u>vidējo un interešu</u> izglītību – deviņas iestādes, tostarp divas valsts ģimnāzijas, <u>profesionālās ievirzes</u> izglītību – deviņas pašvaldības iestādes un VDMV, <u>interesu un neformālo</u> izglītību – trīs jauniešu centri un viena interešu izglītības iestāde, <u>profesionālo vidējo</u> izglītību – Vidzemes Dizaina un mākslas vidusskola un Valmieras tehnikums, <u>augstāko izglītību</u> – Vidzemes augstskola. Visaptveroša izglītības sistēma ir Valmieras novada inovāciju un uzņēmējdarbības pamatā.</p> </div> <p>Iedzīvotāji ir diezgan apmierināti ar pirmsskolas un vispārējās izglītības pakalpojumiem, bet mazāk apmierināti ar interešu izglītības un pieaugušo izglītības piedāvājumu (Valmieras novada AP aptauja).</p> <p>Kopējais izglītojamo skaits Valmieras novadā laika posmā no 2018./2019.m.g. līdz 2023./2024.m.g. ir pieaudzis par 4%. Pozitīvi, ka nav plānojams būtisks izglītojamo skaita kritums, līdz ar to pastāv iespējas turpināt ieguldīt izglītības nozares attīstībā, piedāvājot arvien daudzveidīgākus, kvalitatīvākus un darba tirgum atbilstošākus izglītības pakalpojumus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Lai arī samazinās dzimstība, Valmieras novadā dzimušo skaits uz 1000 iedzīvotājiem pēdējās desmitgades laikā nav būtiski mazinājies, demogrāfiskās slodzes rādītāji un bērnu skaits pēdējo gadu laikā būtiski nemainās. ◆ Neskatoties uz svārstmigrāciju – ap 27% nodarbināto novada iedzīvotāju strādā Rīgā un tādējādi varētu būt ieinteresēti bērnus izglītēt tur, jāņem vērā, ka arī Valmieras novads ir darba vieta citu pašvaldību iedzīvotājiem. Turklāt, attīstot aizvien pievilcīgāku izglītības piedāvājumu, ir iespējas piesaistīt jaunus iedzīvotājus un izglītojamus. ◆ Tiek prognozēta dzimstības samazināšanās, tomēr, ņemot vērā kopējās stabilās tendences, ja turpināsies migrācijas saldo palielināšanās, iespējamās arī pozitīvas tendences – iedzīvotāju skaita samazināšanās temps novadā nākotnē varētu palēnināties. <p>Vērtējot pamatskolas absolventu viedokļus par izglītības turpināšanu (kas var liecināt par izglītības piedāvājuma atbilstību pieprasījumam), vērojamas vairākas pozitīvas tendences:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Vairums pamatskolēnu plāno mācības turpināt Valmieras novadā. ◆ Īpaša lojalitāte turpināt mācības tajā pašā izglītības iestādē vērojama Valmieras 2.vidusskolas un Valmieras 5.vidusskolas absolventu vidū. ◆ Pamatskolēnu karjeras intereses ietver dažādas perspektīvas jomas, kas novadam nākotnē varētu dot ekonomisku pienesumu, tostarp programmēšana, medicīna, uzņēmējdarbība, radošās jomas un zinātne. <p>Vienlaikus līdzšinējo tendenču un pamatskolēnu viedokļu apkopojumā secināmi arī vairāki izaicinājumi un uzlabojamie aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Pakāpeniski pieaug to absolventu skaits, kuri izvēlas profesionālo izglītību ārpus Valmieras novada, kā arī pieaug izvēle par labu tālmācībai vai neklātienes izglītībai. Tāpēc uzsvars liekams uz izglītības piedāvājuma dažādošanu/uzlabošanu, kā arī uz izglītojamiem pieejamā atbalsta palielināšanu. ◆ Ievērojams skaits (40%) izglītojamo nav skaidri izlēmuši par plāniem pēc pamatizglītības iegūšanas, kas liecina par papildu atbalsta, īpaši karjeras izglītībā, nepieciešamību izglītojamajiem. Jāņem vērā, ka starp faktoriem, kas ietekmē izglītojamo tālākās izglītības iestādes izvēli, būtiska loma ir vecāku padomiem, darba vietas apmeklējumiem un pedagogiem. Līdz ar to turpmāk karjeras atbalstā īpaši izmantojama sadarbība ar uzņēmējiem, kā arī pedagogu un vecāku izglītošana par nākotnes darba tirgu. ◆ Jāuzlabo tādi karjeras atbalsta pasākumi kā atvērto durvju dienas, ēnošana un karjeras konsultantu pakalpojumi – gan novada, gan katras izglītības iestādes mērogā. <p>Pastiprināta izglītojamo piesaiste no citām pašvaldībām nav paredzama, ja vien netiks veiktas būtiskas izmaiņas – lielākais skaits citu pašvaldību izglītojamo nāk no Valmieras novadam piegulošajiem kaimiņi</p>

Kritēriju joma	Vērtējums
	<p>novadiem un Rīgas – tomēr šo izglītojamo skaits 2022./2023.m.g. bija līdzīgs to Valmieras novada izglītojamo skaitam, kuri mācās ārpus Valmieras novada.</p> <p>Valmieras novadā darbojas deviņas profesionālās ievirzes izglītības iestādes un viena profesionālās vidējās izglītības iestāde, kuras īsteno profesionālās ievirzes izglītības programmas sporta, mākslas un mūzikas jomās. Izglītojamo skaits profesionālajā ievirzē pēdējo piecu gadu periodā kopumā pieauga par 8,4% (izņemot dažas izglītības iestādes, kur tas ievērojami samazinājās – visās trijās Rūjienas profesionālās ievirzes izglītības iestādēs, Mazsalacas Mūzikas un mākslas skolā un VDMV).</p> <p>Novada izglītības iestādēs īstenotais interešu izglītības piedāvājums ir plašs, tomēr tradicionāli visvairāk nodarbības tiek piedāvātas kultūrizglītības un sporta jomās, mazāk – tehniskajā jaunradē un vides izglītībā.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Ņemot vērā novada un kopējās ekonomikas attīstības tendences, jāveicina dažāda veida izglītības piedāvājums un kvalitāte STEAM jomās, ar mērķi tuvināt un iesaistīt STEAM izglītībā katru jauno Valmieras novada iedzīvotāju, ilgtermiņā samazinot STEAM nozarēs nepieciešamā darbaspēka trūkumu.
<p>Mūsdienīga un labvēlīga skolas vide</p>	<p>Valmieras novada izglītības iestāžu telpas un materiāli tehniskais nodrošinājums ir atbilstošs visu licencēto izglītības programmu realizēšanai un izglītojamo skaitam. Izglītības iestādēs lielā mērā ir nodrošināta telpu, iekārtu, IKT resursu pietiekamība, daudzveidība un atbilstība izglītības standartu un programmu īstenošanai, tomēr strauji mainīgajos apstākļos gan tehnoloģiju un digitalizācijas jomā, gan izglītības satura un metodikas prasībās, nepieciešams regulāri pārskatīt un ar pašvaldības, valsts un citu izglītības ekosistēmas dalībnieku atbalstu turpināt pilnveidot un atjaunot materiāltehnisko bāzi, tehnoloģijas un mācību materiālus atbilstoši mūsdienu prasībām.</p> <p>Lai nodrošinātu mūsdienīgu un efektīvu mācību procesu, novada izglītības iestāžu pedagogi aktīvi izmanto dažādus digitālos mācību līdzekļus (DML) un digitālos rīkus mācību procesā. Tajā pašā laikā lielai daļai pedagogu (44%) ir nepietiekamas digitālās prasmes, kas ir būtisks priekšnoteikums plašākai digitālo resursu izmantošanai mācību procesā. Straujā un pastāvīgā tehnoloģiju attīstība nosaka nepieciešamību nemitīgi pilnveidot digitālās kompetences.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Biežāk minētie šķēršļi, kas kavē tehnoloģiju un DML izmantošanu mācību procesā ir interaktīvo tāfeļu, kas ļautu demonstrēt un attēlot mācību saturu, nepietiekamais nodrošinājums un izglītības saturam atbilstošu digitālo mācību materiālu trūkums (55,5% novada izglītības iestāžu). ◆ Viens no priekšnoteikumiem sekmīgai IKT risinājumu integrācijai ir droša, uzticama un pastāvīga piekļuve internetam un iekšējiem tīkliem, taču 35,5% izglītības iestāžu internets ir pieejams daļēji un tā signāls ir mainīgs. <p>Valmieras novada izglītības iestādēs ir diezgan labvēlīga atmosfēra jeb labbūtība – novadā ir vairāk izglītojamo, kuri izglītības iestādē jūtas labi (59%) un mazāk to, kuri jūtas slikti (8%) nekā vidēji Latvijā. 33% Valmieras novada izglītojamo izglītības iestādē jūtas viduvēji. Valmieras novadā mājas darbiem tiek veltīts mazāk laika nekā valstī vidēji, bet miegam – vairāk laika nekā valstī vidēji.</p> <p>Mācību process kopumā ir uzlabojams – lielākā daļa (53%) izglītojamo bieži jūtas noguruši no mācībām, savukārt tikai apmēram trešdaļa (32%) izglītojamo norāda, ka mācību stundās jūtas ieinteresēti un motivēti, kas ir mazāk nekā vidēji valstī, tomēr ir samazināms rādītājs, pilnveidojot mācību procesā izmantotās metodes, tehnoloģijas un palielinot pašu izglītojamo iesaisti.</p> <p>Ņemot vērā, ka mācību procesa nodrošināšanā galvenā loma ir pedagogiem, svarīga ir viņu labbūtība. Lielākā daļa Valmieras novada skolu pedagogu (53%, augstāks rādītājs nekā vidēji valstī) un aptuveni ceturtdaļa pirmsskolu pedagogu (26%, zemāks rādītājs nekā vidēji valstī) jūtas pārstrādājušies. Neskatoties uz to, lielākā daļa pedagogu (vairāk kā 85%) ieteiktu savu izglītības iestādi citiem pedagogiem kā labu darba vietu, kas nozīmē, ka, visticamāk, pedagogu pārslogde tiek vai nu vērtēta kā nacionāla mēroga problēma, vai pieņemta kā norma.</p> <p>Mācību procesa un vides jomā uzlabojamie aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Lai arī izglītības iestāžu vidi daļa Valmieras novada izglītojamo vērtē labāk nekā vidēji Latvijas izglītojamie, jātiecas uz to, lai izglītojamo, kuri izglītības iestādē jūtas slikti un kurus satrauc vai garlaiko mācību process, skaits samazinātos. ◆ Lai uzlabotu mācību procesu un nodrošinātu, ka izglītojamie nejutās pārguruši, bet jūtas ieinteresēti mācību procesā, būtiski parūpēties par pedagogu slodzes sabalansētību, piesaistot nepieciešamo pedagogu skaitu (nepaļaujoties vien uz valsts līmeņa pedagogu piesaistes mehānismiem). ◆ Būtiski nodrošināt, ka pedagogi nav pārslogoti un saņem nepieciešamo atbalstu.

Kritēriju joma	Vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ātra interneta nodrošinājums visās izglītības iestādēs, lai visur novadā efektīvi izmantotu tīmeklī balstītus IKT risinājumus mācību procesā. ◆ Pedagogu tālākizglītības digitālās prasības jautājumos nodrošināšana un metodiskais atbalsts tehnoloģiju iekļaušanai mācību darbā, kas veicinātu arī jēgpilnu DML iekļaušanu mācību metodēs.
<p>Individuālais atbalsts</p>	<p>Atbalsta personāla nodrošinājums izglītības iestādēs ir nozīmīgs priekšnoteikums veiksmīgai izglītojamo iekļaušanai izglītības procesā un individuāla atbalsta sniegšanai gan talantīgiem, gan riska grupu bērniem un jauniešiem. Valmieras novadā atbilstoši īstenotajām izglītības programmām, izglītības pakāpei un izglītojamo skaitam tiek nodrošināts visa veida atbalsta personāls, tomēr lielākās problēmas ir ar pietiekamu psihologu un speciālo pedagogu nodrošinājumu. Savukārt pedagogs karjeras konsultants ir pieejams visās novada vispārējās izglītības iestādēs, tomēr šī speciālista slodze ir neliela, kas rada izaicinājumus atbilstošu speciālistu piesaistē darbam skolās un nepietiekamu karjeras atbalsta pasākumu un individuālo konsultāciju nodrošinājumu izglītojamajiem.</p> <p>Valmieras novada izglītības iestādēs ir pieejams dažādu speciālās un iekļaujošās izglītības programmu klāsts. 2023./2024.m.g. speciālās izglītības programmas ir pieejamas 13 izglītības iestādēs, kas nodrošina pirmsskolas izglītības ieguvu, bet sākumskolas un pamatskolas līmenī speciālās izglītības pakalpojumus Valmieras novadā sniedz 16 izglītības iestādes. Vidējās izglītības un profesionālās pamatskolas programmas izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām piedāvā Valmieras Gaujas krasta vidusskola – attīstības centrs.</p> <p>Izglītojamo ar speciālām vajadzībām īpatsvaram un skaitam ir tendence pieaugt – 2022./2023.m.g. tas ir palielinājies par 24,7% salīdzinot ar 2018./2019.m.g. Tāpat arī pieaug nesekmīgo izglītojamo skaits, visvairāk – uz otro gadu atstāto izglītojamo skaits – gandrīz par 50% pēdējo trīs mācību gadu laikā. Tāpēc jāturpina plānot un attīstīt speciālās un iekļaujošās izglītības pieejamība, priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanas pasākumi un individuāla atbalsta nodrošinājums atbilstoši izglītojamo vajadzībām.</p> <p>Darbs ar talantīgiem izglītojamiem – pēdējos gados (2018./2019.m.g. – 2022./2023.m.g.) Valmieras novadā novērojama olimpiāžu dalībnieku skaita samazināšanās. Izglītības iestāžu aktivitāte dalībai olimpiādēs, konkursos un ZPD lasījumos Valmieras novadā bija ļoti atšķirīga – aktīvākās šajā ziņā bija Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzija un Valmieras Valsts ģimnāzija. Abām valsts ģimnāzijām ir labākie rezultāti matemātikas olimpiādēs, savukārt VDMV izglītojamajiem ir panākumi reģionāla, nacionāla un starptautiska mēroga konkursos.</p> <p>Valmieras pašvaldība sniedz atbalstu dažādām izglītojamo grupām, risinot gan viņu ikdienas vajadzības (piemēram, ēdināšana un sabiedriskais transports, izmitināšanas pakalpojumi), gan interesēm atbilstošu prasmju apguvi (ārpuskolas izglītība, vasaras nodarbinātība). Izglītojamie, kas demonstrē teicamu sniegumu, tiek apbalvoti.</p> <p>Pilnveidojot izglītības ekosistēmā iesaistīto pušu sadarbības sistēmu, t.sk., sadarbību starp pedagogiem un izglītojamiem, sadarbību starp dažādu posmu un mācību priekšmetu pedagogiem, sadarbību starp izglītības iestādēm un vecākiem un plašāku vietējo kopienu, nozīmīga loma talantu izkopšanā un atbalstīšanā ir arī pašvaldības un izglītības iestāžu sadarbībai ar uzņēmējiem.</p> <p>Individuālā atbalsta jomā uzlabojamie aspekti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Stiprināt atbalsta personāla piesaisti un pieejamību, individuālu atbalsta pasākumu nodrošināšanu izglītojamajiem atbilstoši vajadzībām. ◆ Lai gan karjeras atbalsta pasākumi tiek organizēti sadarbojoties, pilna laika karjeras konsultantu trūkums ir aspekts, kas jāuzlabo, lai palielinātu pieejamo atbalstu izglītojamajiem. ◆ Jāturpina sniegt atbalsts ne tikai izglītojamajiem ar problēmām, bet arī izglītojamajiem ar labiem mācību rezultātiem, nodrošinot olimpiāžu un konkursu dalībnieku skaita palielināšanos. ◆ Veicināt novada izglītības iestāžu pozicionēšanos un savu stipro pušu un specializācijas attīstību – vairāk sadarbojoties izglītības ekosistēmā, vienlaikus saglabājot esošās labās prakses, specializācijas un tradīcijas, kā arī veidot un paplašināt jaunus attīstības virzienus.
<p>Augsti kvalificēti un profesionāli pedagogi</p>	<p>Vispārējās izglītības iestādēs Valmieras novadā uz vienu pedagogu ir vidēji 8,13 izglītojamie, kas ir nedaudz mazāk nekā Latvijā vidēji (9), taču tajā pašā laikā Valmieras novadā ir izglītības iestādes (Matīšu pamatskola un Naukšēnu vidusskola), kurās uz vienu pedagogu ir vidēji tikai 4 izglītojamie, kas ir uz pusi mazāk nekā vidēji novadā un valstī. Savukārt izglītojamo skaita attiecība pret vienu pedagoģisko likmi ir 11,9, kas ir ļoti tuvu Latvijas vidējam rādītājam (12) un liecina par pedagogu slodzi sabalansēšanu (zemāki rādītāji ir Matīšu pamatskolai un Burtnieku Ausekļa pamatskolai – zem 8).</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Līdzīgi kā citviet, 87,6% pedagogu novadā ir sievietes. Lielākais vīriešu-pedagogu īpatsvars ir profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādēs (46%).

Kritēriju joma	Vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ 90% pedagogu ir augstākā izglītība, 5,9% – vidējā pedagoģiskā un vidējā profesionālā izglītība. ◆ Liels īpatsvars (39,2%) Valmieras novada izglītības iestāžu pedagogu izglītības iestādēs strādā līdz pieciem gadiem, kas liecina par spēju piesaistīt jaunus pedagogus. <p>Valmieras novadā ir ieviesta vienota metodiskā darba sistēma, ko vada Valmieras novada Izglītības pārvaldes metodiskais dienests. Tomēr sistēma nesasniedz vismaz 10% pedagogu, un koordinatora personībai ir izšķiroša loma mācību metodisko jomu attīstībā. Metodiskais dienests sadarbojas ar trim metodiskajiem centriem, kas darbojas Valmieras Valsts ģimnāzijā, Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzijā un Valmieras Gaujas Krasta vidusskolā – attīstības centrā.</p> <p>Pedagogi gūst labumu no profesionālās pilnveides iespējām, turpinot izglītību, un saņem metodisku atbalstu. Papildus tiek sniegta palīdzība pedagoģiskās izglītības iegūšanai un tiek piešķirta atzinība veiksmīgākajiem pedagogiem. Atbalsts izglītības iestāžu vadībai ietver ikgadēju izglītības iestāžu vadītāju profesionālās darbības kvalitātes izvērtēšanu un atalgojuma līmeņu noteikšanu, pamatojoties uz vērtēšanas rezultātiem.</p> <p>Lai nodrošinātu arī turpmāku kvalitatīvas izglītības pieejamību, kā arī profesionālu un kvalificētu speciālistu pieejamību un pedagogu labbūtnību, jāpārskata esošie un jāplāno papildu mehānismi pedagogu piesaistei un motivēšanai.</p> <p>Uzlabojamie aspekti kvalificētu un profesionālu pedagogu nodrošināšanas jomā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Paplašināt un pilnveidot metodiskā darba sistēmu, aptverot visus pedagogus, nodrošinot iekļaujošāku pieeju metodiskā atbalsta attīstībai. ◆ Papildus atbalsta pasākumu īstenošana (un esošo mehānismu pārskatīšana) pedagogu piesaistei un motivēšanai. ◆ Labās prakses pieejamības ieviešana pedagogiem – definēti individuāli profesionālās izaugsmes mērķi, nodrošināta iespēja personalizētai profesionālajai pilnveidei, t. sk. efektīvai izglītības iestādē balstītai profesionālajai pilnveidei, sadarbības grupu veidošana, pedagogu iesaiste pārvaldībā u.c.
<p>Kvalitatīva infrastruktūra</p>	<p>Lielākā daļa ēku, kurās šobrīd atrodas pašvaldības izglītības iestādes, ir celtas izglītības vai tās atbalsta funkciju īstenošanas vajadzībām, izņemot Mazsalacas PII “Dārziņš” ēku, kas celta kā slimnīca, J.Endzelīna Kauguru pamatskolas veco korpusu, kas sākotnēji bija saieta nams, Kocēnu pamatskolu, kas celta kā Kokmuižas barona pils un Valmieras mūzikas skolu, kas celta kā pirts – visas šīs būves vēlāk pielāgotas izglītības iestāžu funkcijai. Vecākā novada skolas ēka ir Jura Neikena Diķļu pamatskola, kas celta 1876. gadā, bet jaunākā – 2014. gadā atvērtais Valmiermuižas PII “Burtiņš”. 62% novada izglītības iestāžu ēkas ir nodotas ekspluatācijā laika periodā līdz 1973. gadam, tātad ir vecākas par 50 gadiem.</p> <p>Pirmsskolas izglītības grupu telpas vidēji ir noslogotas par 84,6% no maksimālās kapacitātes, vispārējās izglītības iestāžu mācību telpas – 67,0%, kas nozīmē, ka fiziski pastāv labas iespējas nepieciešamības gadījumā paplašināt pakalpojumu pieejamību. Vienlaikus jāņem vērā, ka noslogojums ir saistīts ar iedzīvotāju blīvumu – optimāli (tuvu vai nedaudz virs 100%) mācību telpas vispārējās izglītības iestādēs ir noslogotas pamatā Valmieras pilsētā esošajās izglītības iestādēs.</p> <p>Dabaszinātņu kabineti pilnībā vai daļēji ir aprīkoti divās trešdaļās jeb 68,2% Valmieras novada vispārējās izglītības iestādēs, kas nodrošina pamata un vidējo izglītību, kas nav pietiekami, ņemot vērā pieaugušo interesi un nepieciešamību attīstīt STEAM jomu. IKT nodrošinājums ir vērtējams pozitīvi, taču 14,6% pašvaldības izglītības iestādēs ieguldījumi IKT attīstībā pēdējo piecu gadu laikā nav veikti.</p> <p>Pozitīvi, ka 91% Valmieras novada pašvaldības izglītības iestāžu infrastruktūrās ir sava sporta zāle un to stāvoklis lielākoties ir apmierinošs vai labs, tomēr mazāk izglītības iestāžu (71%) ir sporta zona ārā teritorijā, bet tā ir morāli un tehniski novecojusi, kurai nepieciešami uzlabojumi un/vai pārbūve. Aktīvi tiek izmantota pašvaldības pārziņā esošā sporta infrastruktūra.</p> <p>Kopumā situācija vides pieejamības jomā Valmieras novada pašvaldības izglītības iestādēs ir vērtējama kā ne visai apmierinoša, tā ir jāuzlabo, jo tikai trešdaļa infrastruktūras ir vai ir daļēji pieejamas personām ar kustību traucējumiem.</p> <p>Izglītības iestāžu infrastruktūra novadā kopumā ir uzlabojama:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Jāizvērtē iespējas paplašināt mācību telpas vai pārplānot infrastruktūras izmantojumu, lai nodrošinātu optimālu telpu noslogojumu un racionālu pašvaldības infrastruktūras izmantošanu.

Kritēriju joma	Vērtējums
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Apkopojot un sistematizējot situāciju IKT nodrošinājuma jomā izglītības iestādēs, jāplāno mērķēti ieguldījumi novada izglītības IKT atjaunošanā, vienlaikus ievērojot efektivitātes principus – resursu koplietošanu, mobilās IKT infrastruktūras ieviešanu, sadarbību ar uzņēmumiem u.c. ◆ Veicami arī citi infrastruktūras uzlabošanas pasākumi, nosakot prioritātes un piesaistot struktūrfondu līdzekļus – 46,8% izglītības iestāžu ēkām pēdējo piecu gadu laikā nav veikti remontdarbi, t.sk. energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi, kas ietver siltināšanas darbus, jumta rekonstrukciju, kā arī logu un durvju nomainīšanu. ◆ Plānot sporta infrastruktūras attīstību un atjaunošanu, pēc vienota dizaina principiem veidojot sporta zonas āra teritorijā, kas pieejamas gan izglītības iestādēm, gan vietējām kopienām. ◆ Pilnveidot fiziskās vides piekļūstamību, lai uzlabotu izglītības infrastruktūras pieejamību cilvēkiem ar funkcionāliem ierobežojumiem.
<p>Labā pārvaldība</p>	<p>Izglītības jomas pārvaldība Valmieras novadā tiek īstenota atbilstoši Valmieras novada pašvaldības nolikumam (20.02.2024. Valmieras novada pašvaldības domes saistošie noteikumi Nr. 118) – izglītības funkcijas Valmieras novadā īsteno Valmieras novada izglītības pārvalde¹⁰, kuras darbības mērķis ir organizēt normatīvajos aktos noteikto pašvaldības funkciju izpildi izglītības jomā. Valmieras novads nodrošina daudzveidīgus valsts, reģionālas un novada nozīmes izglītības pakalpojumus, nodrošinot dažāda līmeņa izglītības iespējas mūža garumā. Valmieras novada izglītības pārvalde sadarbībā ar pašvaldības struktūrvienībām un izglītības iestādēm īsteno valsts izglītības, sporta un jaunatnes politikas virzienus Valmieras novadā un pašvaldības kompetenci un funkcijas izglītības, sporta un jaunatnes darba jomās.</p> <p>Novada līmenī izglītības pārvaldībā vērojama mijiedarbība – Valmieras novada Izglītības pārvaldes, Sociālo lietu pārvaldes un Attīstības pārvaldes sadarbība atspoguļo saskaņotu pieeju konkrētu izglītības jautājumu risināšanai un attīstībai.</p> <p>Jomas vadībā vērojami arī attīstības virzieni, piemēram, Valmieras Attīstības aģentūra (VAA) aktīvi iesaistās izglītības attīstībā, īpaši karjeras atbalsta problēmu risināšanā, risinot pilnas slodzes karjeras konsultantu trūkumu, kā arī aktīvi sniedz ieguldījumu izglītības attīstībā, koncentrējoties uz uzņēmējdarbības vides uzlabošanu, digitalizāciju, industriālo teritoriju attīstību un investīciju piesaisti. Aģentūra cieši sadarbojas ar Valmieras novada pašvaldības Izglītības pārvaldi, izglītības iestādēm un uzņēmumiem.</p> <p>Koprades darbnīcas "DARE" izveide, sadarbojoties VAA, pašvaldībai un VDMV, izceļ apņemšanos ieviest inovācijas un atbalstu dažādām ieinteresētajām pusēm.</p> <p>Izglītības iestāžu vadītāju attīstības virziens ir vērsts uz finanšu un administratīvā darba efektivitātes paaugstināšanu, vadības profesionālās darbības un savstarpējās sadarbības paaugstināšanu, lai uzlabotu stratēģisko plānošanu un plānu īstenošanu izglītības kvalitātes nepārtrauktai uzlabošanai. Divas trešdaļas Valmieras novada izglītības iestāžu pedagogu lielā mērā savstarpēji sadarbojas nodarbību un stundu plānošanā un tematu saskaņošanā.</p> <p>Uzlabojamie aspekti pārvaldības jomā:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Mērķtiecīgi jāpilnveido izglītības procesu pārvaldības efektivitāte, veicinot visu iesaistīto speciālistu kā pārmaiņu un attīstības aģentu un pedagoģisko darbinieku konstruktīvu sadarbību un efektīvu savstarpējo komunikāciju kopīgo darbības mērķu izvirzīšanā un īstenošanā. ◆ Jāizveido tādu izglītības ekosistēmas pārvaldības un darbības modeļi, kas sekmē pedagoģiskā darba kvalitāti un efektivitāti visos profesionālās darbības līmeņos. ◆ Jāizstrādā ieteikumi izglītības procesu organizācijas un pārvaldības pilnveidei atbilstoši ekosistēmas pakalpojumu sniegšanas specifikai pašvaldībā.
<p>Valsts pašvaldības atbalsts un</p>	<p>Pašvaldības atbalsts izglītībai ir mērķtiecīgs: Valmieras novada Attīstības programmā 2022. - 2028. gadam noteikti vairāki uzdevumi izglītības jomas attīstībai:</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p><i>Attīstīt pieejamu un kvalitatīvu visu līmeņu izglītību, nodrošinot tehniski spēcīgu, modernu un sabalansētu izglītības vidi.</i></p> <p><i>Veicināt zināšanu līmeņa (īpaši STEM disciplīnās) paaugstināšanos, talantu izkopšanu un piesaisti uzņēmējdarbībai.</i></p> </div>

¹⁰ Valmieras Izglītības pārvaldes Nolikums, apstiprināts ar Valmieras novada pašvaldības domes 12.08.2021. lēmumu Nr.147 (ārkārtas sēdes protokols Nr.7, 18.§)

Kritēriju joma	Vērtējums
	<p data-bbox="448 280 1433 376" style="border: 1px solid black; padding: 5px;"><i>Veicināt nodarbinātību, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju konkurētspēju darba tirgū un augstu darba produktivitāti, augsti kvalificētu speciālistu nodrošinājumu Valmieras novadā.</i></p> <p data-bbox="448 347 1161 376"><i>Veicināt lietišķās zinātnes attīstību un sasaisti ar uzņēmējdarbību.</i></p> <p data-bbox="379 443 1481 555">Skolu tīkls Valmieras novadā ir sakārtots – 2023. gada nogalē tika apstiprināts atbalsts Valmieras novada vispārējās izglītības iestāžu tīklam, noslēdzot vairāku gadu darbu pie tā sakārtošanas. Līdz ar apstiprināšanu skolu tīklā nav paredzētas turpmākās izmaiņas un pašvaldības fokuss izglītības jomā ir vērsts uz kvalitatīva izglītības piedāvājuma nodrošināšanu un attīstību.</p> <p data-bbox="379 566 1481 846">Laikā no 2021. gada līdz 2022. gadam Valmieras novada pašvaldības izdevumi izglītībai ir palielinājušies par 22,2%; ieguldījumi izglītībā, pārrēķinot uz vienu iedzīvotāju, 2022.gadā bija 936 EUR, kas ir augstākais rādītājs starp kaimiņu novada pašvaldībām. Pašvaldības ikgadējās uzturēšanas nodrošināšanas izmaksas uz vienu izglītojamo gadā ir bijušas svārstīgas, tomēr kopumā pirmsskolas izglītībā tās ir pieaugušas vidēji par 11,8%, savukārt viena izglītojamā izmaksas 2022. gadā ir samazinājušās vispārējās izglītības iestādēs (vidēji par -11,6%) un profesionālajā vidējā un profesionālās ievirzes izglītībā (vidēji par -3,3%). 2022. gadā Valmieras novada pašvaldības budžeta ieņēmumi no citām pašvaldībām par izglītības pakalpojumu sniegšanu ir par 44,5% lielāki nekā pašvaldības maksājumiem citām pašvaldībām par izglītības pakalpojumu sniegšanu Valmieras novadā deklarētajiem izglītojamiem.</p> <p data-bbox="379 857 1481 1025">Valsts finansējums 16,05 miljonu eiro apmērā 2022. gadā saņemts no IZM vispārējo izglītības iestāžu un Valmieras novada sporta skolu pedagogu atalgojumam un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām un speciālo izglītības iestāžu uzturēšanai. Dotācija 359,1 tūkstošu eiro apmērā saņemta brīvpusdienu nodrošināšanai 1.- 4. klašu skolēniem, savukārt mācību līdzekļu iegādei saņemti 233,1 tūkstoši eiro. 72 tūkstošus eiro IZM piešķīrusi augstas klases sportistu sagatavošanas centra uzturēšanai.</p> <p data-bbox="379 1081 1038 1111">Uzlabojamie aspekti valsts un pašvaldības atbalsta jomā:</p> <ul data-bbox="427 1126 1481 1397" style="list-style-type: none"> ◆ Maksimāli efektīva resursu plānošana un izmantošana izglītības pakalpojumu kvalitātes celšanai, vēršot uzmanību arī tādiem aspektiem kā skolu vides pieejamība un resursu nodrošinājums, lai atbalstītu ikviena izglītojamā fiziskās un emocionālās vajadzības izglītības procesā. ◆ Sekmēt kvalitatīvu cilvēkresursu izglītošanu un piesaisti izglītības ekosistēmā. ◆ Izvērtēt izglītības iestāžu darbības efektivitāti saistībā ar izglītības programmu īstenošanu, infrastruktūras noslodzi un resursu izmantošanu un rosināt aktivitātes efektivitātes celšanai, t.sk. resursu koplietošanu dažādu izglītības iestāžu starpā. ◆ Stimulēt mērķtiecīgu sadarbību, pēctecību un resursu koplietošanu starp dažādu pakāpju izglītības iestādēm Valmieras novadā.

2.2. VĪZIJA, VIRSMĒRĶIS UN VĒRTĪBAS VALMIERAS NOVADA IZGLĪTĪBAS NOZARES ATTĪSTĪBAI

Attīstības vīzija, virsmērķis un vērtības – kāda būs Valmieras novada izglītības ekosistēmas izglītības ekosistēma 2030. gadā?

VĪZIJA	VIRSMĒRĶIS
<p>Valmieras novadā ir vienota, radoša un pievilcīga izglītības ekosistēma, kurā visaptveroša un izcila, kvalitatīva izglītība ir galvenais dzinējspēks novada ekonomiskās attīstības veicināšanai. Izglītības ekosistēma nodrošina ne tikai pieejamu un daudzpusīgu, bet arī individuāli pielāgotu izglītību, atklājot un attīstot ikviena iedzīvotāja talantus un spējas, veicina aktīvu mācīšanos un inovāciju attīstību, veidojot vidi, kurā ikkatrs var brīvi augt un sniegt savu ieguldījumu sabiedrībai. Ikvienam iesaistītajam ir skaidras savas iespējas un atbildības izglītības ekosistēmā.</p>	<p>Attīstīt dinamisku un efektīvi funkcionējošu izglītības ekosistēmu, kurā pastāvīgi norit atbildīga ieinteresēto pušu sadarbība visos izglītības procesos un līmeņos vienotam mērķim – daudzpusīgas, kvalitatīvas, ilgtspējīgas izglītības pieejamībai, kas veicina ikviena iedzīvotāja attīstību un saskan ar plašākiem ekonomiskās izaugsmes un sabiedrības labklājības mērķiem Valmieras novadā.</p>

Valmieras novada izglītības ekosistēmas vērtības izvirzītas, balstoties uz iesaistīto pušu redzējumu par izglītības jomas stiprajām pusēm šodien un attīstības prioritātēm nākotnē. Katra no vērtībām ir būtiska visām izglītības ekosistēmā iesaistītajām pusēm, kuras savstarpēji mijiedarbojas, lai nodrošinātu šo vērtību uzturēšanu un stiprināšanu. Turpinājumā sniegts septiņu nozīmīgāko vērtību raksturojums. 1. pielikumā skatīt plašāku stipro pušu un vērtību sarakstu atbilstoši Valmieras novada izglītības iestāžu un pašvaldības pārstāvju redzējumam, kas apkopots Stratēģiskās plānošanas seminārā.

Tabula 3 – Valmieras novada izglītības ekosistēmas vērtību raksturojums

Vērtība	Raksturojums/nozīme
Atbildība	Izglītības ekosistēmā iesaistītie apņemas būt atbildīgi par savu rīcību un sekām. Gan izglītojamie un viņu vecāki, gan pedagogi, gan izglītības iestādes un pašvaldība uzņemas atbildību par mācību rezultātiem, personīgo attīstību un sabiedriskajiem procesiem. Šī vērtība veicina pašregulāciju, ilgtspējīgu attieksmi un attīstību, kā arī stiprina uzticēšanos un veicina sabiedrības iesaisti izglītības procesu uzlabošanā un pielāgošanos apstākļiem.
Sadarbība un atbalsts	Atvērta, savstarpēji izdevīga partnerība starp izglītojamajiem, pedagogiem, vecākiem, izglītības iestādēm, uzņēmējiem un sabiedrību. Tā veicina informācijas apmaiņu, resursu kopīgu izmantošanu un kopēju mērķu sasniegšanu. Sadarbība veido atvērtu komunikāciju un uzticības atmosfēru, sekmējot labvēlīgu mācību vidi, kā arī stimulē inovācijas, pieredzes apmaiņu un saliedētas kopienas veidošanos. Pedagogi novadā ir vērtība, tiek novērtēti kā spēcīgs un vitāli nepieciešams resurss novada attīstībai un ilgtspējai. Izglītības ekosistēmas dalībnieki viens otram sniedz palīdzību un resursus, lai veicinātu izglītības procesu. Tas ietver gan emocionālu atbalstu, motivāciju, gan arī praktisku palīdzību un resursus, lai nodrošinātu veiksmīgu mācību vides un personības attīstību.
Kvalitāte un izaugsme	Izglītībā ir vērojami augsti standarti un izcilība visos mācību procesa aspektos. Tie ietver efektīvu mācību metodiku, kompetentus pedagogus, aktuālu mācību saturu un adekvātu infrastruktūru. Kvalitatīva izglītība nodrošina iespējas iegūt prasmes un zināšanas, kas atbilst mūsdienu sabiedrības un ekonomikas vajadzībām un nākotnes izaicinājumiem. Izaugsme ir nepārtraukts, visaptverošs process, kurā pašvaldība tiecas uzlabot un paplašināt izglītības pakalpojumus novadā, piedāvājot dažādus resursus un veicinot individuālu attīstību. Izglītības ekosistēma nav statiska, bet gan dinamiska un elastīga, spējīga pielāgoties mainīgajiem izaicinājumiem.
Radošums un inovitāte	Izglītības ekosistēmā iesaistītie spēj domāt inovatīvi, rast jaunus risinājumus un pielietot oriģinālas pieejas mācībās. Tas veicina intelektuālo elastīgumu un prasmi pielāgoties mainīgajai videi. Izglītības ekosistēma ir piesaistoša un aizraujoša, stimulējot interesi un motivāciju. Mācību vide ir moderna un daudzveidīga, mācību metodes ir interesantas, pedagogi ir iesaistoši, palīdzot izglītojamajiem saskatīt vērtību un jēgu mācību procesā. Pieeja mācību procesiem un izglītības pārvaldībai novadā ir inovatīva un radoša, tiek pielietotas tehnoloģijas, kā arī ieviestas pārmaiņas mācību saturā un metodēs. Inovitāte veicina nepārtrauktu izaugsmi.
Iekļaušana un pieejamība	Novadā tiek veidota vide, kurā visi cilvēki, neatkarīgi no ģeogrāfiskā, sociālā, kultūras un citiem faktoriem, var piedalīties mācību procesā un iegūt izglītību. Tas ietver ne tikai fizisko piekļuvi izglītības iestādēm, bet arī sociālo un emocionālo iekļaušanu. Visi iedzīvotāji, arī ar speciālām vajadzībām vai atšķirīgām dzīves situācijām, saņem piemērotu atbalstu un resursus, lai pilnībā iesaistītos izglītības procesā. Tas veicina līdztiesību, sapratni un cieņu pret dažādību. Izglītības iespējas ir viegli sasniedzamas un atvērtas visiem indivīdiem neatkarīgi no to sociālekonomiskā stāvokļa, dzīvesvietas, izcelsmes vai fiziskās situācijas. Izglītība ir pieejama visiem interesentiem, un tiek veikti pasākumi, lai uzlabotu izglītības sasniedzamību.
Daudzpusība	Izglītības piedāvājums novadā attīsta dažādas prasmes, talantus un interešu jomas, ne tikai akadēmiskās disciplīnas. Tas veicina vispusīgu individuālo attīstību, iekļaujot gan intelektuālās, gan praktiskās spējas, radošumu, sociālās prasmes un emocionālo inteliģenci. Daudzpusība ietver apmācību un vērtēšanas sistēmas, kas atzīst un novērtē dažādu talantu un spēju dažādību.
Konkurētspēja	Spēja nodrošināt labākās iespējas un apstākļus, lai izglītojamie attīstītos, konkurētu un gūtu panākumus gan izglītības procesā, gan darba tirgū un personīgajā dzīvē. Konkurētspējīga izglītība sagatavo indivīdus globālai un dinamiskai sabiedrībai, piedāvājot zināšanas, prasmes un kompetences, kas ir pieprasītas ekonomikā. Veselīga konkurence ir stimulējošs spēks, kas veicina gan izglītības iestāžu, gan izglītojamo izaugsmi un sasniegumu gūšanu, saglabājot godīgas un cieņpilnas attiecības. Šāda vide motivē katru indivīdu strādāt saviem labākajiem spēkiem un sasniegt pilnu potenciālu.

2.3. IZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGISKIE UZSTĀDĪJUMI

Ilgtermiņa attīstības prioritātes, stratēģiskie mērķi un rīcības virzieni – kas ir svarīgākais Valmieras novada izglītības ekosistēmas attīstībā un kā to panāksim?

ILGTERMIŅA ATTĪSTĪBAS PRIORITĀTES

Ilgtermiņa attīstības prioritātes izvirzītas vispārīgi, atbilstoši izglītības ekosistēmas kvalitātes kritēriju jomām, norādot, kuri attīstības virzieni katrā no jomām būs būtiskākie Valmieras novadam ilgtermiņā.

Tabula 4 – Valmieras novada izglītības ekosistēmas ilgtermiņa attīstības prioritātes

Kritēriju joma	Prioritātes
Daudzveidīgs un saturiski kvalitatīvs izglītības piedāvājums	Daudzveidīgs, saturiski kvalitatīvs un Valmieras novada ekonomiskajam profilam atbilstošs izglītības piedāvājums visās izglītības pakāpēs un veidos, nodrošinot izglītojamajiem izvēles iespējas; novada mērogā koordinēti karjeras attīstības atbalsta pasākumi.
Mūsdienīga un labvēlīga skolas vide	Izglītojamo un pedagogu labbūtnību nodrošināošs, motivējošs, drošs un atbalstošs mācību process un vide, kurā izglītojamie attīsta līderības, sadarbības un komunikācijas prasmes, kritisko domāšanu un radošumu, kura ir brīva no vardarbības un kurā integrētas modernās tehnoloģijas un aktīvi tiek izmantoti digitālie mācību līdzekļi.
Individuālais atbalsts	Izglītojamo vajadzībām atbilstošs individualizēts atbalsts – nodrošināts visa veida atbalsta personāls, atklātas un izceltas katra izglītojamā spējas un talanti.
Augsti kvalificēti un profesionāli pedagogi	Atbilstoši kvalificēti, motivēti un radoši pedagogi, kuri spēj pielāgot mācību saturu aktuālajai situācijai, mērķtiecīgi virza izglītojamo kompetenču attīstību saskaņā ar individuālās attīstības, personības un sociālās izaugsmes vajadzībām. Metodiskais un profesionālais atbalsts pedagogu kopienām, sekmējot pedagogu piesaisti un savstarpējo sadarbību.
Kvalitatīva infrastruktūra	Optimālam noslogojumam, vides piekļūstamības prasībām un daudzveidīgām mācību darba formām atbilstoša infrastruktūra ar mācību satura kvalitatīvai īstenošanai nepieciešamajiem resursiem – IKT un STEAM jomu tehniskā aprīkojuma un DML nodrošinājums visās novada izglītības iestādēs.
Laba pārvaldība	Profesionāli un uz attīstību orientēti izglītības iestāžu vadītāji, kuri, sadarbojoties ar izglītības ekosistēmas dalībniekiem, nodrošina atbalstu izglītojamajiem, vecākiem, pedagogiem, veidojot attiecības ar profesionāla dialoga, sadarbības un pieredzes apmaiņas palīdzību.
Valsts un pašvaldības atbalsts	Sakārtots, efektīvi pārvaldīts un atbilstoši finansēts izglītības iestāžu tīkls pašvaldībā, nodrošinot kvalitatīvas izglītības pieejamību un sasniedzamību ikvienam iedzīvotājam mūža garumā, ilgtspējīgu resursu plānošanu un izmantošanu un valsts atbalsta piesaisti jomas attīstībai.

STRATĒGISKIE MĒRĶI (SM) IZGLĪTĪBAS NOZARĒ

- ◆ **SM1** Nodrošināt izcilas kvalitātes izglītības pieejamību, kas ir iekļaujoša un atbilst dažādajām izglītojamo vajadzībām, veicinot talantu un spēju attīstību.
- ◆ **SM2** Sasaistīt izglītības ekosistēmu ar novada un reģiona ekonomisko attīstību, akcentējot izglītību kā būtisku labklājības un ilgtspējas virzītāju.
- ◆ **SM3** Veicināt inovācijas, radošumu un globālo perspektīvu novada izglītības ekosistēmā, nodrošinot iespēju iedzīvotājiem mūža garumā iegūt prasmes, kas nepieciešamas strauji mainīgā pasaulē.
- ◆ **SM4** Palielināt iedzīvotāju, uzņēmumu, organizāciju un citu ieinteresēto pušu aktīvu un atbildīgu iesaistīšanos izglītības ekosistēmas veidošanā un atbalstīšanā, radot sadarbības spējīgu un resursiem bagātu vidi.
- ◆ **SM5** Izveidot mehānismus nepārtrauktai izglītības pakalpojumu kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai un vadības kapacitātes stiprināšanai, nodrošinot izglītības ekosistēmas elastību un pielāgojamību izmaiņām, vajadzībām un tendencēm.

RĪCĪBAS VIRZIENI

Katrs SM ietver vairākus rīcības virzienus, kuru ietvaros tiks plānoti konkrēti veicamie uzdevumi izvirzīto mērķu sasniegšanai – Stratēģijas C DAĻĀ – Rīcības plānā.

◆ **SM1** Nodrošināt izcilas kvalitātes izglītības pieejamību, kas ir iekļaujoša un atbilst dažādajām izglītojamo vajadzībām, veicinot talantu un spēju attīstību.

- RV1.1. Pirmsskolas izglītības pakalpojumu attīstība
- RV1.2. Vispārējās izglītības pakalpojumu attīstība
- RV1.3. Profesionālās vidējās izglītības pakalpojumu attīstība
- RV1.4. Profesionālās ievirzes izglītības pakalpojumu attīstība
- RV1.5. Interesu izglītības piedāvājuma paplašināšana, īpaši STEAM jomās
- RV1.6. Iekļaujošās un speciālās izglītības un atbalsta pasākumu veicināšana
- RV1.7. Vides pieejamības uzlabošana izglītības iestādēs
- RV1.8. Sporta infrastruktūras un aprīkojuma nodrošinājums
- RV1.9. Izglītības pakalpojumu sasniedzamības uzlabošana
- RV1.10. Talantu attīstības pasākumu un individuālā atbalsta izglītojamajiem paplašināšana
- RV1.11. Pedagogu un atbalsta personāla piesaiste un motivēšana un profesionālā pilnveide
- RV1.12. Labbūtības un mācību vides uzlabošanas pasākumi izglītības iestādēs

◆ **SM2** Sasaistīt izglītības ekosistēmu ar novada un reģiona ekonomisko attīstību, akcentējot izglītību kā būtisku labklājības un ilgtspējas virzītāju.

- RV2.1. Karjeras atbalsta pasākumu un koordinētas sistēmas attīstība novadā
- RV2.2. Pieaugušo izglītības (mūžizglītības) piedāvājuma atbilstības darba tirgus vajadzībām sekmēšana
- RV2.3. Mācību satura un papildu aktivitāšu pieejamības attīstība atbilstoši ekonomikas attīstības tendencēm
- RV2.4. Bērnu un jauniešu uzņēmējspēju attīstīšana un pieredzes veicināšana
- RV2.5. Profesionālās pamatizglītības attīstība

◆ **SM3** Veicināt inovācijas, radošumu un globālo perspektīvu novada izglītības ekosistēmā, nodrošinot iespēju iedzīvotājiem mūža garumā iegūt prasmes, kas nepieciešamas strauji mainīgā pasaulē.

- RV3.1. IKT un DML nodrošinājums izglītības iestādēs
- RV3.2. Pedagogu digitālo prasmju paaugstināšana un tehnoloģiju integrēšanas mācību procesā veicināšana
- RV3.4. STEAM jomas attīstība un integrācija visos izglītības līmeņos un veidos
- RV3.5. Izglītības iestāžu materiāltehniskās bāzes atjaunošana un modernizācija, atbilstoši aktuālajam izglītības saturam un tendencēm (STEAM, Dabaszinātņu kabineti u.c.)
- RV3.6. Pēctecības un sinerģijas veicināšana starp dažādiem izglītības līmeņiem un veidiem Valmieras novadā
- RV3.7. Inovāciju, koprades un radošuma veicināšana un pieejamības sekmēšana novada iedzīvotājiem
- RV3.8. Valmieras novada izglītības pakalpojumu internacionalizācija

◆ **SM4** Palielināt iedzīvotāju, uzņēmumu, organizāciju un citu ieinteresēto pušu aktīvu un atbildīgu iesaistīšanos izglītības ekosistēmas veidošanā un atbalstīšanā, radot sadarbības spējīgu un resursiem bagātu vidi.

- RV4.1. Izglītības ekosistēmas pārvaldības kapacitātes stiprināšana
- RV4.2. Vecāku / aizbildņu līdzdalības bērnu un jauniešu izglītošanās procesā stiprināšana
- RV4.3. Dažāda veida saziņas un sadarbības mehānismu ieviešana, vairojot efektīvu informācijas apriti starp iesaistītajām pusēm
- RV4.4. Stiprināt novada izglītības iestāžu un pašvaldības dalību starptautiskos tīklos, organizācijās un projektos

◆ **SM5** Izveidot mehānismus nepārtrauktai izglītības pakalpojumu kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai un vadības kapacitātes stiprināšanai, nodrošinot izglītības ekosistēmas elastību un pielāgojamību izmaiņām, vajadzībām un tendencēm.

- RV5.1. Izglītības pārvaldības un kvalitātes monitoringa, datos balstītas kvalitātes vadības sistēmas ieviešana novada līmenī
- RV5.2. Izglītības pārvaldes un izglītības iestāžu stratēģiskās un pārmaiņu vadības kapacitātes attīstīšana
- RV5.3. Metodiskā darba un pedagogu sadarbības stiprināšana

3. IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMU TĪKLA ATTĪSTĪBAS PAMATPRINCIPI VALMIERAS NOVADĀ

3.1. IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMU TĪKLA ATTĪSTĪBAS VIRZĪTĀJSPĒKI

Valmieras novada pašvaldības izglītības iestāžu tīkla attīstības iespējas ir modelētas, ņemot vērā gan nacionāla mēroga uzstādījumus un atbalsta mehānismus, gan arī pašvaldības līmenī identificētās aktualitātes, skatot tās šīs Stratēģijas mērķu kontekstā, proti:

- ◆ **SM1** Nodrošināt izcilas kvalitātes izglītības pieejamību, kas ir iekļaujoša un atbilst dažādajām izglītojamo vajadzībām, veicinot talantu un spēju attīstību.
- ◆ **SM2** Sasaistīt izglītības ekosistēmu ar novada un reģiona ekonomisko attīstību, akcentējot izglītību kā būtisku labklājības un ilgtspējas virzītāju.
- ◆ **SM3** Veicināt inovācijas, radošumu un globālo perspektīvu novada izglītības ekosistēmā, nodrošinot iespēju iedzīvotājiem mūža garumā iegūt prasmes, kas nepieciešamas strauji mainīgā pasaulē.
- ◆ **SM4** Palielināt iedzīvotāju, uzņēmumu, organizāciju un citu ieinteresēto pušu aktīvu un atbildīgu iesaistīšanos izglītības ekosistēmas veidošanā un atbalstīšanā, radot sadarbības spējīgu un resursiem bagātu vidi.
- ◆ **SM5** Izveidot mehānismus nepārtrauktai izglītības pakalpojumu kvalitātes novērtēšanai un uzlabošanai un vadības kapacitātes stiprināšanai, nodrošinot izglītības ekosistēmas elastību un pielāgojamību izmaiņām, vajadzībām un tendencēm.

Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021. - 2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" IZM ir definējusi vairākus izaicinājumus un risināmās problēmas nacionālā līmenī:

1. Nepietiekama pedagoga profesijas konkurētspēja;
2. Vāja pedagogu un akadēmiskā personāla ataudze;
3. Mūsdienu vajadzībām nepietiekami atbilstošs izglītības piedāvājums;
4. Nepietiekami iekļaujoša un sociāli emocionāli droša vide izglītības iestādēs;
5. Nevienlīdzīgas izglītības iespējas starp pilsētām un laukiem;
6. Zema motivācija un iesaistīšanās pieaugušo izglītībā;
7. Darba tirgū pieprasītu prasmju trūkums;
8. Nepietiekamas digitālās prasmes sabiedrībā;
9. Nepilnīga datu pārvaldība izglītības iestāžu un nacionālā līmenī;
10. Neefektīvs izglītības iestāžu tīkls vispārējā un augstākajā izglītībā.

Izglītības attīstības virsmērķis Latvijā līdz 2027. gadam ir nodrošināt kvalitatīvas izglītības iespējas visiem Latvijas iedzīvotājiem, lai veicinātu viņu potenciāla attīstību un īstenošanu visa mūža garumā un lai veidotu viņu spēju mainīties un atbildīgi vadīt pastāvīgās pārmaiņas sabiedrībā un tautsaimniecībā. Izglītības attīstības virsmērķa īstenošanai periodā no 2021. līdz 2027. gadam ir izvēlēti četri mērķi, kas ir savstarpēji saistīti un papildinoši:

1. Augsti kvalificēti, kompetenti un uz izcilību orientēti pedagogi un akadēmiskais personāls;
2. Mūsdienīgs, kvalitatīvs un uz darba tirgū augsti novērtētu prasmju attīstīšanu orientēts izglītības piedāvājums;
3. Atbalsts ikviena izaugsmei;
4. Ilgtspējīga un efektīva izglītības sistēmas un resursu pārvaldība.

Dokuments nosaka arī rīcības virzienus šo mērķu sasniegšanai:

- RV 1.1. Pedagogu sagatavošana, piesaiste un attīstība.
 RV 1.2. Akadēmiskā personāla sagatavošana, piesaiste un attīstība.
- RV 2.1. Izglītības satura un procesa attīstība.
 RV 2.2. Izglītības vides attīstība.
 RV 2.3. Izglītības attīstībai nozīmīgu partnerību veidošana.
- RV 3.1. Institucionāli risinājumi atbalsta nodrošināšanai ikviena izaugsmei.
 RV 3.2. Sadarbība ar vietējo kopienu un dalīta atbildība izglītības mērķu sasniegšanai.
 RV 3.3. Pieaugušo izglītības attīstība.
- RV 4.1. Izglītības sistēmas un iestāžu efektīvas pārvaldības veidošana.
 RV 4.2. Pētniecībā un pierādījumos balstīta, lietotājcentrēta izglītības politika.

Līdz ar to izglītības reformas kontekstā Valmieras novadā ir nepieciešamība izstrādāt atbilstošus izglītības iestāžu tīkla attīstības scenārijus, struktūru un specializāciju.

3.2. METODOLOĢIJA UN KRITĒRIJI

Valmieras novada izglītības pakalpojumu tīkla novērtējuma un specializācijas noteikšanas vajadzībām tika izstrādāti izglītības pakalpojumu – izglītības ekosistēmas – novērtējuma kritēriji, kā arī noteikts katras izglītības iestādes pozicionējums (potenciālā specializācija) Valmieras novadā.

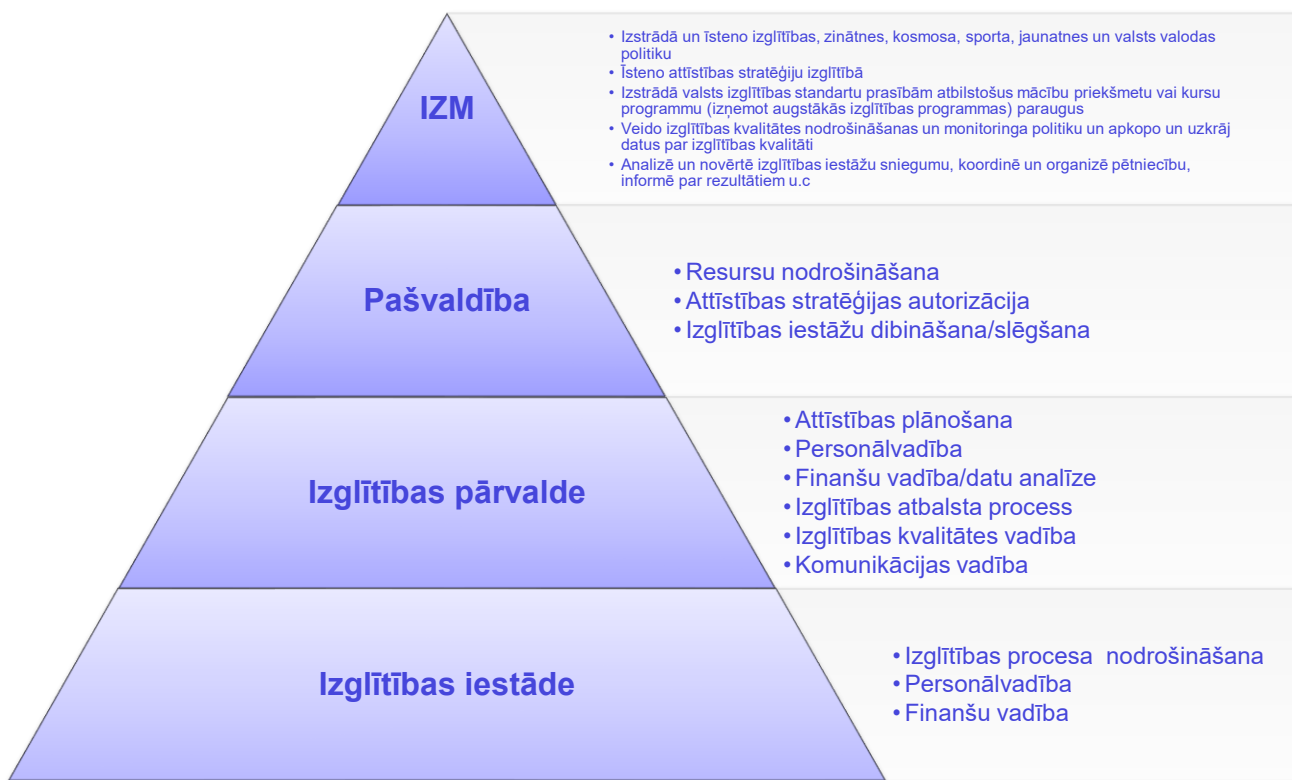
IZM informatīvajā ziņojumā “Kompleksi risinājumi augstvērtīgai izglītības nodrošināšanai vispārējā pamata un vidējā izglītībā” ir definēti kvalitātes kritēriji katrai vispārējās izglītības iestādei, lai to varētu saukt par labu skolu – plašs un daudzveidīgs izglītības piedāvājums; moderns mācību process un vide; individuālais atbalsts; augsti kvalificēti un profesionāli pedagogi; kvalitatīva infrastruktūra un laba pārvaldība¹¹.

Saskaņā ar 2022. gada 20. oktobra grozījumiem Izglītības likumā 16¹ pantu definēta **pašvaldības izglītības ekosistēma** – sistēma, kuru pašvaldība veido, lai nodrošinātu iedzīvotājiem nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes mūža garumā. Pašvaldība attīsta tās vadībā un pārraudzībā mērķtiecīgi strādājošu institūciju kopu, izglītības jomā sadarbojoties ar pašvaldības, privātajām un valsts izglītības iestādēm, darba devējiem, sociālajiem partneriem, nevalstiskajām organizācijām, citām pašvaldībām un to teritorijās esošām izglītības iestādēm, koordinējot izglītības īstenošanu visās izglītības programmās un pakāpēs.

Šīs Stratēģijas ietvaros izglītības ekosistēmas jēdziens tiek paplašināts, definējot, ka **Valmieras novada izglītības ekosistēmu** veido izglītības iestāžu, organizāciju un uzņēmumu tīkls, kā arī pedagogi, izglītības iestāžu vadītāji, vecāki un izglītojamie, kas mijiedarbojas un sadarbojas ekosistēmā, vienojot formālās un neformālās izglītības iestādes, visus sabiedrības locekļus ar viņu izglītības vajadzībām, dažādus finanšu, mācīšanās un citus resursus ar mērķi nodrošināt inovatīvu sociālo un ekonomisko attīstību Valmieras novadā.

¹¹ [Kompleksi risinājumi augstvērtīgai izglītības nodrošināšanai vispārējā pamata un vidējā izglītībā \(mk.gov.lv\)](http://mk.gov.lv)

Attēls 3 – Izglītības ekosistēmas dalībnieku funkcijas (Avots: Autoru izstrādāts, pēc 20.10.2023. konferences “Pašvaldību izaicinājumi izglītības ekosistēmas ieviešanā. Datus balstītu lēmumu pieņemšanas pieredze” ievada prezentācijas materiāliem¹²⁾)

Viena no izglītības ekosistēmas pieejām nosaka **četras galvenās komponentes, kas nepieciešamas, lai izveidotu efektīvu izglītības pārvaldības ekosistēmu:**

1. Pedagogi. Pedagogu kopienas/metodiskās apvienības ir ļoti svarīgas veismīgas izglītības ekosistēmas veidošanā, jo tās nodrošina pedagogiem atbalsta tīklu, lai dalītos resursos un paraugpraksē, sadarbotos stundu plānošanā un piedāvātu emocionālu atbalstu. Savukārt izglītības iestāžu vadītāji un IT resursu administratori var palīdzēt izveidot vidi, kurā pedagogi var dalīties savās idejās un inovācijās.

2. Interaktīvs izglītības saturs ir otra komponente, kam ir svarīga loma efektīvas izglītības ekosistēmas veidošanā, nodrošinot izglītojamajiem saistošu veidu, kā mācīties. Interaktīvs izglītības saturs prasa atbilstošu tehnisko nodrošinājumu.

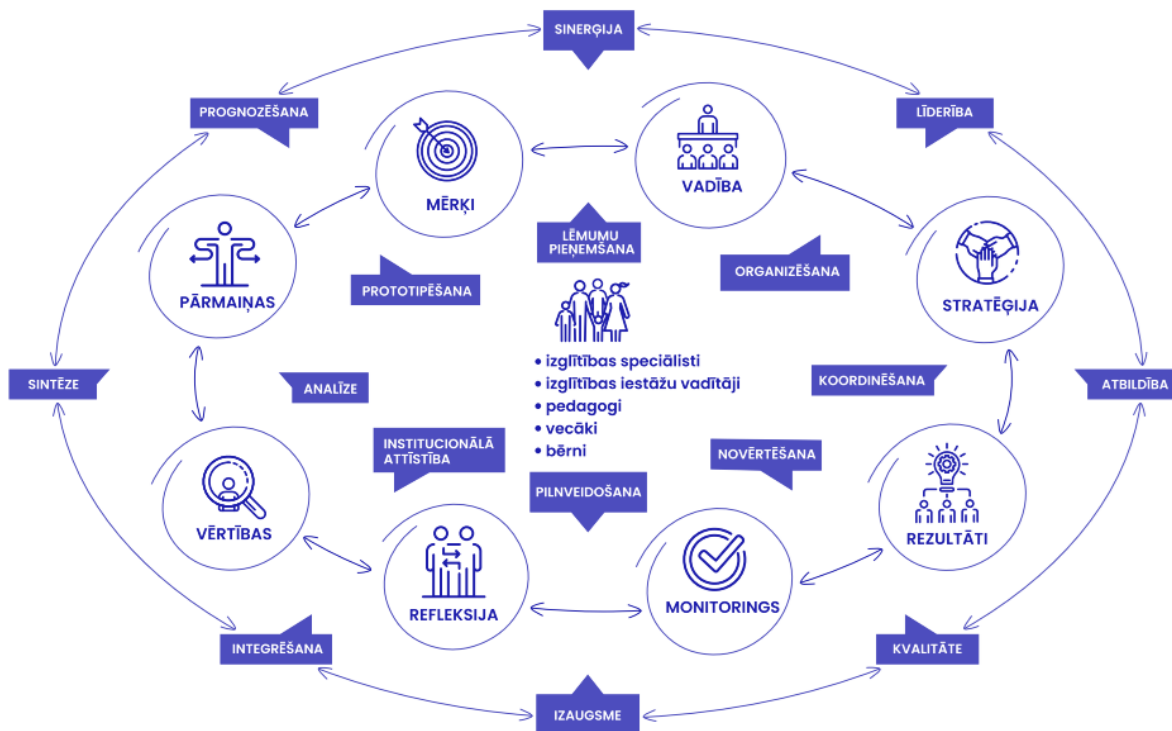
3. Profesionālā izaugsme, kas ietver profesionālās pilnveides iespējas pedagogiem un izglītības iestāžu vadītājiem, nepārtraukti paplašinot zināšanas un prasmes.

4. Valsts un pašvaldības atbalsts, kuram ir pamatloma efektīvas izglītības ekosistēmas veidošanā. Pašvaldība var palīdzēt nodrošināt resursus izglītības iestādēm, kas nepieciešami efektīvas mācību vides izveidei, piemēram, jaunu tehnoloģiju ieviešanas nodrošināšana, piekļuve interneta savienojumiem, izglītības materiāliem, kā arī nodrošināt pedagogu apmācību.

¹²⁾ Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājas Agitas Zariņas-Stūres prezentācija. Prezentācijas pieejamas: <https://www.saeima.lv/lv/aktualitates/saeimas-zinas/32718-konference-saeima-diskutes-par-pasvaldibu-izaicinajumiem-izglitibas-ekosistemas-ieviesana>

Izglītības pārvaldības ekosistēmas darbību nosaka ilgtspējīgas attīstības perspektīva un vadības funkcijas, lai nodrošinātu izglītības iestāžu darbības organizēšanu, kontroli, novērtēšanu un monitorēšanu, inovāciju izstrādi un pārvaldības pilnveidi pašvaldībā.

Attēls 4 – Izglītības pārvaldības ekosistēmas darbības modelis (Avots: 20.10.2023. konferences “Pašvaldību izaicinājumi izglītības ekosistēmas ieviešanā. Dato balstītu lēmumu pieņemšanas pieredze” prezentācija¹³)

Tādējādi Valmieras novada izglītības pakalpojuma novērtējums aptver ne tikai vispārējās izglītības iestādes, bet skata to plašākā – ekosistēmas kontekstā – no pirmsskolas līdz pieaugušo izglītībai, centrā novietojot izglītības speciālistus, izglītības iestāžu vadītājus, pedagogus, vecākus un izglītojamos un ņemot vērā arī sadarbību ar uzņēmumiem, organizācijām un citiem ekosistēmas dalībniekiem. Izvirzot un vērtējot novada izglītības pakalpojumu tīkla kvalitātes kritērijus, noteikti un ņemti vērā būtiskākie izaicinājumi, attīstības tendences un nepieciešamās rīcības izglītības nozarē kopumā (valsts un novada mērogā), kā arī uzdevumi katrai izglītības iestādei vai iestāžu grupai atsevišķi, kuri ņemami vērā, plānojot iestādes darbību un nodrošinot izglītības piedāvājumu. Novērtējumā definēts pašvaldības redzējums izglītības ekosistēmas attīstībai – ko un kā plānot un veidot, lai nodrošinātu iedzīvotājiem nepieciešamās zināšanas, prasmes un attieksmes mūža garumā, kā arī paredzētu visu iesaistīto pušu – pašvaldības, izglītības iestāžu, nevalstisko organizāciju, uzņēmumu sadarbību izglītības jomā.

Izglītības ekosistēmas pieejas ieviešana Latvijā šobrīd tiek veidota un attīstīta, bet vēl nav definēti vienoti kritēriji un metodoloģija datu ieguvei un apstrādei. Līdz ar to, lai novērtētu izglītības pakalpojumus Valmieras novadā atbilstoši izglītības ekosistēmas pieejai, daudzi kritēriji šobrīd vērtējami kvalitatīvā, pašnovērtējuma veidā.

Ņemot vērā augstāk minēto, Stratēģijas ietvaros ir izveidota izglītības pakalpojuma novērtējuma karte, kurā definēti kritēriji (kopumā 20 kritēriji septiņās jomās), kas atbilst valsts stratēģiskajiem mērķiem un pašvaldības izglītības ekosistēmas ieviešanai.

¹³ Liepājas pilsētas Izglītības pārvaldes vadītājas Kristīnes Niedres-Latheres prezentācija. Prezentācijas pieejamas: <https://www.saeima.lv/aktualitates/saeimas-zinas/32718-konference-saeima-diskutes-par-pasvaldibu-izaicinajumiem-izglitibas-ekosistemas-ieviesana>

3.3. IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMU NOVĒRTĒJUMA KARTE

Valmieras novada izglītības pakalpojumu novērtējuma karte aptver situācijas izvērtējumu periodā no 2023. gada septembra līdz 2024. gada februārim. Karte izstrādāta, izmantojot un apvienojot dažādas pētnieciskās metodes un attīstības plānošanas pieejas, kā arī izglītības pakalpojumu nodrošinājuma un kvalitāti raksturojošos rādītājus.

Valmieras novada izglītības pakalpojumu novērtējuma karte ir izstrādāta kā vidējā un ilgtermiņā atkārtoti piemērojams novada izglītības ekosistēmas un izglītības iestāžu pakalpojumu kvalitātes novērtēšanas instruments, kuru iespējams pēc nepieciešamības (piemēram, reizi gadā) precizēt, papildināt un aktualizēt ar datus balstītu informāciju (ņemot vērā novērtējumā izmantotās metodes, datu avotus un kritērijus).

Novērtējuma kartes izstrādes metodoloģija:

- ◆ Definēti 20 kritēriji Valmieras novada izglītības pakalpojumu (izglītības ekosistēmas) darbības un kvalitātes novērtēšanai, strukturējot tos septiņās jomās, pielāgojot tās IZM izvirzītajiem izglītības kvalitātes kritērijiem:
 1. Daudzveidīgs un saturiski kvalitatīvs izglītības piedāvājums;
 2. Mūsdienīga un labvēlīga skolas vide;
 3. Individuālais atbalsts;
 4. Augsti kvalificēti un profesionāli pedagogi;
 5. Kvalitatīva infrastruktūra;
 6. Laba pārvaldība;
 7. Valsts un pašvaldības atbalsts.
- ◆ Kritēriji izvirzīti, ņemot vērā politikas plānošanas dokumentu un šīs Stratēģijas mērķus, kā arī Stratēģijas ietvaros veiktās analīzes rezultātus attiecībā uz Valmieras novadā būtiskiem rādītājiem izglītības ekosistēmas novērtēšanai.
- ◆ Vērtējumi katram kritērijam atspoguļoti pēc kvalitātes skalas principa, izmantojot trīs krāsas:

Zaļš – teicami / izcili

Dzeltens – labi / pilnveidojami

Sarkans – vāji / nepietiekami

- ◆ Vērtējumi sniegti, izmantojot trīs pieejas – novada līmenī, izglītības pakāpes / veida līmenī, katras izglītības iestādes līmenī (līmeni izvēloties, atbilstoši kritērija mērogam un datu pieejamībai).
- ◆ Kritēriju vērtējumu noteikšanai tika izmantoti šādi dati:
 - Pašvaldības sniegtā informācija (publiskie pārskati, tarifkācijas, izglītības iestāžu vadītāju novērtējumi, Edurio aptauju rezultāti, intervijās un diskusijās sniegtā informācija u.c.);
 - Izglītības iestāžu sniegtā informācija (pieprasītie kvantitatīvie dati, izglītības iestāžu vadītāju tiešsaistes aptaujas, stratēģiskās plānošanas seminārā un tematiskās darba grupas sniegtā informācija u.c.).

Ņemot vērā definēto kritēriju kopumu un esošo izglītības pakalpojumu novērtējumu, tabulā zemāk ir sniegts Valmieras novada izglītības ekosistēmas novērtējuma ietvars – kritēriju jomas un skaidrojumi, katra kritērija novērtējuma līmenis, vērtējumam izmantotie dati un katra kritērija vērtējuma skala. Pilno **Valmieras novada izglītības pakalpojumu novērtējuma karti skatīt 2. pielikumā.**

Tabula 5 – Valmieras novada izglītības ekosistēmas pakalpojumu novērtējuma ietvars (*Avots: Autoru izstrādāts*)

Kritēriju joma	Kritērijs / skaidrojums	Līmenis	Ko vērtē	Datu avoti	Kritērija vērtējums / skaidrojums
Daudzveidīgs un saturiski kvalitatīvs izglītības piedāvājums	Padziļināto kursu skaits vidējās izglītības iestādēs	Izglītības iestādes līmenī	VII (vidējā izglītība)	Pašvaldības dati	Padziļināto kursu skaits atbilstoši izglītojamo skaitam 10.-12.klasēs
	Plašs interešu izglītības piedāvājums, akcentējot dabaszinātņu, matemātikas un tehnoloģiju jomu	Izglītības iestādes līmenī	VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze	Izglītības iestāžu dati	Zaļš - tehniskā un/vai vides izglītība un/vai piedāvājums visās interešu izglītības jomās; dzeltens - vismaz 3 no 5 jomām; sarkans - 2 vai 1 jomā; prof.ievirze - atbilstoši izglītības iestādes specifikai - teicami

Kritēriju joma	Kritērijs / skaidrojums	Līmenis	Ko vērtē	Datu avoti	Kritērija vērtējums / skaidrojums
	Daudzveidīgs karjeras izglītības piedāvājums un daudzskaitlīgi karjeras attīstības pasākumi	Novada līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl.	Plānošanas semināra un esošās situācijas novērtējuma dati	Dzeltens - karjeras izglītības piedāvājums jāattīsta VII un jāsāk attīstīt jau no PII
Mūsdienīga un labvēlīga skolas vide	Mācību procesā integrētas modernās tehnoloģijas, izmantoti digitālie mācību līdzekļi, informācijas un komunikācijas tehnoloģijas un iekārtas interaktīva izglītības satura nodrošināšanai	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze, All	Izglītības iestāžu vadītāju aptauja ¹⁴	VII, vid.prof., All - zaļš - 76-100% pedagogi integrē IKT un DML; dzeltens - 51-75%; sarkans - līdz 50%; PII un prof.ievirze - zaļš - 61-100% pedagogi integrē IKT un DML; dzeltens - 31-60%; sarkans - līdz 30%
	Izglītojamiem ar speciālām vajadzībām pieejamas ierīces un programmatūras	Izglītības iestādes līmenī (kur attiecināms)	PII, VII	Izglītības iestāžu vadītāju aptauja	Zaļš - īsteno speciālās programmas un ir nodrošinājums; sarkans - īsteno speciālās programmas un nav nodrošinājums
	Motivējoša, droša un atbalstoša vide (labbūtība)	Izglītības pakāpes, veida līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze	EDURIO aptaujas dati	Pēc EDURIO labbūtības aptaujas rezultātiem - zaļš - labbūtības novērtējums 76-100%; dzeltens - 36-65%; sarkans - 0-35%
Individuālais atbalsts	Nodrošināts atbalsta personāls	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl.	Pašvaldības dati	PII - zaļš - nodrošināti 4 vai 3 atbalsta speciālisti; dzeltens - 2; sarkans - 1; VII - zaļš - nodrošināti 7 - 6 atbalsta speciālisti; dzeltens - 5-4; sarkans - 3 vai mazāk; Prof.vid.-zaļš - nodrošināti 3 atbalsta speciālisti; dzeltens - 2; sarkans - 1
	Darbs ar talantīgiem izglītojamiem – spēju atklāšana un izcelšana	Izglītības iestādes līmenī	VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze	Izglītības iestāžu dati	VII - dalība olimpiādēs pret izglītojamo skaitu % 2022./2023.m.g. – zaļš - vairāk kā 5% dalība; dzeltens - līdz 4,9% dalība; sarkans - nav dalība + vsk. aktīva dalība ZPD; + Prof.ievirze un prof.vid.izgl. - dalība konkursos, skatēs, sacensībās
Augsti kvalificēti un profesionāli pedagogi	Pedagogu kopienas/metodiskās apvienības nodrošina pedagogiem atbalsta tīklu, lai dalītos resursos un paraugpraksē, sadarbotos stundu plānošanā un piedāvātu emocionālu atbalstu	Novada līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze	EDURIO aptaujas dati	Dzeltens - nepieciešami uzlabojumi, atbalsts visiem pedagogiem
	Profesionālās pilnveides iespējas pedagogiem un izglītības iestāžu vadītājiem, nepārtraukti paplašinot zināšanas un prasmes	Novada līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze	Pašvaldības dati	Zaļš - papildus obligātajiem pilnveides pasākumiem - Valmieras novada Izglītības pārvaldes Metodiskais dienests, pašvaldības atbalsts un stimuli pedagogiem; ģimnāziju metodiskie centri, Valmieras Gaujas krasta vidusskolas – attīstības centra konsultatīvais un metodiskais atbalsts

¹⁴ Aptauja par digitālo mācību līdzekļu un tehnoloģiju izmantošanu un pieejamību, pedagogu savstarpējo sadarbību un resursu nodrošinājumu efektīvas mācību vides veidošanai. Aptaujas anketu skatīt 4. pielikumā.

Kritēriju joma	Kritērijs / skaidrojums	Līmenis	Ko vērtē	Datu avoti	Kritērija vērtējums / skaidrojums
	Nokomplektēts pedagoģiskais personāls uz 1.septembri	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl.,	Pašvaldības dati	Zaļš - ir nokomplektēta pedagogu komanda uz 2023./2024.m.g. 1.septembri, dzeltens - brīvs neliels skaits vakancu formālajā izglītībā (1-4), sarkans - brīvas vairāk kā 5 vakances formālajā izglītībā (pedagogu vakances, bez interešu izgl.pedagogiem un atbalsta personāla)
Kvalitatīva infrastruktūra	Mācību līdzekļu un IKT nodrošinājums	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., prof.ievirze, All, pieaugušo izglītība	Pašvaldības un izglītības iestāžu dati	Zaļš - ir veikti ieguldījumi 3-5 gados, dzeltens - ir veikti ieguldījumi 1-2 gados, sarkans - nav veikti ieguldījumi pēdējos 5 gados
	Dabaszinību kabinetu aprīkojums	Izglītības iestādēs līmenī	VII (pamata un vidējā pakāpē), Prof.vid.izgl.	Izglītības iestāžu dati	Zaļš - ir nokomplektēti visi kabineti (ķīmija, fizika, bioloģija); dzeltens- 2 no 3, sarkans - 1 no 3 vai neviens
	Modernas un aprīkotas telpas sportam un pilnvērtīgām fiziskām aktivitātēm	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl.	Izglītības iestāžu dati	Zaļš - ir gan sporta zāle iekštelpās, gan sporta zona ārtelpās; dzeltens - vai nu iekštelpu vai āra zona, sarkans - nav ne iekštelpu, ne āra zonas
	Fiziskās vides pieejamības nodrošinājums personām ar kustību traucējumiem	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze, All, pieaugušo izglītība	Izglītības iestāžu dati	Zaļš – ir nodrošināta pieejamība 5-4 no 5 aspektiem; dzeltens - ir nodrošināta pieejamība 3-2 aspektos, sarkans - ir nodrošināts tikai 1 vai nav neviens no aspektiem
Labā pārvaldība	Izglītības iestāžu vadītāji - līderi izglītības kvalitātes veicināšanā, darbības attīstības un personāla plānošanā un finanšu un citu resursu pārvaldībā	Izglītības iestādes līmenī (pašvaldības iestādes)	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze	Izglītības iestāžu vadītāju novērtējumi 2022./2023.m.g.	Zaļš - 71-83 punkti; dzeltens - 51-70 punkti; sarkans - līdz 50 punkti
	Nodrošinātas partnerattiecības ar citām izglītības iestādēm, vecākiem, vietējo sabiedrību, augstākās izglītības institūcijām un citiem partneriem	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze, All, pieaugušo izglītība	Izglītības iestāžu vadītāju aptauja ¹⁵	No max 11 punktiem (aptaujā par sadarbības partneriem, projektiem un ieguvumiem) - zaļš 9-11 punkti; dzeltens - 5-8 punkti; sarkans - 0-4 punkti
	Nodrošināta pedagogu savstarpējā sadarbība nodarbību un stundu plānošanā un tematu saskaņošanā	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze, All	Izglītības iestāžu vadītāju aptauja	Zaļš - ļoti lielā mērā/lielā mērā; dzeltens - vidēji/daļēji; sarkans - nelielā mērā
Valsts un pašvaldības atbalsts	Nodrošināti resursi izglītības iestādēm, kas nepieciešami efektīvas mācību vides izveidei	Izglītības iestādes līmenī	PII, VII, Prof.vid.izgl., Prof.ievirze, All	Izglītības iestāžu vadītāju aptauja	Zaļš - 9-8 punkti; dzeltens - 7-6 punkti; sarkans - 5 un zemāk
	Sasniedzamības kritērijs un kvalitatīvas izglītības pieejamība	Novada līmenī	VII, PII	Pašvaldības dati	Zaļš - nodrošināta izglītības iestāžu sniedzamība, dzeltens - jānodrošina specializētā transporta pakalpojumi

¹⁵ Aptauja par Valmieras novada izglītības iestāžu iesaisti dažādās sadarbības aktivitātēs (projektos, programmās u.c.), sadarbības partneriem un ieguvumiem no partnerattiecībām. Aptaujas anketu skatīt 5. pielikumā.

3.4. IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMU ATTĪSTĪBA, STRUKTŪRA UN SPECIALIZĀCIJA

Šajā apakšnodaļā, balstoties uz esošās situācijas analīzi, semināros, intervijās, diskusijās un aptaujās iegūto informāciju, kā arī uz izglītības pakalpojumu novērtējumu, sniegti priekšlikumi dažāda veida izglītības pakalpojumu attīstībai Valmieras novadā, t.sk., kur attiecināms, analizējot vairākus iespējamus attīstības scenārijus, sniedzot rekomendācijas pakalpojumu struktūras un efektivitātes uzlabošanai un akcentējot novada izglītības ekosistēmās iesaistīto pušu atbildības un specializāciju. Nodaļā analizētās tēmas:

- ◆ 3.4.1. Valmieras novads kā talantu centrs, pasākumi apdāvinātu izglītojamo atbalstam – spēju atklāšana un izcelšana.
- ◆ 3.4.2. Pieaugušo izglītības iespējas, darba tirgum nodrošinot prasmes ar augstāku pievienoto vērtību.
- ◆ 3.4.3. Karjeras izglītības pakalpojumi, pamatojoties uz zināšanu un prasmju monitoringu, sadarbību starp izglītības iestādēm un uzņēmējdarbības sektoru novadā.
- ◆ 3.4.4. Uzņēmējspēju sekmēšanai nepieciešamo zināšanu un prasmju apguves iespējas posmos pirmsskola – mūžizglītība.
- ◆ 3.4.5. Profesionālās pamatizglītības attīstība - risinājumi priekšlaicīgas mācību pamešanas prevencijai.
- ◆ 3.4.6. Vadlīnijas mērķorientētai un kvalitatīvai sadarbībai starp izglītības iestādēm un darba devējiem, darba vidē balstītas mācību vides un prakses iespēju nostiprināšanai.
- ◆ 3.4.7. Izglītības programmu un uzņēmējdarbības sasaistes sistematizācija (sasaiste ar profesiju standartu un profesionālās jomas sistēmu).

3.4.1. VALMIERAS NOVADS KĀ TALANTU CENTRS, PASĀKUMI APDĀVINĀTU IZGLĪTOJAMO ATBALSTAM – SPĒJU ATKLĀŠANA UN IZCELŠANA

Valmieras novada attīstības programmā 2022. - 2028. gadam ilgtermiņa prioritātes IP1 “Vesela, radoša un zinoša sabiedrība” sasniegšanai vidējā termiņā ir izvirzīta prioritāte VP1 “Izglītība un talantu izkopšana”. Prioritātē paredzēta kultūras, sporta, izglītības, nodarbinātības atbalsta, sociālo, veselības aprūpes un darba ar jaunatni pakalpojumu uzlabošana ar mērķi vairojot iedzīvotāju zināšanas, **izkopt talantus**¹⁶.

Ir definētas šādas **Valmieras novada kā talantu centra attīstības jomas**, tās attīstot no pirmsskolas vecuma, ar formālās un neformālās izglītības pieeju, saglabājot jau esošās novada labās prakses, specializācijas un tradīcijas, kā arī veidojot un paplašinot jaunus attīstības virzienus:

STEAM un Vides izglītība – izglītības procesu balstīt uz STEAM jomu, to pakārtojot talantu attīstībai, stiprinot arī jaunradi un iestrādes vides izglītības jomā un vidējā termiņā izveidot Valmieras STEAM centru¹⁷.

Sports – turpināt attīstīt Valmieru kā daudzveidīgu individuālo un komandu sporta galvaspilsētu.

Dizains, māksla, mūzika, teātris – saglabāt esošās tradīcijas mūzikas, mākslas un dizaina jomā, un attīstīt izglītojamo spējas, talantu, radošumu un daudzveidīgas prasmes teātra mākslas jomā.

Valmieras novada kā talantu centra attīstības pasākumi jāstrukturē divās grupās – “Mācību saturs” un “Ārpusstundu pasākumi”. Pasākumu grupa “Mācību saturs” ietver tos pasākumus, kas ir tieši saistīti ar izglītības iestādēs apgūstamo formālās izglītības saturu. Pasākumu grupa “Ārpusstundu pasākumi” ir neformālās izglītības piedāvājums, kas papildina formālās izglītības iespējas, mērķtiecīgi veicinot izglītojamo talantu attīstību.

¹⁶ “Talants” attīstības programmas izpratnē ir izcilu garīgo un fizisko spēju kopums, kas lielākā vai mazākā mērā piemīt katram cilvēkam atkarībā no viņa dabiskajām spējām.

¹⁷ 6. pielikumā Valmieras STEAM centra projekta ideja.

Tabula 6 – Pasākumi talantu centra attīstībai atbilstoši jomām

Mācību saturs	STEAM un Vides izglītība	Sports	Dizains, māksla, mūzika, teātris
Nodarbības individualizētam mācību atbalstam pēc stundām	x	x	x
Praktiskās nodarbības	x	x	x
Diskusiju klubi	x		x
Nodarbību cikli	x		x
Mācību vizītes	x		x
Individuālās konsultācijas	x	x	x
Ārpusstundu pasākumi	STEAM un Vides izglītība	Sports	Dizains, māksla, mūzika, teātris
Tematiskās nometnes	x	x	x
Festivāli			x
Konkursi un sacensības	x	x	x
Izstādes, koncerti, izrādes			x
Radošās darbnīcas, tehniskās dienas	x		x
Inovatīvu interešu izglītības programmu ieviešana	x	x	x

Lai pilnvērtīgi un optimāli nodrošinātu novada kā talantu centra attīstību ir definēta pašvaldības un izglītības iestāžu atbildība un pasākumi apdāvinātu izglītojamo atbalstam.

Tabula 7 – Iesaistīto pušu atbildība un pasākumi talantīgo izglītojamo atbalstam

Iesaistītā puse	Atbildības jomas	Atbalsta pasākumi
Pašvaldība	<ul style="list-style-type: none"> - Darba ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamiem kā patstāvīgas plānošanas politikas un rīcībpolitikas jomas aktualizācija; - Darba ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamiem finansēšana; - Bāzes infrastruktūras nodrošināšana darbam ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamiem; - Darbā ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamiem iesaistīto institūciju sadarbības modeļa izstrāde un sadarbības regularitātes un ilgtspējas nodrošināšana; - Darbā ar talantīgiem un apdāvinātiem izglītojamiem iesaistīto personu atbalsta pasākumu pilnveidošana. 	<ul style="list-style-type: none"> - Finansiālu atbalsta sniegšana izglītojamo dalībai olimpiādēs, konkursos, skatēs, festivālos, sacensībās un nometnēs (dalības maksa, ceļa izdevumi, citi izdevumi); - Ikgadējās stipendijas/naudas balvas.
Izglītības iestāde	<ul style="list-style-type: none"> - Spēju atklāšana un talantu attīstīšana; - Izglītojamā talanta potenciāla iezīmes izzināšana, viņu stipro un vājo pušu apzināšana, lēmumu par izglītojamā talanta veicināšanas pieņemšana, kas ietver pašu pieeju konkrētā izglītojamā spēju attīstībā un talanta realizācijā; - Talantīgo un apdāvināto izglītojamo mācību un ārpusstundu pasākumu plānošana un īstenošana; - Personības attīstības veicināšana un šķēršļu novēršana talanta attīstības plānošanā. 	<ul style="list-style-type: none"> - Profesionālas konsultācijas vecākiem, sniedzot informāciju par izglītojamā talanta potenciālu un attīstību; - Izglītojamo dalība dažādos konkursos, olimpiādēs, zinātniski pētniecisko darbu lasījumos, projektos veicināšana un atbalstīšana; - Pašvadītas mācīšanās prasmju attīstīšana individuālo spēju un talantu attīstībai; - Palielināt padziļinātas mācīšanās iespējas izglītojamiem visos izglītības posmos, t.sk. ārpus formālās izglītības, piem., "Talantu skola" vai "Izcilību akadēmija".

Pilnveidojot izglītības ekosistēmā iesaistīto pušu sadarbības sistēmu, t.sk., sadarbību starp pedagogiem un izglītojamiem, sadarbību starp dažādu posmu pedagogiem un mācību priekšmetu pedagogiem, sadarbību starp izglītības iestādi un vecākiem un plašāku vietējo kopienu, nozīmīga loma talantu izkopšanā un atbalstīšanā ir pašvaldības un izglītības iestāžu sadarbībai ar uzņēmējiem. Uzņēmēji apdāvinātiem izglītojamiem var nodrošināt praktiskas mācības, vieslektoru lekcijas / kursus, lai motivētu izglītojamās padziļinātākām mācībām un īpašo spēju izkopšanai. Uzņēmumi var attīstīt izglītojamo nodarbinātības prasmes, radot interesi par attiecīgo jomu un uzņēmumu, informēt par prasmēm, kas viņiem būs nepieciešamas sekmīgai darbībai uzņēmumā, kā arī sniedzot finansiālu atbalstu izglītojamo dalībai starptautiskajās olimpiādēs, konkursos, skatēs, festivālos, sacensībās un nometnēs. Talantu attīstībai liela nozīme ir izglītības iestāžu, pedagogu un vecāku sadarbībai. Šīs sadarbības centrā ir izglītojama, kurā jāidentificē un jāveicina talanta potenciāls, starp izglītības iestādi un vecākiem veidojot uz sadarbību un izglītojamā interesēm balstītas attiecības.

Valmieras novadā jāveido mērķtiecīgs izglītības iestāžu nākotnes darbības diskurss, aktīvi virzot izglītības iestāžu specializācijas definēšanu saskaņā ar vajadzībās balstītu un visaptverošu novada politiku, sabalansējot un efektīvi izmantojot pieejamos resursus, kā arī dodot iespēju izglītības iestādēm specializēties darbam ar savas mērķa grupas izglītojamiem, kā arī pozicionēt sevi konkurētspējīgu jauniešu piesaistei konkrētās jomās.

Valmieras novada izglītības iestādes ir noteikušas savu specializāciju un pozicionējumu, lai pilnveidotu izglītības piedāvājumu un kvalitāti, tādejādi, piesaistot izglītojamās izglītības apguvei visos izglītības posmos Valmieras novadā (skatīt 8. tabulu).

Papildus, izglītības iestādes identificēja savas stiprās puses un jomas, kurās vēl jāpilnveidojas un jāattīstās, kā arī norādīja sadarbības partnerus, ar kuriem tās sadarbojas gan šobrīd, gan nākotnē – lai stiprinātu savu specializāciju. Pilno pozicionējuma un specializāciju tabulu ar šo informāciju skatīt 3. pielikumā.

Tabula 8 – Izglītības iestāžu pozicionējums (potenciālā specializācija) Valmieras novadā (Avots: Izglītības iestāžu sniegtā informācija¹⁸)

Izglītības iestāde	Specializācija	Pozicionējums / identitāte
VALSTS ĢIMNĀZIJS		
Valmieras Valsts ģimnāzija	Inženierzinātnes, medicīna, uzņēmējdarbība.	Inženierzinātņu, medicīnas zinātņu un uzņēmējdarbības mācību programmas, vienlaikus integrējot tajās spēcīgu svešvalodu apguvi un IT pielietojumu, stiprinot vēsturiski veidojušās tradīcijas, veicinot to izaugsmi atbilstoši laikmeta tendencēm, kā arī veidojot ciešu sadarbību ar vietējiem uzņēmumiem un augstskolām, tādējādi radot vidi un veicinot jauniešu motivāciju pēc studijām atgriezties novadā.
Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzija	Uzņēmējdarbība, inženierzinības, dabaszinības, sociālās zinības un kultūrizglītība.	Idejas "Skola, kurā mācās visi" iedzīvināšana; daudzveidīgs padziļināto kursu piedāvājums; trīs svešvalodas (norvēģu, franču, vācu valoda); specializētie kursi: anatomija un fizioloģija, latīņu valoda, Latvijas vēsture, digitālais dizains, psiholoģija, filozofija; STEM mācību priekšmetu laboratorijas; teātra klase.
VIDUSSKOLAS		
Valmieras Viestura vidusskola	Kultūra un tehnoloģijas.	Ieguldījums vietējā kopienā, attīstot izglītojamo reālās dzīves iemaņas un radošās prasmes, jēgpilni izmantojot tehnoloģijas, attīstot kritisko domāšanu un radošumu, tā veidojot veselīgu pašapziņu, atbildības sajūtu un cieņu pret sevi un apkārtējiem.

¹⁸ Pēc izglītības iestāžu sniegtajām atbildēm aptaujas anketās 22.11.2023. Stratēģiskās plānošanas seminārā vai elektroniski.

Izglītības iestāde	Specializācija	Pozicionējums / identitāte
Valmieras 2. vidusskola	<u>Skola:</u> Dabaszinātnes, svešvalodas, sports. <u>PII:</u> Dabaszinātnes, Montessori, svešvalodas.	Vienīgā vidusskola Valmieras novadā, kas piedāvā izglītības programmas no pirmsskolas līdz vidusskolai.
Valmieras 5. vidusskola	Policija, drošība un valsts aizsardzība. Pedagoģija.	Kultūras vērtību un tradīciju saglabāšana (senas tradīcijas mākslinieciskā pašdarbībā); Pilsoniski atbildīgu un aktīvu izglītojamo personības veidošana (pedagoģija, policija, drošība un valsts aizsardzība); Iekļaujoša un bērniem draudzīga skola (APU un atbalsta personāls).
Rūjienas vidusskola	<u>Pamatizglītības posmā</u> - programma ar augstākiem sasniegtajiem rezultātiem mūzikā; <u>Visos izglītības posmos</u> - dabaszinātnes, STEM un valodu jomas.	Rūjienas vidusskola – vienīgā skola Ziemeļvidzemē, kas piedāvā apgūt padziļināti mūziku pamatzglītībā.
Valmieras Gaujas krasta vidusskolas – attīstības centrs	Speciālā izglītība.	Bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām izglītošana no pirmsskolas līdz profesionālai pamatzglītībai, vidējai izglītībai. Speciālās izglītības metodiskā atbalsta funkcija nacionālā mērogā.
VMDV	Māksla un dizains un STEM integrēšana dizaina domāšanā	Četrus veidus izglītība: profesionālās ievirzes izglītība mākslas jomā, interešu izglītība mākslas un dizaina jomā, profesionālā vidējā izglītība dizaina jomā un pieaugušo izglītība mākslas un dizaina jomā. Vienīgā profesionālās izglītības iestāde, Vidzemes reģionā kas sniedz iespēju iegūt kvalitatīvu, darba tirgus prasībām atbilstošu profesionālo vidējo izglītību dizaina nozarē.
PAMATSKOLAS		
Matīšu pamatskola	Sports un mākslas (dizains un tehnoloģijas).	Labas sporta bāze (treniņi florbola, futbola, volejbola, basketbola apguvei). Ir skolas internāts / dienesta viesnīca. Humānās pedagoģijas pieeja bērnu audzināšanā.
Rubenes pamatskola	Individualizēta pieeja talantīgajiem skolēniem un skolēniem ar mācīšanās traucējumiem.	Kvalitatīvas izglītības ieguve salīdzinoši nelielās klasēs, nodrošinot vairāk individuālas pieejas katram.
J. Endzelīna Kauguru pamatskola	Dzimtā valoda un sports.	Estētiska vide, radošās aktivitātes.
Rencēnu pamatskola	Sports un dabaszinātnes.	Droša vide radošas, fiziski aktīvas un patstāvīgas personības izaugsmei.
Kocēnu pamatskola	Uzņēmējdarbība.	Sadarbība ar uzņēmējiem un kultūrvides tradīciju nodrošinājums.
Jura Neikena Dikļu pamatskola	<i>Nevēlas specializēties.</i>	Apkārtojā vide kā izglītības ieguves resurss.
Trikātas pamatskola	Sports.	Skola ar senu vēsturi, sadarbība ar uzņēmējiem.
Burnieku Ausekļa pamatskola	Kultūrvēsture un tūrisms.	Piederības sajūtas Burnieku pagastam, tradīciju nodrošinājums.
Strenču pamatskola	Mūzikā un sportā (individualizēti) sadarbībā ar partneriem vietējā kopienā.	Kopienas skola savā vidē, kuru raksturo atvērtība sadarbībai, personalizēts izglītības process un attīstība katram.
Naukšēnu pamatskola (vidusskola)	Jaunsardze, sports un vides izglītība.	Tradīcijas, nometņu organizēšana, jaunsardze.
Mazsalacas pamatskola (vidusskola)	Vides izglītība.	Mazsalacas pamatskolas pārveide par Mazsalacas mūzikas un mākslas pamatskolu.
SĀKUMSKOLAS		
Valmieras sākumskola	STEM priekšmeti.	Jauno pedagogu, speciālistu prakses vieta. EKO skolas programmas izveide.

Izglītības iestāde	Specializācija	Pozicionējums / identitāte
Valmieras Pārgaujas sākumskola	Dažādība interešu izglītības attīstībā.	Daudzpusīga personības attīstība, stiprinot latviskumu un kultūru, emocionāli drošā vidē.
PIRMSSKOLAS		
Valmieras PII "Ezītis"	Radošā izglītība sadarbībā ar VDMV.	Tehnoloģiju, dabas un jaunrades sinerģija. Interešu izglītības piedāvājums bērnu talantu attīstīšanai.
Valmieras PII "Ābelīte"	Dabas un vides izglītība.	Virzība uz brīvdabas pedagoģijas elementu arvien plašāku ieviešanu bērnu apmācības procesā.
Valmieras PII "Kārliena"	Vides izglītība.	Kvalitatīvas pirmsskolas izglītības ieguves iespējas pozitīvā, labvēlīgā mācību vidē t.sk. āra nodarbībās, pārgājienos un ekskursijās. Logoritmikas nodarbības.
Valmieras PII "Pienenīte"	Latviskās dzīvesziņas izzināšana.	Radoša, droša vide, kas veicina katra bērna talanta attīstību.
Valmieras PII "Vālodzīte"	Brīvdabas pedagoģija un darbība Ekoskolu programmā.	Brīvdabas pedagoģija, Ekoskola.
Valmieras PII "Krācītes"	Ekoskolas projekts – vides izglītība.	Brīvdabas pedagoģija. Uz sadarbību vērsta ģimenei draudzīga izglītības iestāde.
Valmieras PII "Sprīdītis"	Atbalsts bērniem ar valodas attīstības traucējumiem.	Valodas terapijas centrs; Bērnu talantu attīstība caur teātra mākslu un mūziku.
Valmieras PII "Buratino"	Mūzika un sports.	Radoši, izdomas bagāti, enerģiski, dziedoši un sportu mīloši darbinieki un pedagogi.
Mūrmuižas PII "Pasaciņa"	Vides izglītība.	Iestādes atrašanās vieta – dabas klātbūtne, koptā apkārtnē, ciemata priekšrocības sniedz iespējas bērniem izprast mijiedarbību starp cilvēku un dabas vidi, ko saistām ar latviskajām tradīcijām un izdzīvojam gadskārtās gada ritumā.
Valmiermuižas PII "Burtiņš"	Nodarbības baseinā kvalificētu treneru vadībā.	Īpašā vērtība – baseins (daudzveidīgas fiziskas aktivitātes ūdenī, telpās, sporta laukumā).
Burtnieku PII "Sienāzītis"	<i>Nevēlas specializēties.</i>	Izglītības iestādes atrašanās vieta blakus Burtnieku parkam, Burtnieku ezeram, veicina izglītojamo interesi par notiekošo dabā, dabas procesiem, likumsakarībām, kā arī veicina izzinošu un praktisku darbošanos āra vidē.
Kocēnu PII "Auseklītis"	Dabaszinātnēs balstīts mācību saturs un infrastruktūra; Caur Latviešu tradīcijām, ticējumiem, izzināt, pētīt, eksperimentēt āra vidē.	"Zinošs, laimīgs bērns!" – darot pētīt, vērot, izzinot.
Mazsalacas PII "Dārziņš"	<i>Nevēlas specializēties.</i>	Izglītojamo drošība un labklājība. Izkoptas iestādes tradīcijas.
Rūjienas PII "Vārpiņa"	Dabas vides un izglītības tehnoloģiju izmantošana ikdienas mācību un audzināšanas darbā; Pieredzes uzkrāšana un dalīšanās tajā (darbs projektos).	Dabas vide un izglītības tehnoloģijas.
Strenču PII "Minkāns"	Dabas izglītība, tautiskā mantojuma un tradīciju izkopšana.	Vērtība – "laimīgs bērns"; Dabas izglītība.
PROFESIONĀLĀS IEVIRZES IZGLĪTĪBAS IESTĀDES		
Valmieras jaunatnes centrs "Vīda"	Saglabāt daudzpusīgo piedāvājumu, pilnveidot STEM.	STEAM jomas popularizēšana.
Valmieras Sporta skola	<i>Jau ir specializējušies.</i>	Daudzveidīgas sporta izglītības programmas; Caur fiziskām aktivitātēm audzināt mērķtiecīgas, atbildīgas personības, kuras spēj uzņemties atbildību turpmākajā tālākizglītības ieguves procesā.
Valmieras Mūzikas skola	<i>Jau ir specializējušies.</i>	Augsta mācību kvalitāte un sasniegumi valsts un starptautiskos konkursos. Pasākumu organizatori starptautiskā līmenī (Starptautiskais Ziemas mūzikas festivāls, Starptautiskais Jautrīte Putniņai veltītais jauno pianistu konkurss).
Kocēnu Sporta skola	Intelektuālā trenēšana.	Sports, akcentējot florbolu.

Izglītības iestāde	Specializācija	Pozicionējums / identitāte
Rūjienas Sporta skola	Komandu sporta veids basketbols un individuālais sporta veids vieglatlētika.	Skola, kurā esi gaidīts! Sports.
Rūjienas Mākslas skola	Mākslas vēstures pētījumi par Valmieras novada mākslinieku radošo darbību.	Māksla.
Rūjienas Mūzikas skola	<i>Jau ir specializējušies.</i>	Ilgtermiņa klātesamība pilsētas/novada kultūras notikumos.
Strenču Mūzikas skola	<i>Jau ir specializējušies.</i>	Atbalsts amatiermākslas kolektīviem.
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	<i>Jau ir specializējušies.</i>	Iespēja mazpilsētā iegūt profesionālās ievirzes izglītību.

- ♦ **ViA** – specializācija jau ir noteikta – sociālās zinātnes/IKT, jāpilnveido pieaugušo izglītības piedāvājums¹⁹.
- ♦ **VT** – specializācija notiek nepārtraukti atbilstoši darba tirgus nepieciešamībai; stiprās puses – sakārtota infrastruktūra, pievilcīgs piedāvājums; jāattīsta – materiāltehniskās bāzes pilnveide, lai varētu pielāgoties darba tirgus pieprasījumam Vidzemē. Sadarbības partneri – LDDK, LTRK, Mašīnbūves un metālapstrādes rūpniecības asociācija, Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācija, Pārtikas rūpniecības un lauksaimniecības NEP, Uzņēmējdarbības, finanšu, grāmatvedības un administrēšanas NEP, Transporta un loģistikas NEP u.c.
- ♦ **VAA** – izcila karjeras attīstība un vienots pieaugušo izglītības piedāvājums, stiprās puses – ienes pasaules elpu, projekti, inovācijas, augsta kvalitāte; jāattīsta – jaunas idejas, atbalsts skolām un pedagogiem; karjeras centrs; pieaugušo izglītības piedāvājums.

3.4.2. KARJERAS IZGLĪTĪBAS PAKALPOJUMI, PAMATOJOTIES UZ ZINĀŠANU UN PRASMJU MONITORINGU, SADARBĪBU STARP IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS SEKTORU NOVADĀ

Esošās situācijas analīze liecina, ka karjeras izglītības un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu nodrošināšana Valmieras novadā ir sadrumstalota un formāla. Līdz šim nav izdevies izveidot vienotu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sistēmu. Darba grupās un Stratēģiskās plānošanas seminārā Valmieras novada izglītības nozares pārstāvji norāda, ka vēlētos saņemt sistemātisku un vienotu darbības plānu, uz sadarbību vērstu karjeras atbalstu un novērst karjeras izglītības pēctecības trūkumu. Balstoties uz identificētajām vajadzībām, noteikti vairāki karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu attīstības virzieni:

- ♦ Karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu struktūras izveide;
- ♦ Karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu darbības plāna noteikšana;
- ♦ Karjeras izglītības pakalpojumu atbalsta resursu papildināšana, esošo resursu koordinēšana;
- ♦ Sadarbība starp izglītības iestādēm un uzņēmējdarbības sektoru novadā;
- ♦ Izglītības iestāžu, pedagogu un vecāku iesaistes un līdzdalības sekmēšana.

Saskaņā ar Valmieras novada attīstības programmu 2022. – 2028. gadam (AP) Valmieras novadā plānots izveidot Karjeras centru, kura mērķis ir nodrošināt Valmieras novada izglītojamos un ikvienu interesentu ar pilnvērtīgu, sistemātisku un kvalitatīvu karjeras attīstības atbalstu, tādējādi veicinot un attīstot individuālu karjeras vadības prasmes visa mūža garumā. Karjeras centra izveide atbilst attīstības programmas ilgtermiņa prioritātei “Rosīga ekonomika” → vidēja termiņa prioritātei “Industrializācija un modernizācija” → rīcības virzienam “RV1 Augstās tehnoloģijas, darba ražīgums, viedā specializācija” → uzdevumam “U5 Veicināt jauniešu iesaisti darba tirgū un jauniešu uzņēmējspēju”, kura ietvaros noteikts **pasākums “P2 Karjeras izglītības attīstība un reģionālā karjeras izglītības centra izveide, atbalsts tā darbībai”**.

¹⁹ Plašāku informāciju par ViA specializāciju, stiprajam pusēm, sadarbības partneriem un attīstības plāniem skatīt Vidzemes Augstskolas attīstības stratēģijā 2023. - 2028. gadam: [STRATĒGIJA \(va.lv\)](#)

Par Valmieras novada Karjeras centra izveidi kā atbildīgie noteikti Valmieras novada pašvaldība un Valmieras Attīstības aģentūra. Valmieras novada AP Investīciju plānā noteikts finansējums ~200 000 EUR gadā – karjeras informācijas, karjeras izglītības un karjeras konsultāciju aktivitāšu (t.sk. vasaras nodarbinātības programmas) realizēšanai Valmieras novadā.

Izglītības Stratēģijas izstrādes ietvaros tiek apskatīti trīs scenāriji, lai salīdzinātu alternatīvas karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu attīstībai Valmieras novadā, parādot katra scenārija stiprās un vājās puses, draudus un iespējas (SVID):

1. Valmieras novada Karjeras centra izveide, atsakoties no pedagogu karjeras konsultantu (PKK) funkcijām izglītības iestādēs.
2. Karjeras izglītības pakalpojumi tiek nodrošināti tikai izglītības iestādēs, atsakoties veidot Valmieras novada Karjeras centru.
3. Valmieras novada **Karjeras centra izveide** un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu koordinēšanas un atbalsta funkciju deleģēšana centram, **vienlaikus saglabājot PKK darbību izglītības iestādēs.**

1.scenārijs – Valmieras novada Karjeras centra izveide

Šī attīstības virziena ietvaros Valmieras novadā tiek izveidots Karjeras centrs²⁰, kas turpmāk pārņem koordinētu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu nodrošināšanu visiem interesentiem, prioritāri – novada izglītības iestāžu izglītojamajiem, kā arī studentiem un pieaugušajiem. Šajā scenārijā paredzēta atteikšanās PKK funkcijām katrā izglītības iestādē.

1. scenārija SVID:

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Izveidots reģionālais Karjeras centrs; ♦ Tiek veikta karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu un pasākumu koordinēšana un metodiskais atbalsts visās izglītības pakāpēs un veidos; ♦ Vienotas Skolēnu mācību uzņēmumu sistēmas ieviešana sadarbībā ar <i>Junior Achievement</i>; ♦ Realizētas karjeras informācijas, karjeras izglītības un karjeras konsultāciju aktivitātes Valmieras novadā. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Investīcijas darba vietu aprīkošanai Cēsu ielā 4, Valmierā, izdevumi ofisa uzturēšanā un administratīvo izdevumu segšanā; ♦ Institūcijas izveides izmaksas; ♦ Ikmēneša pašvaldības izmaksas Karjeras centra personāla atalgojumam; ♦ Netieša sasaiste ar mācību vidi izglītības iestādēs.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ♦ Vienota stratēģiska redzējuma ieviešana karjeras attīstības atbalstam ar noteiktiem mērķiem, prioritāriem virzieniem un sasniedzamiem rādītājiem; ♦ Vienotas metodoloģijas karjeras attīstības atbalsta plāna izglītības iestādēs izstrāde un ieviešanas uzraudzība, paredzot karjeras attīstības atbalsta aktivitātes visās vecuma grupās; ♦ Efektīva izglītības iestāžu un reģiona darba devēju sadarbība. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Atbilstošu speciālistu piesaiste, lai īstenotu pilnvērtīgus karjeras izglītības pakalpojumus; ♦ PKK valsts mērķdotāciju zudums izglītības iestādēs; ♦ Zema jauniešu motivācija, vēlme iepazīt dažādas profesijas, interese par nākotnes izglītības un darba iespējām; ♦ Jaunieši izvēlas profesiju finansiālu apsvērumu dēļ nevis atbilstoši savām interesēm, spējām, sabiedrības un darba tirgus piedāvātajām iespējām un vajadzībām.

2.scenārijs – Karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi tiek nodrošināti izglītības iestādēs

Šī attīstības virziena ietvaros Valmieras novadā tiek turpināti karjeras atbalsta pasākumi tikai vispārējās un profesionālās vidējās izglītības iestādēs, kur katra izglītības iestāde ir atbildīga par karjeras attīstības atbalsta plānošanu un īstenošanu. Koordinējošo un atbalsta funkciju kā līdz šim veic viens Valmieras

²⁰ Karjeras centra koncepcija ar tā izveides pamatojumu, mērķiem, funkcijām un nepieciešamo finansējumu, atbilstoši Valmieras Attīstības aģentūras izstrādātajiem priekšlikumiem pievienota 6. pielikumā

novada Izglītības pārvaldes speciālists. Šobrīd PKK darba slodze katrā Valmieras novada izglītības iestādē ir atšķirīga un maza, kā arī ir grūtības atrast atbilstošus speciālistus.

Tabula 9 – Valmieras novada pašvaldības izglītības iestāžu nodrošinājums ar PKK (uz 20.02.2024.) (Avots: *Izglītības pārvalde*)

Izglītības iestāde	PKK skaits	PKK slodze
Valmieras Viestura vidusskola	1	0,40
Valmieras 2.vidusskola	Vakance	0,73
Valmieras 5.vidusskola	3	0,65
Valmieras Gaujas krasta vidusskola-AC	1	0,20
Rūjienas vidusskola	1	0,15
Mazsalacas vidusskola	1	0,025
Naukšēnu vidusskola	1	0,148
Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzija	1	0,66
Valmieras Valsts ģimnāzija	2	0,54
Valmieras Pārgaujas sākumskola	2	0,70
Valmieras sākumskola	1	0,716
Kocēnu pamatskola	1	0,388
Strenču pamatskola	1	0,249
Trikātas pamatskola	1	0,138
J.Endzelīna Kauguru pamatskola	1	0,155
Burtnieku Ausekļa pamatskola	Vakance	0,15
Matīšu pamatskola	1	0,079
Rencēnu pamatskola	1	0,063
J.Neikena Dīķu pamatskola	Vakance	0,155
Rubenes pamatskola	1	0,12
Valmieras Mākslas un Dizaina vsk.	1	0,50

2. scenārija SVID:

Stiprās puses

- ◆ Tiek turpinātas katras izglītības iestādes iestrādes karjeras izglītības pasākumu un ārpus stundu aktivitāšu realizēšanā – mācību ekskursijas uzņēmumos Valmierā un reģionā, uzņēmumu pārstāvju vizītes izglītības iestādēs, profesionāļu vadītas meistardarbnīcas, tikšanās ar absolventiem, izglītojamo vecāku profesiju iepazīšana, interesantu personību pieredzes stāsti, izglītojamo dalība Ēnu dienās, karjeras tematika projektu nedēļas ietvaros u.c.;
- ◆ Pozitīvas iestrādes un pieredze darbā ar bērniem ar īpašām vajadzībām;
- ◆ Tieša sasaiste ar mācību vidi izglītības iestādēs.

Vājās puses

- ◆ Trūkst vienota stratēģiska redzējuma karjeras attīstības atbalstam;
- ◆ Karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu ieviešanai trūkst koordinētas, sistemātiskas un pēctecīgas pieejas;
- ◆ Nav vienota metodoloģija karjeras attīstības atbalsta plānam un aktivitātēm visās vecuma grupās;
- ◆ Trūkst atbalsta PKK, nepietiekama savstarpējā PKK sadarbība un pieredzes apmaiņa;
- ◆ Neregulāra un nepietiekama pedagogu profesionālā pilnveide karjeras attīstības atbalsta jautājumos un PKK un pārējo pedagogu sadarbība;
- ◆ Karjeras attīstības atbalsta aktivitātes lielākoties ir informējošas ar formālu pieeju, trūkst pašizziņas, savu interešu un spēju identificēšanas aspekta, refleksijas un atgriezeniskās saites par pasākumiem;
- ◆ Neefektīva izglītības iestāžu un reģiona darba devēju sadarbība;
- ◆ Nepietiekams un nekonsekvents karjeras attīstības atbalsta finansējums.

Iespējas

- ◆ Dalība pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmās,ursos, semināros par karjeras izglītības un karjeras attīstības atbalsta iekļaušanu mācību procesā (IZM, VIAA, pašvaldības, privātā sektora, NVO piedāvājums);
- ◆ Kompetencēs balstīts mācību saturs izglītības programmās – iespēja vairot izpratni par

Draudi

- ◆ Konkurence starp vispārīzglītojošām skolām un profesionālajām izglītības iestādēm reģionā un valstī par izglītojamo piesaisti;
- ◆ Nepietiekams skaits PKK ar atbilstošu kvalifikāciju un grūtības tos piesaistīt zemā atalgojuma un mazās slodzes dēļ;

- ◆ zināšanu praktisko pielietojumu, mācību saturu un mācīšanās pieeju atbilstoši izglītojamo vajadzībām;
- ◆ Vietējo uzņēmēju interese, atsaucība un atbalsts sadarbībai ar izglītības iestādēm pilnvērtīgam karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu piedāvājumam;
- ◆ Profesionālās izglītības iestāžu (VT un VDMV) un ViA atrašanās pilsētā, kas dod iespēju veidot stratēģiskas partnerības un veicināt sadarbību karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu realizēšanā;
- ◆ Dažādi e-risinājumi informācijas un materiālu iegūšanai, interešu, karjeras attīstības un personības testi tiešsaistē, ko var lietot gan izglītojamie, gan pedagogi, gan vecāki.
- ◆ PKK kadru mainība zemā atalgojuma, nepietiekamās slodzes un / vai funkciju apvienošanas ar citiem darbiem dēļ;
- ◆ Motivētu, atbilstošas kvalifikācijas pedagogu trūkums, pedagogu pašiniciatīvas trūkums.

3.scenārijs – Valmieras novada Karjeras centra izveide, saglabājot PKK darbību izglītības iestādēs

Šī scenārija ietvaros tiek saglabāts PKK darbs katrā izglītības iestādē, ņemot vērā katras izglītības iestādes izglītojamo vajadzības, bet tas tiek centralizēti koordinēts un atbalstīts no jaunizveidotā Karjeras centra puses, skaidri nodalot katras puses atbildību un funkcijas. Vienlaikus Karjeras centrs sniedz karjeras atbalsta pakalpojumus gan izglītojamajiem (prioritāri), gan plašākai mērķa grupai Valmieras novadā – studentiem, pieaugušajiem u.c.

3. scenārija SVID:

Stiprās puses

- ◆ Izveidots novada Karjeras centrs PKK atbalstam izglītības iestādēs;
- ◆ Tiek veikta karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu un pasākumu koordinēšana un metodiskais atbalsts visās izglītības pakāpēs un veidos;
- ◆ Realizētas koordinētas karjeras informācijas, karjeras izglītības un karjeras konsultāciju aktivitātes Valmieras novadā.

Vājās puses

- ◆ Investīcijas darba vietu aprīkošanā, ofisa uzturēšanā un administratīvo izdevumu segšanā;
- ◆ Ikmēneša pašvaldības izmaksas personāla atalgojumam Karjeras centrā.

Iespējas

- ◆ Vienota stratēģiska redzējuma ieviešana karjeras attīstības atbalstam novadā;
- ◆ Izstrādāt izglītības iestāžu PKK sadarbības modeli ar Karjeras centru;
- ◆ Vienotas metodoloģijas karjeras attīstības atbalsta plāna izglītības iestādēs izstrāde un ieviešanas uzraudzība, paredzot karjeras attīstības atbalsta aktivitātes visās vecuma grupās;
- ◆ Efektīva izglītības iestāžu, Karjeras centra un reģiona darba devēju sadarbība;
- ◆ Profesionālās izglītības iestāžu (VT un VDMV) un ViA atrašanās pilsētā, kas dod iespēju veidot stratēģiskas partnerības un veicināt sadarbību karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu realizēšanā
- ◆ Dažādi e-risinājumi informācijas un materiālu iegūšanai, interešu, karjeras attīstības un personības testi tiešsaistē, ko var lietot gan izglītojamie, gan pedagogi, gan vecāki.

Draudi

- ◆ Atbilstošu speciālistu piesaiste, lai īstenotu pilnvērtīgus karjeras attīstības atbalsta pasākumus un pakalpojumus gan Karjeras centrā, gan izglītības iestādēs;
- ◆ PKK sadrumststalotās slodzes izglītības iestādēs;
- ◆ Zema jauniešu motivācija, vēlme iepazīt dažādas profesijas, interese par nākotnes izglītības un darba iespējām.

Attīstot kādu no karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu nodrošinājuma scenārijiem, būtiski ir saglabāt un maksimāli izmantot katras iesaistītās puses kompetenci. Nosakot katras puses atbildību un lomu, jāņem vērā tās pieredze, kapacitāte, esošais resursu nodrošinājums, u.c. aspekti. Izvērtējot karjeras attīstības atbalsta pakalpojuma attīstības scenārijus, tiek rekomendēts izvēlēties 3. scenāriju. Šī scenārija īstenošanas gadījumā par pamatu tiek ņemta Karjeras centra koncepcija (skat. 7. pielikumu), papildus nosakot funkciju un atbildību sadalījumu starp iesaistītajām pusēm.

Pašvaldības funkcijas:

Atbilstoši likuma "Pašvaldību likuma" 7.pantam un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 40.panta pirmajai daļai Valmieras novada pašvaldība deleģējuma līguma ietvaros deleģē pašvaldības Izglītības pārvaldes uzdevuma (vai tā daļas²¹) izpildi Valmieras Attīstības aģentūrai un tās ietvaros izveidotajam Valmieras novada Karjeras centram, kā rezultātā pārvaldes uzdevums tiktu izpildīts ar mazāku administratīvo slogu un ar labākiem rezultātiem – tiek veikta karjeras attīstības atbalsta aktivitāšu un pasākumu koordinēšana un metodiskais atbalsts visās izglītības pakāpēs un veidos.

Karjeras centra funkcijas:

- ◆ Plānot un vadīt karjeras attīstības atbalsta pakalpojuma nodrošināšanu Valmieras novada pārraudzībā esošajās izglītības iestādēs;
- ◆ Apzinot izglītības iestāžu karjeras izglītības pakalpojuma nodrošinājuma vajadzības, noteikt novada līmenī veicamo pasākumu kopumu, apzināt karjeras attīstības atbalsta pakalpojuma vajadzības;
- ◆ Vadīt un organizēt karjeras attīstības atbalsta pakalpojuma sniegšanā iesaistīto pušu sadarbību un koordinētu līdzdalību, t.sk. organizēt pasākumus, uzraudzīt kvalitāti, u.tml.

Lai pilnvērtīgi un optimāli nodrošinātu Karjeras centra funkciju nodrošināšanu, Karjeras centru vada vadītājs un tā pakļautībā ir vismaz pieci speciālisti:

Tabula 10 – Karjeras centra darbinieku uzdevumi

Speciālisti	Veicamais darbs
Karjeras speciālists (2 gab.)	Karjeras attīstības atbalsta (KAA) pasākumu organizēšana un nodrošināšana Valmieras novada skolās un Valmieras novadā. Sadarbība ar izglītības iestādēm.
Karjeras konsultants	Karjeras konsultāciju nodrošināšana Valmieras novadā.
Uzņēmējspējas veicināšanas speciālists	Sadarbība ar <i>Junior Achievement</i> un mācību uzņēmumi, uzņēmējspēju prasmju iegūšanas iespējas skolās un Valmieras novadā – pulciņi, programmas. Vasaras nodarbinātības programma.
Karjeras attīstības atbalsta metodiķis	KAA metodika, materiāli, KAA bibliotēka, atbalsts un apmācības, pedagogiem, direktoriem utt.

Izglītības iestāžu funkcijas:

- ◆ Apzināt savas izglītības iestādes karjeras pakalpojuma nodrošinājuma vajadzības;
- ◆ Ieteikt karjeras pakalpojuma nodrošinājuma pasākumus, sekot karjeras pakalpojuma nodrošinājuma rezultātiem, sniegt individuālas konsultācijas savas izglītības iestādes izglītojamajiem.

Tabula 11 – Izglītības iestāžu darbinieku uzdevumi KAA jomā

Iesaistītās puses	Veicamais darbs
Direktors, izglītības iestādes vadība	Atbild par KAA īstenošanu izglītības iestādē un sadarbību ar Karjeras centru.
Pedagoģis karjeras konsultants	Plāno un koordinē KAA; īsteno karjeras izglītības programmu; nodrošina karjeras informācijas pieejamību, sniedz karjeras konsultācijas.
Audzinātāji	Palīdz veidot vērtību sistēmu; veicina personības attīstību; motivē apzinātai karjeras izglītībai.
Pedagoģi	Veicina karjeras vadības apguvi mācību procesā; palīdz atklāt spējas un attīstīt talantus.
Atbalsta personāls	Palīdz veidot dzīves un karjeras vadības prasmes, novērst šķēršļus karjeras plānošanā.

²¹ Valmieras novada pašvaldības iestādes „Valmieras novada Izglītības pārvalde” nolikuma 2.1.3.punkts “Sekmēt profesionālās ievirzes, interešu izglītības, karjeras un pieaugušo neformālās izglītības pieejamību.”

3.4.3. PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS, DARBA TIRGUM NODROŠINOT PRASMES AR AUGSTĀKU PIEVIENOTO VĒRTĪBU

Valmieras novadā ir daudzveidīgs pieaugušo izglītības piedāvājums gan formālajā, gan neformālajā izglītībā, tomēr dominē neformālās izglītības programmu piedāvājums. Pieaugušo izglītības piedāvājums ir gandrīz visās izglītības tematiskajās jomās. Visvairāk pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzēju piedāvā programmas personības attīstības, mākslu, sociālās labklājības un komerczinību un administrēšanas tematiskajā jomā. Tomēr pieaugušo izglītības segments Valmieras novadā ir fragmentēts un pieejamā informācija par pieaugušo izglītības iespējām nesniedz potenciālajiem izglītojamajiem pilnīgu pārskatu par pieaugušo izglītības iespējām un pakalpojumu sniedzēju pakalpojuma kvalitāti. Vidzemes augstskolas kā valsts augstākās izglītības iestādes piedāvājums pieaugušo profesionālajai pilnveidei un profesionālajai tālākizglītībai ir nepietiekams un neelastīgs.

Lai atbalstītu pašvaldības pieaugušo neformālās izglītības organizēšanā, Erasmus+ programmas projekta "Nacionālie koordinatori Eiropas programmas īstenošanai pieaugušo izglītībā" darba grupa 2021. gadā ir izstrādājusi metodisko materiālu "Ceļvedis pašvaldībām pieaugušo izglītības pārvaldībai". **Pieaugušo izglītības organizēšanai pašvaldībā ir jābūt plānotam un vadītam procesam, kas tiek īstenots ilgtermiņā un katrā pašvaldībā nepieciešams pieaugušo izglītības koordinators, kurš pārzina iedzīvotāju izglītības vajadzības, ir spējīgs uzrunāt, iesaistīt un konsultēt**²². Valmieras novadā nav vienota informācijas avota par pieaugušo izglītības pakalpojumu piedāvājumu.

Izglītības attīstības pamatnostādnes 2021. - 2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" apkopotī būtiskākie Latvijas izglītības sistēmā risināmie jautājumi līdz 2027. gadam un liela uzmanība veltīta pieaugušo izglītībai. Visi pamatnostādnēs izvirzītie izglītības attīstības mērķi tieši vai netieši saistīti ar pieaugušo izglītību:

1. mērķis. Augsti kvalificēti, kompetenti un uz izcilību orientēti pedagogi un akadēmiskais personāls.

Mērķis aptver pedagogu un akadēmiskā personāla sagatavošanas, profesionālās pilnveides, attīstības un izaugsmes, kā arī motivācijas jautājumus.

2. mērķis. Mūsdienīgs, kvalitatīvs un uz darba tirgū augsti novērtētu prasmju attīstīšanu orientēts izglītības piedāvājums.

Mērķis paredz gan izglītības satura un mācību procesa, gan mācību vides un resursu pilnveidi mūsdienīga un kvalitatīva izglītības piedāvājuma nodrošināšanai.

3. mērķis. Atbalsts ikviena izaugsmei.

Mērķis paredz atbalsta mehānismu veidošanu indivīdu – bērnu, jauniešu un pieaugušo – izaugsmei.

4. mērķis. Ilgtspējīga un efektīva izglītības sistēmas un resursu pārvaldība.

Mērķis akcentē nepieciešamību pilnveidot izglītības sistēmas un iestāžu pārvaldību.

Kā nozīmīgākās pārmaiņas pieaugušo izglītībā pamatnostādnēs minētas:

Pieaugušo dalības izglītībā palielināšana - jo īpaši iedzīvotāju grupām, kas mazāk iesaistās mācībās:

- ♦ mūžizglītības kultūras veicināšana, uzlabojot indivīdu un darba devēju izpratni par regulāru prasmju pilnveides nozīmi un atdevi un veidojot motivāciju iesaistīties;
- ♦ atbalsta nodrošināšana pieaugušo kvalitatīvai izglītībai, nosakot individuālās vajadzības un kombinējot mācību piedāvājumu ar palīdzību mācību šķēršļu pārvarēšanai;
- ♦ pieprasījuma un prasmju pilnveides vadīšana atbilstoši nozaru vai jomu vajadzībām, ievērojot jauno tehnoloģiju apguvi un digitālo prasmju attīstību;

²² Ceļvedis pašvaldībām pieaugušo izglītības pārvaldībai. Pieejams: http://www.muzizglitiba.lv/sites/default/files/Celvedis_projekts.pdf

- ◆ modulāro profesionālās un augstākās izglītības programmu piedāvājuma pieaugušajiem attīstība;
- ◆ karjeras atbalsta nodrošināšana un pašvadītas mācīšanās prasmju attīstība, lai sekmētu pieaugušo līdzdalību izglītībā;
- ◆ ārpus formālās izglītības apgūto kompetenču kā profesionālās kvalifikācijas noteiktas daļas atzīšana.

Pieaugušo izglītības kvalitātes paaugstināšana:

- ◆ galveno veiktspējas rādītāju (KPI) noteikšana ar valsts atbalstu īstenotajās izglītības programmās pieaugušajiem un vienotu kvalitātes kritēriju izveide un ieviešana pieaugušo neformālajā izglītībā;
- ◆ pieaugušo izglītības sistēmas pārvaldības stiprināšana, nodrošinot iesaistīto pušu koordinētu sadarbību, novēršot mērķauditorijas un funkciju dublēšanos, panākot dažādu iestāžu īstenoto pasākumu sinerģiju; sekmējot pētniecisko resursu attīstību darba tirgus analīzei un mācību piedāvājuma noteikšanai, t.sk. ciešā sadarbībā ar nozaru un uzņēmumus pārstāvošajām organizācijām; stiprinot pieaugušo izglītības koordinatoru tīkla darbību, kā arī piemērojot VIIS pieaugušo izglītības vajadzībām (kvalifikāciju uzskaitē u. c.);
- ◆ pieeju starptautiskajiem e-mācību resursiem paplašināšana.

Ilgspējīgas un sociāli atbildīgas pieaugušo izglītības finansējuma sistēmas izveide:

- ◆ valsts budžeta finansējuma nodrošināšana pieaugušo izglītībai, t.sk. valsts atbalsta nodrošināšana darba devējiem savu darbinieku prasmju pilnveidošanai;
- ◆ publiskās un privātās partnerības instrumentu izveide un aprobācija.

Arī Valmieras novada uzņēmēji diskusijā norādīja, ka saskata trūkumus pieaugušo izglītības organizācijā un piedāvājumā, piemēram, trūkst informācijas par Valmieras novadā pieejamajiem kursiem, kuros varētu izglītot uzņēmumu darbiniekus, bijusi pieredze ar nespēju nokomplektēt grupas, piedāvāto kursu kvalitāte ne vienmēr ir apmierinoša. Uzņēmēji min arī veiksmīgo pieredzi, piemēram, konkrētu kursu izveide darbinieku apmācībām sadarbībā ar VT. Kopumā Valmieras novada uzņēmumu (darba devēju) skatījums uz pieaugušo izglītību liecina, ka darba devējiem šobrīd nav pietiekami aktīva loma pieaugušo izglītības pieprasījuma veidošanā un nepieciešama viņu aktīvāka iesaiste.

Lai mazinātu pieaugušo izglītības segmenta sadrumstalotību Valmieras novadā nepieciešams izveidot pašvaldības, valsts finansēto un privāto izglītības iestāžu sadarbības mehānismu pieaugušo izglītības koordinēšanai.

Pieaugušo izglītības koordinatora pienākumos ietilpst:

- ◆ regulāri apzināt un apkopot pašvaldības iedzīvotāju izglītības vajadzības, darba devēju pieprasījumu, izglītības iestāžu piedāvājumu pieaugušo izglītības jomā;
- ◆ apzināt pieaugušo izglītības mērķa grupas pašvaldībā, to vajadzības un šķēršļus dalībai pieaugušo izglītībā un piedalīties barjeru mazināšanā, izstrādājot individualizētus izglītības piedāvājumus;
- ◆ veicināt mūžizglītības kultūru vietējā pašvaldībā, informējot sabiedrību par pieaugušo izglītību un palielinot viņu un darba devēju izpratni par regulāras prasmju pilnveides nozīmi;
- ◆ sniegt informatīvu atbalstu un konsultēt pieaugušos par izglītības iespējām vietējā pašvaldībā un ārpus tās;
- ◆ aktivizēt un motivēt pieaugušo iesaisti pieaugušo izglītībā, ja nepieciešams, sniedzot individualizētu atbalstu mācību uzsākšanai vai karjeras konsultēšanā;
- ◆ sadarboties ar pašvaldības iestādēm vai struktūrvienībām, darba devējiem, kā arī ar valsts institūcijām, kas administrē un piedāvā pieaugušo izglītības aktivitātes;
- ◆ plānot un īstenot pasākumus pieaugušo izglītības attīstībai pašvaldībā;
- ◆ regulāri pilnveidot zināšanas par pieaugušo izglītības un nodarbinātības jautājumiem un saistītajiem tiesību aktiem.

Pieaugušo izglītības koordinēšanas modeļa ieviešanai Valmieras novadā ir būtiska nozīme atsevišķu institūciju saskaņotas rīcības un informācijas nodrošināšanā pieaugušo izglītības plānošanai un ietekmes novērtēšanai.

Pieaugušo izglītības pārvaldības uzlabošanai Valmieras novadā nepieciešams izveidot publisku interaktīvu rīku / platformu, kas nodrošinātu divpusēju informācijas apmaiņu starp pieaugušo izglītības mērķa grupām

un pakalpojuma sniedzējiem, kā arī apkopotu pieaugušo izglītības mērķa grupu vajadzības un pieprasījumu un palīdzētu izglītības iestādēm komplektēt mācību grupas.

Ņemot vērā pieaugušo izglītības mērķgrupu atšķirīgās vajadzības un funkcijas, kuras jānodrošina pašvaldībai (tai skaitā metodiskais darbs, karjeras izglītība, uzņēmējdarbības izglītība) pieaugušo izglītības koordinēšanai turpmāk tiek apskatīti divi scenāriji:

1.scenārijs: Pieaugušo izglītības koordinēšana kā Valmieras novada izglītības pārvaldes funkcija

Šī scenārija īstenošanas gadījumā pieaugušo izglītību koordinē un interaktīvo rīku administrē Izglītības pārvalde. Ņemot vērā koordinatora plašo pienākumu klāstu efektīvai pieaugušo izglītības piedāvājuma nodrošināšanai novadā, Izglītības pārvaldei būtu jānodrošina atbilstoša cilvēkresursu kapacitāte (palielinot darbinieku skaitu un nodrošinot vismaz vienu speciālistu, kurš atbild par pieaugušo izglītības koordinēšanu novadā).

Tabula 12 – Mērķa grupu vajadzību koordinēšana mūžizglītības jomā Valmieras novadā, 1.scenārijs

Koordinators	Pieaugušo izglītība (uzņēmumu pieprasījums)	Pieaugušo izglītība (individuālais pieprasījums)	Karjeras izglītība	Uzņēmējdarbības izglītība	Metodiskais darbs	Pašvaldības darbinieku tālākizglītība	Pedagogu tālākizglītība
Karjeras centrs			x	x			
IP mūžizglītības speciālists	x	x				x	x
IP metodiskais dienests					x		

2.scenārijs: Pieaugušo izglītības koordinēšanas funkcijas tiek nodotas jaunizveidotā Karjeras centra pārziņā

Šajā scenārijā Valmieras novada izglītības pārvaldes mūžizglītības speciālistes pārziņā paliek pašvaldības darbinieku un pedagogu tālākizglītība, bet pieaugušo izglītības interaktīvā rīka administrēšana un pieaugušo izglītības koordinēšanai Karjeras centrā nepieciešami divi speciālisti. Šajā modelī Karjeras centrs konsultē arī pieaugušos izglītības jautājumos.

Tabula 13 – Mērķa grupu vajadzību koordinēšana mūžizglītības jomā Valmieras novadā, 2.scenārijs

Koordinators	Pieaugušo izglītība (uzņēmumu pieprasījums)	Pieaugušo izglītība (individuālais pieprasījums)	Karjeras izglītība	Uzņēmējdarbības izglītība	Metodiskais darbs	Pašvaldības darbinieku tālākizglītība	Pedagogu tālākizglītība
Karjeras centrs	x	x	x	x			
IP mūžizglītības speciālists						x	x
IP metodiskais dienests					x		

Izvērtējot pieaugušo izglītības pakalpojumu koordinēšanas scenārijus, tiek rekomendēts izvēlēties 2. scenāriju, nosakot funkciju un atbildību sadalījumu starp IP (pašvaldības darbinieku un pedagogu tālākizglītība, metodiskais darbs) un jaunizveidoto Karjeras centru (karjeras izglītība, tai skaitā pieaugušo karjeras izglītība, uzņēmējdarbības izglītība, uzņēmumu un individuālā pieprasījuma pieaugušo izglītības koordinēšana).

3.4.4. UZŅĒMĒJSPĒJU SEKMĒŠANAI NEPIECIEŠAMO ZINĀŠANU UN PRASMJU APGUVES IESPĒJAS POSMOS PIRMSSKOLA – MŪŽIZGLĪTĪBA

Uzņēmējdarbības izglītības jēdziens ir apskatīts dažādos pētījumos. Eiropas Komisijas *Eurydice* 2016. gada ziņojums "Uzņēmējdarbības izglītība Eiropas skolās" **uzņēmējdarbības izglītību definē šādi:** "Uzņēmējdarbības izglītība nozīmē pilnveidot izglītības ieguvēju prasmes un domāšanu tā, lai viņi spētu pārvērst radošas idejas uzņēmējdarbībā. Tā ir viena no galvenajām kompetencēm, kas attiecas uz visiem izglītības ieguvējiem; tā sekmē personisko attīstību, aktīvu pilsonisko nostāju, sociālo iekļautību un nodarbinātību. Tā ir svarīga visā mūžizglītības procesā, visās mācīšanās disciplīnās un visu veidu izglītībā un apmācībā (formālajā, neformālajā un ikdienējā), kas veicina uzņēmējdarbības garu jeb attieksmi ar komerciālu mērķi vai bez tā"²³.

Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikumā par pamatprasmēm mūžizglītībā **pašiniciatīva un uzņēmējdarbība ir minēta kā viena no astoņām pamatprasmēm** un to definē kā spēju pārvērst idejas darbībā, izmantojot radošu pieeju, inovāciju un riska uzņemšanos, kā arī spēju plānot un vadīt projektus (kas ietver, piemēram, spēju plānot, organizēt, vadīt, vadīt un deleģēt, analizēt, komunicēt, loģiski spriest, izvērtēt un dokumentēt)²⁴.

Eiropā manāma tendence uzņēmējspējas būtību uztvert daudz plašāk nekā tikai saistībā ar ekonomisko kontekstu – saistībā ar indivīdu atbalstu ikdienas dzīvē mājās, darbavietā un sabiedrībā²⁵. **Būtiska loma ir arī uzņēmības un uzņēmējspējas jēdzieniem.** Šie jēdzieni nereti tiek jaukti, jo ir savstarpēji saistīti. Tomēr jāņem vērā, ka uzņēmība (*enterprise*) ir plašāks jēdziens. Tā aptver visas cilvēka darbības sfēras. Savukārt uzņēmējspēja (*entrepreneurship*) attiecas tieši uz personas ekonomisko darbību. Jēdzienu būtība pārklājas, bet atšķirība meklējama tieši darbības rezultātā – uzņēmējspēja saistāma ar jaunas ekonomiskās vērtības izveidošanu, bet uzņēmība attiecināma un jebkādas jomas problēmu risināšanu²⁶. Lielā jēdzienu līdzība nozīmē, ka uzņēmējdarbības izglītībai ir nozīmīga loma arī ar uzņēmējdarbību nesaistītās jomās, jo **kompetences, kas veicina uzņēmējspēju, vienlaikus veicina arī uzņēmību.**

EntreComp (European Entrepreneurship Competence Framework)²⁷ ir uzņēmējdarbības kompetenču ietvars, ko izstrādājusi Eiropas Komisija. Tā galvenās dimensijas ir kompetenču jomas, kas atspoguļo uzņēmējdarbību kā spēju pārvērst idejas darbībā un rada vērtību kādam citam, ne sev. Ietvars piedāvā visaptverošu aprakstu par zināšanām, prasmēm un attieksmēm, kas cilvēkiem nepieciešamas, lai viņi spētu attīstīt uzņēmēja domāšanu un radītu finansiālu, kultūras vai sociālo vērtību citiem. Ietvarā identificētas 15 kompetences, kas apraksta, ko nozīmē būt uzņēmējam. *EntreComp* definē uzņēmējdarbību kā transversālu kompetenci, kas attiecas uz visām dzīves jomām: no personīgās attīstības veicināšanas līdz aktīvai līdzdalībai sabiedrībā, līdz ienākšanai darba tirgū kā darbiniekam vai kā pašnodarbinātai personai, kā arī uzsākot uzņēmējdarbību (kultūras, sociālo vai komerciālo).

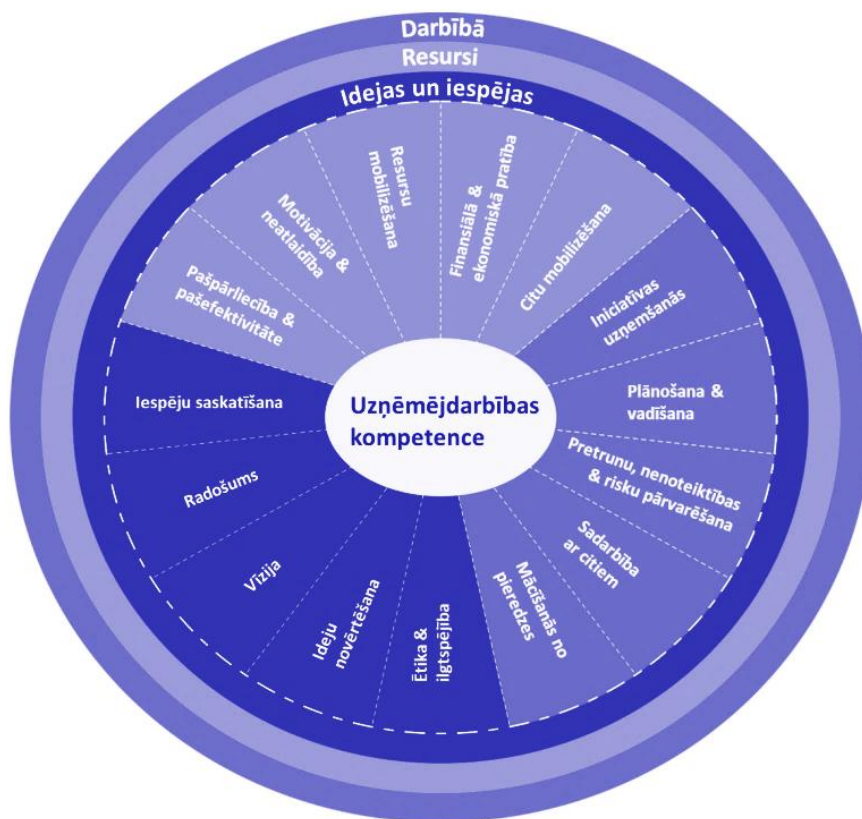
²³ European Commission/EACEA/Eurydice, 2016. Uzņēmējdarbības izglītība Eiropas skolās. Eurydice ziņojums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Pieejams: http://publications.europa.eu/resource/cellar/74a7d356-dc53-11e5-8fea-01aa75ed71a1.0012.01/DOC_1

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes ieteikums (2006. gada 18. decembris) par pamatprasmēm mūžizglītībā. Pieejams <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006H0962>

²⁵ Karine Oganisjana, Latvijas Universitāte, Valsts Izglītības un attīstības aģentūra, 2015. Starpdisciplinārās mācības uzņēmības un uzņēmējspējas veicināšanai. Pieejams: http://sf.viaa.gov.lv/library/files/original/K_Oganisjanas_monografija_2015_ASEM.pdf, 28.lpp, atsaucoties uz Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis, 2006

²⁶ Karine Oganisjana, Latvijas Universitāte, Valsts Izglītības un attīstības aģentūra, 2015. Starpdisciplinārās mācības uzņēmības un uzņēmējspējas veicināšanai. Pieejams: http://sf.viaa.gov.lv/library/files/original/K_Oganisjanas_monografija_2015_ASEM.pdf

²⁷ Margherita Bacigalupo, Panagiotis Kampylis, Yves Punie, Godelieve Van den Brande, 2016. *EntreComp*. Uzņēmējdarbības kompetences ietvarstruktūra. Pieejams: http://muzizglitiba.gov.lv/sites/default/files/Uznamejdarbibas_kompetences_ietvarstruktura.pdf

Attēls 5 – Uzņēmējdarbības kompetences (Avots: *EntreComp*²⁸)

Lielākajā daļā Eiropas valstu arvien vairāk sekmē izglītību uzņēmējdarbības jomā, daudzviet izveidojusies cieša sadarbība starp skolām un uzņēmumiem, dodot iespēju izglītojamajiem gūt praktiskas iemaņas.

Ziņojums, kurā analizēta situācija 31 Eiropas valstī, atklāj, ka astoņas valstis, tai skaitā Igaunija un Lietuva, ir sākušas īstenot īpašu stratēģiju uzņēmējdarbības izglītības veicināšanai. Savukārt 13 citas valstis ir iekļāvušas šādu izglītību valsts mūžizglītības, jaunatnes vai izaugsmes stratēģijā. Pusē Eiropas valstu notiek reformas uzņēmējdarbības izglītības veicināšanai. Latvijā nav vienotas uzņēmējdarbības izglītības stratēģijas vispārējā izglītībā, bet ar uzņēmējdarbības izglītību saistītie jautājumi iekļauti augstāka līmeņa plānošanas dokumentos.

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam akcentēta uzņēmējdarbības programmu integrācija un radošā domāšana mācību procesā, kā arī pasākumi komersantu izglītošanai:

- ♦ **Uzņēmējdarbības programmu integrācija.** Profesionālās un vispārējās izglītības iestāžu programmām ir ne tikai jā sagatavo jaunieši kā darba ņēmēji, bet arī jāorientē viņi uz uzņēmēja karjeras veidošanas iespējām. Vienlaikus ar tādām nepieciešamām īpašībām kā iniciatīva, radošums un uzņēmējspēja skolu beidzējiem vajadzētu iegūt praktiskas zināšanas par uzņēmējdarbības uzsākšanu un vadību.
- ♦ **Radošā domāšana mācību procesā.** Lai īstenotu ilgtermiņa mērķi par masveida jaunradi un radošu sabiedrību, radošums jāattīsta bērnos jau agrīnā vecumā. Vispārējās izglītības sistēmai ikvienā skolēnā ir jāattīsta radoša personība un kultūras un mākslas izpratne, spēja mācīties un darboties komandā. Mācību procesā iekļaujot arī problēmu risināšanu, tiktu veicināta patstāvība un pāreja no praktiskām prasmēm uz konceptuālām zināšanām. Tikai izglītots indivīds būs spējīgs radīt produktus ar augstu pievienoto vērtību, izmantot alternatīvās enerģijas un modernās tehnoloģijas. Jāparedz pasākumi un jānosaka atbildīgie par interešu izglītības un radošuma veicināšanu sabiedrībā, neatstājot šī jautājumu risināšanu tikai vietējo pašvaldību līmenī.

²⁸ Margherita Bacigalupo, Panagiotis Kampylis, Yves Punie, Godelieve Van den Brande, 2016. *EntreComp*. Uzņēmējdarbības kompetences ietvarstruktūra. Pieejams:

http://muzizglitiba.gov.lv/sites/default/files/Uznejedarbibas_kompetences_ietvarstruktura.pdf

- ◆ **Pasākumi komersantu izglītošanai.** Lai veicinātu ekonomisko aktivitāti un uzņēmējspēju, valsts atbalsts ir vajadzīgs ne tikai uzņēmējdarbībai, bet arī esošo un potenciālo uzņēmēju izglītošanai un labās prakses popularizēšanai. Īpaša loma ir jāuzņemas nozaru asociācijām un citām uzņēmēju intereses pārstāvošām nevalstiskajām organizācijām.

Ziņojumā "Uzņēmējdarbības izglītība Eiropas skolās" ir analizēts, cik lielā mērā un kā uzņēmējdarbības izglītība ir integrēta izglītības programmā. Ir konstatētas trīs plašas pieejas:

- 1) Starppriekšmetu pieeja, kur uzņēmējdarbības izglītības mērķi ir starpnozaru mērķi un horizontālie mērķi, kas izpaužas dažādos mācību priekšmetos.
- 2) Uzņēmējdarbības izglītība tiek mācīta kā atsevišķs obligāts priekšmets vai kā obligāto priekšmetu daļa.
- 3) Uzņēmējdarbības izglītība tiek mācīta kā izvēles priekšmets vai kā izvēles priekšmetu daļa²⁹.

Šīs pieejas cita citu neizslēdz, tāpēc vienā valstī var tikt īstenotas visas trīs un šāda pieeja tiek īstenota arī Latvijas izglītības iestādēs. Pārskatu par ziņojuma secinājumiem, kā uzņēmējdarbības izglītība tiek īstenota citviet Eiropā, skatīt 8. pielikumā.

Lai sasniegtu Valmieras novada stratēģisko mērķi: *Valmieras novads – Eiropas līmeņa ekonomiskās attīstības, zināšanu un sabiedriskās dzīves izcilības teritorija ar dinamiski un viedi pārvaldītu vidi*, uzņēmējdarbības izglītībā novadā nepieciešams īstenot Eiropas Komisijas ziņojumā piedāvāto modeli, kurš paredz **virzību no uzņēmējdarbības izglītības kā izglītības programmas "papildinājuma"**, kas visbiežāk pieejama obligātās izglītības beigu posmā, **uz tādu uzņēmējdarbības izglītību, kas ir neatņemama izglītības programmas sastāvdaļa visās izglītības pakāpēs**. Saskaņā ar šādu scenāriju uzņēmējdarbības izglītība sākotnējos mācību gados — sākumskolā un vidējās izglītības pirmajā posmā — ieliek skolēnos pamatu tam, lai vēlāk, piemēram, vidējās izglītības otrajā posmā un pēc tā, uzņēmējdarbību varētu apgūt kā atsevišķu mācību priekšmetu³⁰.

Arī pētījumā "Latvijas jauniešu iesaiste uzņēmējdarbībā" iegūtie dati, informācija un viedokļi liecina, ka jauniešu uzņēmējdarbības veicināšana nav tik daudz saistīta tieši ar konkrētiem atbalsta veidiem, cik ar jauniešu uzņēmējdarbības ekosistēmu kopumā – **nozīmīgi ir ne tikai atbalsta rīki, bet arī uzņēmīguma kā prasmes attīstīšana jau no pamatskolas līmeņa, uzņēmējdarbības pozitīva publiskā tēla veicināšana, konsultāciju un mentoringa pieejamība** u.tml.³¹

Latvijā uzņēmējdarbības izglītība ir integrēta dažādu mācību priekšmetu saturā – pamatskolā tās ir sociālās zinības, mājturība un tehnoloģijas. Vidējā izglītībā uzņēmējdarbības jautājumi tiek apgūti izvēles priekšmetos: ētikā (uzņēmējdarbības ētika), ekonomikā, biznesa ekonomikas pamatos, komerczinībās.

Ziņojumā uzsvērtas vairākas pozitīvas iniciatīvas, kuras Latvija īsteno uzņēmējdarbības izglītības jomā, proti, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) īstenotā "Inovācija uzņēmējdarbības motivācijas programma" vidusskolēniem un to pedagogiem, kā arī *Junior Achievement* organizācijas skolēnu mācību uzņēmumu programma. Programmas uzņēmējdarbības izglītības veicināšanai un aktivizēšanai apkopotas 12. tabulā .

Tabula 14 – Uzņēmējdarbības izglītības veicināšanas programmas Latvijā un Valmieras novada izglītības iestāžu dalība (Avots: *Programmu mājas lapas un Valmieras novada izglītības iestāžu aptauja*)

Programma	Dalības nosacījumi	Valmieras novada dalībnieki
<i>Junior Achievement Latvia (JA Latvia)</i> ir viens no 40 <i>JA Europe</i> un 118 <i>JA Worldwide</i> tīkla biedriem kopš 1991. gada, sabiedriskā labuma organizācija un praktiskās biznesa izglītības eksperts Latvijas skolās. <i>JA Latvia</i> ilgtermiņā un	Līgumu iespējams noslēgt uz vienu vai trim mācību gadiem. Katru nākamo mācību gadu līgums jāslēdz atkārtoti, izņemot mācību iestādes, kuras ir noslēgušas	Valmieras Pārgaujas sākumskola Kocēnu pamatskola Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzija

²⁹ European Commission/EACEA/Eurydice, 2016. Uzņēmējdarbības izglītība Eiropas skolās. Eurydice ziņojums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Pieejams: http://publications.europa.eu/resource/ellar/74a7d356-dc53-11e5-8fea-01aa75ed71a1.0012.01/DOC_1.

³⁰ turpat

³¹ Pētījums "LATVIJAS JAUNIEŠU IESAISTE UZŅĒMĒJDARBĪBĀ"

Programma	Dalības nosacījumi	Valmieras novada dalībnieki
<p>metodiski nodrošina jauniešiem uzņēmējdarbības izglītību. <i>JA Latvia</i> katru gadu nodrošina Eiropā aprobētu un Latvijas vajadzībām pielāgotu praktiskās biznesa izglītības programmu pieejamību. Biedrība nodrošina savu dalībnieku pedagogiem kvalifikācijas paaugstināšanas un tālākizglītības programmas gan Latvijā, gan ārzemēs. Organizācijas misija ir veicināt Latvijas tautsaimniecības attīstību, iesaistoties jaunatnes izglītošanā, uzņēmējspēju veicināšanā un jaunās uzņēmēju paaudzes veidošanā, mācību procesā sasaistot teorētiskās zināšanas ar praksi atbilstoši ekonomikai Latvijā, Eiropā un pasaulē. <i>JA Latvia</i> piedāvā programmas un izglītojošus pasākumus 3 jomās:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Finanšu pratība – Finanšu pratības ABC – metodiskie un mācību materiāli, konkursi: <ul style="list-style-type: none"> • “Mana vārdnīciņa” (1. – 4. klase), • “Biznesa pasakas” (5. – 9. klase). 2. Karjeras izglītība: <ul style="list-style-type: none"> • Ēnu diena, • Līderu programma (16 – 20 gadi), • Līderības nometne “JA Unlocked” 3. Programma un metode “Skolēnu mācību uzņēmums”. <p>Pedagogu programma (konferences, apmācība, tālākizglītības kursi, metodika).</p>	<p>sadarbības līgumu uz 3 mācību gadiem. Skolas maksa vienam mācību gadam (2023./2024.m.g.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pamatskolām 125.00 EUR + PVN vai 155.00 EUR + PVN atkarībā no līguma slēgšanas datuma • Vidusskolām, profesionālajām skolām 250.00 EUR + PVN vai 280.00 EUR + PVN atkarībā no līguma slēgšanas datuma 	<p>Valmieras Viestura vidusskola Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola Valmieras tehnikums Vidzemes Augstskola</p>
<p>Biznesa augstskola Turība “Uzņēmējdarbības skola”, kurā jaunieši, tiktoties ar iedvesmojošām personībām un nozaru profesionāļiem, iegūst zināšanas un praktiskās iemaņas par dažādiem uzņēmējdarbības jautājumiem un aspektiem. Uzņēmējdarbības skola ir veids arī kā sniegt kompetenču izglītību, apvienojot to ar skolu plānoto mācību saturu, lai attīstītu jauniešu prasmes strādāt komandā, kritiski domāt, analizēt un radīt. Uzņēmējdarbības skolas ietvaros nodarbības notiek vienreiz mēnesī, kur jaunieši gan klātienē, gan tiešsaistē tiek ar dažādiem ekspertiem.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Skola izvirza pedagogu – projekta ietvaros koordinators savā izglītības iestādē, ar kuru komunikāciju uztur “Uzņēmējdarbības skolas” projekta vadītāja. 2) Skolas koordinators aicina izglītojamos aizpildīt, kā arī pats/i aizpilda pieteikšanās anketu līdz noteiktajam datumam. 	<p>Valmieras 5.vidusskola Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola</p>
<p>Ekoskolu programma ir viens no visaptverošākajiem un populārākajiem vides izglītības modeļiem pasaulē. Programmas pamatā ir vienkāršas un brīvi piemērojamas vides pārvaldes sistēmas izveide skolā. Programma veicina izpratni par vidi, saistot to ar daudziem mācību priekšmetiem, prasmi risināt problēmas un pieņemt lēmumus, veido attieksmi un vērtības, interesi par vidi un līdz ar to arī vēlmi rīkoties.</p>	<p>Izglītības iestādes līdzdalība Ekoskolu programmā norisinās caur vide pārvaldes sistēmas izveidošanu un darbību, kā arī iestādes regulāru darbu ar apkārtējās vides jautājumiem. Par dalību programmā ir jāmaksā sākot ar trešo gadu. Pirmie divi gadi ir bez maksas. Dalībmaksas apjoms gadā: • 50 EUR (<100 skolēniem) • 70 EUR (>100 skolēniem)</p>	<p>Valmieras PII “Krācītes” Rūjienas PII “Vārpiņa” Valmieras Pārgaujas sākumskola Valmieras sākumskola Triekātas pamatskola Valmieras Viestura vidusskola Valmieras 2.vidusskola Valmieras Gaujas krasta vidusskola - attīstības centrs Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola Valmieras tehnikums Vidzemes Augstskola</p>
<p>Jaunajā ES struktūrfondu 2021.–2027. gadam plānošanas periodā Latvijas mazajiem un vidējiem uzņēmumiem būs pieejama atbalsta programma inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai. Programmas kopējais finansējums būs 73,38 miljoni eiro un to ievieš LIAA.</p>	<p>Nav informācijas</p>	<p>n/a</p>

Programma	Dalības nosacījumi	Valmieras novada dalībnieki
<p>Jaunā atbalsta programma paredz LIAA īstenot trīs aktivitātes – inovāciju motivācijas aktivitātes atbalstu, biznesa inkubācijas atbalstu un eksporta atbalstu.</p> <p>Inovāciju motivācijas aktivitātes atbalsta mērķis būs veicināt jaunu tehnoloģiski intensīvu uzņēmumu rašanos, motivējot tos radīt un attīstīt produktus, tehnoloģijas ar augstu pievienoto vērtību. Aktivitātes kopējais finansējums būs 4,82 miljoni eiro.</p> <p>Paredzams, ka LIAA organizēs inovācijas un uzņēmējdarbības veicināšanas, jaunu partnerību un sadarbības projektu uzsākšanai veicinošus pasākumus, kā arī īsteno apmācību programmas, kas vērstas uz uzņēmējdarbības un inovāciju attīstību.</p>		

Turpinājumā sniegti ieteikumi uzņēmējdarbības izglītības sekmēšanai Valmieras novadā, norādot arī izglītības līmeni, kurā ieteikumu iespējams īstenot un par īstenošanu atbildīgās vai iesaistītās puses.

Tabula 15 – Ieteikumi uzņēmējdarbības izglītības sekmēšanai Valmieras novadā

Izglītības līmenis						Ieteikums	Atbildīgie/iesaistītie
Pirmskola	Sākumskola	Pamatskola	Vidusskola	Augstākā izglītība	Pieaugušo izglītība		
X	X	X	X			Pirmskolas un vispārējās izglītības saturā jāintegrē uzņēmējdarbības komponente – gan tieši, gan netieši. Izglītības sistēmai jāveicina tādas prasmes kā kritiskā domāšana, radošums, atvērtība, nebaidīšanās no sava viedokļa paušanas, pašapziņa u.tml., kā arī jāsniedz pamatzināšanas par uzņēmējdarbības praktiskajiem aspektiem.	VNIP Metodiskais dienests, izglītības iestādes
		X	X	X		Regulāri rīkot biznesa ideju konkursus (izglītības iestādēs, pašvaldībā).	Karjeras centrs, VNIP Metodiskais dienests, VAA, Valmieras uzņēmēju klubs, izglītības iestādes
X	X	X	X			Pirmskolas un vispārējās izglītības ietvaros organizēt uzņēmējdarbības pieredzes popularizēšanu, rīkojot uzņēmēju vieslekcijas, ekskursijas uz uzņēmumiem u.tml.	Karjeras centrs, izglītības iestādes, VAA, Valmieras uzņēmēju klubs
		X	X		X	Pozitīvo uzņēmējdarbības piemēru popularizēšana novadā.	Karjeras centrs, VAA, Valmieras uzņēmēju klubs
			X	X		Sekmēt darba vidē balstītas izglītības modeļa ieviešanu vai uzņēmējdarbības mentoringa programmas iestrādāšanu mācību programmās.	Karjeras centrs, VT, VDMV, ViA
X	X	X	X	X	X	Pedagogu un mentoru izglītošana, kvalifikācijas celšana.	VNIP Metodiskais dienests, VNIP Profesionālās un mūžizglītības speciālists, VAA, LIAA (?)
X	X	X	X	X	X	Sekmēt pedagogu un PKK tīklošanos pieredzes apmaiņai uzņēmējdarbības jomā un jaunu zināšanu iegūšanai gan savā starpā, gan ar uzņēmējiem.	VNIP Metodiskais dienests, VNIP Profesionālās un mūžizglītības speciālists, Karjeras centrs, VAA

Izglītības līmenis						Ieteikums	Atbildīgie/iesaistītie
Pirmskola	Sākumskola	Pamatskola	Vidusskola	Augstākā izglītība	Pieaugušo izglītība		
			X	X	X	Izglītojamo pieredzes apmaiņas pasākumi, konsultāciju pieejamība ar pieredzējušiem uzņēmējiem.	Karjeras centrs, VAA, LIAA pārstāvniecība Valmierā, Valmieras uzņēmēju klubs
			X	X	X	Konsultāciju pakalpojumu nodrošināšana – ideju izstrādes un uzņēmējdarbības uzsākšanas posmā.	LIAA pārstāvniecība Valmierā, Valmieras uzņēmēju klubs, VAA (DARE)
			X	X	X	Informatīvu praktisku materiālu sagatavošana par nepieciešamajiem praktiskajiem soļiem sava uzņēmuma izveidē un attīstīšanā.	Karjeras centrs, LIAA pārstāvniecība Valmierā
			X	X	X	Jāsekmē jauniešu gatavība un spējas pieteikties un saņemt atbalstu, kas pieejamas pieaugušajiem uzņēmējiem.	LIAA pārstāvniecība Valmierā, Karjeras centrs
X	X	X	X	X	X	Pašvaldības atbalsts – piemēram, telpas, transports nokļūšanai uz apmācībām, mentorings u.tml.	Pašvaldība (finansējums u.c. resursi)

16. tabulā apkopoti uzņēmējdarbības izglītības Latvijas un ārvalstu prakses, kuras ieteicams pārņemt Valmieras novadā uzņēmējspēju veicināšanai dažādos vecumos un izglītojamo radošuma attīstīšanai.

Tabula 16 – Labo praksi analīze uzņēmējdarbības izglītībā

Nr.	Prakses elements	Priekšrocības un ierobežojumi	Īstenošanas iespēju izvērtējums
1.	Uzņēmēju kā mentoru piesaistīšana/dalīšanās pieredzē/atbalsts	<p><u>Priekšrocības:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Jaunieši mācās darot un mācās no reāliem piemēriem. Uzņēmēji, sadarbojoties ar jauniešiem, var novērtēt un atlasīt sev potenciālos nākotnes darbiniekus vai sadarbības partnerus. Lauku teritorijās noderīga prakse būtu vecāku piedalīšanās izglītības procesā – došanās uz izglītības iestādēm, lai dalītos pieredzē <p><u>Ierobežojumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Uzņēmēju laika ierobežojumi, uzņēmums būs pirmā prioritāte un tikai pēc tam mentoru darbs izglītības iestādē. Vienlaikus nepieciešami papildu mehānismi uzņēmēju motivēšanai iesaistīties izglītības procesā. 	<p>Neskatoties uz to, ka prakse jau tiek īstenota, it īpaši – profesionālās izglītības iestādēs, tā ir jāturpina un jāattīsta tālāk. Jāveido stipras, pastāvīgas izglītības iestāžu – uzņēmēju sadarbības tradīcijas. Jāpievērš pastiprināta uzmanība uzņēmēju iesaistes metodēm. Sadarbībai jābūt regulārai (piemēram, iesaistot uzņēmēju nodarbību īstenošanā reizi mēnesī). Uzņēmēju regulārai, bet nepilnas slodzes iesaistei nav būtisku šķēršļu, raugoties no normatīvo aktu puses, jo atbilstoši MK noteikumiem Nr. 569³² pedagoģiskā izglītība nav nepieciešama personai, kuras darba slodze izglītības iestādē ir mazāka par 360 darba stundām gadā.</p>
2.	SMU/skolēnu uzņēmējdarbības projekti	<p><u>Priekšrocības:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Laba prakse, lai skolēni apgūtu uzņēmējdarbību praksē. <p><u>Ierobežojumi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> starta kapitāla problēmas jauniešiem. 	<p>Prakse jau tiek īstenota <i>Junior Achievement Latvia</i> pasākumos, Prakse attīstāma arī turpmāk, uzņēmējdarbības projekti attīstāmi arī citu pasākumu ietvaros.</p>
3.	Radošuma/inovatīvu ideju attīstīšana	<p><u>Priekšrocības:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Attīsta jauniešu uzņēmējspēju kompetences: radošumu, iniciatīvu, spēju izvērtēt idejas. <p><u>Ierobežojumi:</u></p>	<p>Radošumam ir būtiska loma uzņēmējdarbības attīstībā, tādēļ tam pievēršama īpaša uzmanība. Jāņem vērā, ka jāpievērš pastiprināta uzmanība pedagogu sagatavošanai, lai radošumu</p>

³² Ministru kabineta noteikumi Nr. 569 "Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību"

Nr.	Prakses elements	Priekšrocības un ierobežojumi	Īstenošanas iespēju izvērtējums
		<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogu un mentoru sagatavošanas nepieciešamība šādu pasākumu organizēšanai. • Var būt neregulārs pasākums, jo balstās uz atsevišķu pedagogu iniciatīvu. 	jauniešos attīstītu, jo pedagogiskajai pieejai ir nozīmīga loma jauniešu radošuma veicināšanā – atkarībā no metodēm radošumu iespējams gan mazināt, gan vairot.
4.	Reālu uzņēmējdarbības/uzņēmumu problēmu risināšana	<u>Priekšrocības:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Attīsta jauniešu uzņēmējspēju kompetences, risinot reālas uzņēmumu problēmas. • Uzņēmēji var novērtēt potenciālos darbiniekus. <u>Ierobežojumi:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Uzņēmēju nevēlēšanās dalīties ar uzņēmuma informāciju. • Jārisina jautājumi par uzņēmēju un jauniešu "satikšanās" mehānismiem. 	Reālu problēmu risināšana atbilst mūsdienīgas izglītības vajadzībām un sniedz unikālu, realitātē balstītu pieredzi izglītojamajiem. Šāda pieredze nav aizstājama ar klasē izmantotajām metodēm.
5.	Hakaton	<u>Priekšrocības:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Attīsta jauniešu radošuma un komandas darba kompetences, risinot reālas problēmas. • Var novērtēt izglītojamo talantus. • Risina reālas problēmas. <u>Ierobežojumi:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešamas telpas un finansējums. 	Būtiska ir pašvaldības, uzņēmēju organizāciju un citu pušu iniciatīva un atbalsts pasākuma organizēšanā. Hakatons jeb tehnoloģiju maratons ir pasākums, kas ilgst 24 vai 48 stundas. Tā mērķis ir izveidot jaunas komandas un radīt jaunus tehnoloģiskus risinājumus. Hakatons ir jauninājumu, mācīšanās un socializēšanās laiks.
6.	Augstskolu līdzdalība	<u>Priekšrocības:</u> <ul style="list-style-type: none"> • citas perspektīvas skatījums, • plašāki cilvēkresursi uzņēmējdarbības izglītības pasākumu nodrošināšanai • universitāšu popularizēšana <u>Ierobežojumi:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Mehānismi, kā un ar ko motivēt universitāšu iesaistīšanu 	Augstskolas iesaistāmas uzņēmējdarbības izglītības pasākumos, tādējādi nodrošinot plašāku perspektīvu. Īpaši attīstāma potenciālo studentu un universitāšu pārstāvju tīklošanās, tādējādi palīdzot abām pusēm satikties.
7.	Digitālo rīku izmantošana	<u>Priekšrocības:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Plaša pieejamība, izglītojamais var izvēlēties vietu un laiku mācībām. <u>Ierobežojumi:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Nepieciešama pedagogu apmācība un atbalsta sistēma, periodiska metodisko materiālu, instrukciju aktualizēšana. • Izdevumi, kas saistīti ar programmu, platformu izmantošanu. 	Praksi ieviešot, īpaša uzmanība pievēršana digitālo rīku uzturēšanai, jau sākotnēji paredzot līdzekļus ne tikai rīku izstrādei vai ieviešanai, bet arī to ilgtspējīgas pastāvēšanas un atjaunošanas nodrošināšanai. Digitālo rīku pielietošana ir mūsdienu vajadzībām atbilstoša, kā arī mazina slogu uz cilvēkresursiem – paplašina izglītojamo iespējas saņemt informāciju.
8.	Pedagogu apmācība un savstarpēja tīkla izveide un labās prakses piemēru nodošana.	<u>Priekšrocības:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Ilgtspējīgas izglītojamo un pedagogu izglītošanas sistēmas izveide. • Plaša mācību materiālu pieejamība <u>Ierobežojumi:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Metodisko materiālu izstrādes izmaksas, metodiskā atbalsta vadības nodrošināšanas un • E-vides koordinatora izmaksas. 	Pedagogu apmācība un savstarpēja tīklošanās attīstāma kā pastāvīga, nepārtraukta prakse. Praksi ieviešot, jāpievērš uzmanība veidiem, kā nodrošināt pedagogu savstarpējās sadarbības ilgtspējību. Jāņem vērā, ka sākotnēji pedagogu sadarbības attīstībai nepieciešams viens koordinators, tomēr ar laiku iespējams attīstīt pašorganizēšanos, kas lielā mērā atkarīga no tīklošanās rezultātiem – stipriem savstarpējiem kontaktiem. Sadarbojoties pieredzes apmaiņā iespējams mazināt resursus, kas nepieciešami apmācībai, tomēr vienlaikus jāatceras, ka pedagogu apmācība nepieciešama pastāvīgi, jo izglītības vajadzības pastāvīgi attīstās un mainās.

3.4.5. PROFESIONĀLĀS PAMATIZGLĪTĪBAS ATTĪSTĪBA - RISINĀJUMI PRIEKŠLAICĪGAS MĀCĪBU PAMEŠANAS PREVENCIJAI

Valmieras novadā 2022./2023.m.g. 15 9. klašu izglītojamajiem un 14 12. klašu izglītojamajiem matemātikas eksāmena darba izpildes līmenis bija zemāks par 10%. 2023./2024.m.g. darba novērtējumam 12. klašu izglītojamajiem jābūt vismaz 15%, bet no 2024./2025.m.g. darba novērtējumam būs jābūt vismaz 20%, savukārt 9. klašu izglītojamajiem 2023./2024.m.g. paliek spēkā iepriekšējais 10% sliekšnis. 2022./2023.m.g. eksāmena rezultāti Valmieras novadā ļauj prognozēt, ka matemātikas eksāmenu nenokārtojušo skaits nākamajos mācību gados varētu pieaugt, jo 20% līmeni matemātikas eksāmenā nesasniedza 82 12. klašu izglītojamie³³.

Nesekmīgo izglītojamo skaits gadā Valmieras novadā 2020./2021. - 2022./2023.m.g. periodā palielinājies, visvairāk pieaudzis uz otro gadu atstāto izglītojamo skaits – gandrīz par 50% pēdējo trīs mācību gadu laikā – sasniedzot 80 izglītojamus.

Galvenie mērķi Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ir tādu personu īpatsvara samazināšana, kurām ir vājas sekmes pamatprasmju apguvē un izglītības un mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas problēmas risināšana. Lai līdz 2025. gadam izveidotu Eiropas izglītības telpu, Eiropas Komisija 2022. gadā uzsāka iniciatīvu “Ceļi uz panākumiem skolās”³⁴, kas veicinās labākus izglītības rezultātus šādos veidos:

- ◆ palīdzēs izglītojamajiem sasniegt pamatprasmju pamatlīmeni (lasīšana, matemātika un eksaktie priekšmeti);
- ◆ mazinās izglītības/apmācības priekšlaicīgu pārtraukšanu;
- ◆ mudinās izglītojamus pabeigt vidējo izglītību.

Ar iniciatīvu “Ceļi uz panākumiem skolās” Eiropas Komisija mudina īstenot “visas skolas pieeju”, kas paredz aktīvi iesaistīt visus skolu kopienas locekļus un ārējās ieinteresētās personas. Lai sasniegtu nozīmīgus mērķus, proti, samazināt pamatprasmju apguvē tādu personu īpatsvaru, kurām ir sliktas sekmes, un novērst izglītības un apmācības priekšlaicīgu pamešanu, **izšķiroši svarīgs ir pašvaldību sniegts atbalsts.**

Situācijas novērtējumā ir uzsvērti trūkumi un jomas, kur nepieciešams ieguldīt papildu darbu:

- ◆ pasākumi un darbības parasti tiek īstenoti tikai projektu ietvaros un īstermiņā, pievēršoties tikai vienai problēmai vai neņemot vērā visas skolas dimensijas, attiecīgi tiem ir ierobežota ietekme; gan skolu, gan sistēmiskā līmenī ir vajadzīga sistemātiskāka pieeja, jo pašreizējā pieeja vēl nav pietiekami attīstīta;
- ◆ joprojām pārāk neliela un fragmentāra ir sadarbība dažādās politikas jomās (piemēram, izglītības un mācību, veselības un sociālo pakalpojumu, nodarbinātības, mājokļu un tieslietu, migrantu un bēgļu iekļaušanas un nediskriminācijas jomā) un pārvaldības līmeņos (valsts, reģionālā, vietējā), kā arī dialogs ar ieinteresētajām personām;
- ◆ lai gan kompensējošie pasākumi ir labi iedibināti, daudzās valstīs preventīvie un agrīnas intervences pasākumi nav pietiekami izstrādāti vai nav īstenoti / nodrošināta to izpilde;
- ◆ pārāk bieži noteiktu grupu vajadzības netiek pienācīgi apmierinātas (tādas grupas kā izglītojamie ar redzamu invaliditāti vai bez tās, izglītojamie ar īpašām izglītības vajadzībām vai garīgās veselības problēmām, izglītojamie, kas nāk no migrantu ģimenēm, ieskaitot bēgļus, izglītojamie no etniskām minoritātēm);
- ◆ pasākumi, kuru mērķis ir novērst mācīšanās grūtības, nav pietiekami integrēti pasākumos, kuri sekmē labbūtību skolā, novērš iebiedēšanu un uzlabo garīgo veselību;
- ◆ izglītojamie, ģimenes un galvenās ieinteresētās personas bieži nav pietiekami iesaistīti politikas izstrādē, īstenošanā un izvērtēšanā;
- ◆ skolu vadītāji, pedagogi, pasniedzēji un cits izglītības personāls bieži nav pietiekami sagatavoti, lai risinātu nesekmības un izglītības un mācību priekšlaicīgas pārtraukšanas problēmas, ņemtu vērā daudzveidību, sniegtu atbilstošu atbalstu bērniem ar grūtībām vai riskam pakļautiem bērniem, vai izglītojamajiem ar labbūtības vai garīgās veselības vajadzībām.

³³ Valsts pārbaudes darbi, 2022./2023.m.g. statistika: <https://www.visc.gov.lv/lv/valsts-parbaudes-darbi-20222023-mg-statistika-0>

³⁴ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13019-Cels-uz-panakumiem-skola-noverst-ka-nepietiekami-tiek-apgutas-pamatprasmes-un-priekslaicigi-partrauktas-macibas_lv

Eiropas Savienības fondu darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa "Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus" projekta Nr. 8.3.4.0/16/I/001 "Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai" (projekts "Pumpurs") īstenošanas nosacījumi paredzēja, ka līdz 2023. gada beigām projektā iesaistītās pašvaldības ir izstrādājušas tematisku rīcību programmu, kas nosaka pašvaldības līmeņa priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas prevencijas sistēmu un prioritātes.

Valmieras novada pašvaldības dome 2023. gada 30. novembrī apstiprināja **Valmieras novada priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas (PMP) prevencijas sistēmas un ieviešanas plānu 2024. - 2028. gadam**, kurā ir konstatētas līdzīgas problēmas, kā ES iniciatīvā "Ceļi uz panākumiem skolā":

- ◆ Starpinstitucionālās sadarbības grupas sadarbības formāts raksturojams kā konstatējošs – darbības fokuss nav centrēts uz prevenciju.
- ◆ Datu analīzes trūkums – netiek sistematizēti iegūti, monitorēti un apkopoti dati, nenotiek datu apmaiņa starp iestādēm, nodrošinot agrīnu PMP riska faktoru novēršanu un identificējot jauniešu skaitu, kuri neapmeklē izglītības iestādi vai kuriem ir PMP risks.
- ◆ Attiecības starp vecākiem un izglītības iestādi raksturojamas kā formālas – nepieciešams stiprināt šo saiti, izglītojot vecākus par prevencijas nozīmi.
- ◆ Starpinstitūciju darba grupā nav iekļauts jauniešu centra, psihologu un sociālo pedagogu pārstāvis.
- ◆ Atbalsta personāla trūkums izglītības iestādēs.

Valmieras novada priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas (PMP) prevencijas sistēmas un ieviešanas plānā 2024. - 2028. gadam paredzētās aktivitātes problēmu risināšanai:

- ◆ izglītības sistēmā iesaistīto pušu (izglītojamie, vecāki, pedagogi un jaunatnes darbinieki) kompetenču stiprināšana;
- ◆ starpinstitucionālās sadarbības pilnveidošana;
- ◆ atbalsta speciālistu un izglītības pakalpojuma pieejamības nodrošināšana pašvaldībā, tai skaitā nokļūšana pie speciālistiem;
- ◆ darba ar jaunatni stiprināšana;
- ◆ agrīnas prevencijas pasākumi pirmsskolā;
- ◆ atbalsta pasākumi izglītojamajiem ar zemu mācību sniegumu;
- ◆ ekonomiska atbalsta pasākumi izglītojamajiem;
- ◆ atbalsta pasākumi psihoemocionālajā jomā.

Priekšlaicīga mācību pārtraukšana un nesekmība ir valsts līmeņa problēma un tās risināšanai pēc Izglītības un zinātnes ministrijas iniciatīvas sagatavots Ministru kabineta noteikumu projekts "Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.-2027. gadam 4.2.3. specifiskā atbalsta mērķa "Sekmēt to, lai – jo īpaši nelabvēlīgā situācijā esošām grupām – būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai un iekļaujošai izglītībai un mācībām un iespēja to iegūt, sākot ar pirmsskolas izglītību un aprūpi un vispārējās izglītības un profesionālās izglītības un mācību gaitā līdz pat augstākajai izglītībai un pieaugušo izglītībai un mācībām, tostarp veicināt mācību mobilitāti visiem un atvieglot piekļūstamības iespējas personām ar invaliditāti" 4.2.3.1. pasākuma "Integrēta "skola-kopiena" sadarbības programma atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs" īstenošanas noteikumi"³⁵. Noteikumu projekta mērķis ir noteikt 4.2.3.1. pasākuma "Integrēta "skola-kopiena" sadarbības programma atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs" īstenošanas nosacījumus. **Līdz 2029. gadam pašvaldībās plāno attīstīt integrētu izglītības ekosistēmas pieeju, kas nodrošinātu koordinētu rīcību sociālās atstumtības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska samazināšanai un sekmētu vispārējās izglītības satura apguvi.** Projekta iesniedzējs pasākuma ietvaros ir Izglītības kvalitātes valsts dienests, projekta iesniedzējs pēc projekta iesnieguma apstiprināšanas kļūst par finansējuma saņēmēju. Finansējuma saņēmējs projektu īsteno sadarbībā ar šādiem sadarbības partneriem:

- ◆ pašvaldībām;
- ◆ valsts un valsts augstskolu dibinātām profesionālās izglītības iestādēm;
- ◆ valsts un valsts augstskolu dibinātām vispārējās izglītības iestādēm.

³⁵ https://tapportals.mk.gov.lv/public_participation/ee63d292-8541-4a30-b35b-6c3e87e13641

Nosacījums pašvaldības iesaistei projektā – ir izstrādāts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas prevencijas sistēmas un ieviešanas plāns.

Pasākuma ietvaros atbalstāmās darbības:

- ◆ atbalsts starpresoru sadarbības stiprināšanai nacionālā līmenī, kā arī starpinstitūciju sadarbības mehānisma izstrādei un aprobācijai pašvaldībās un preventīvajā darbā iesaistīto speciālistu sadarbībai pašvaldības un izglītības iestādes līmenī;
- ◆ grupu supervīziju īstenošana pedagogiem, atbalsta personālam un šo izglītojamo mentoriem;
- ◆ individualizēta atbalsta sniegšana izglītojamiem, kuriem ir konstatēts sociālās atstumtības vai priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risks
- ◆ mācību programmu izstrāde, licencēšana un īstenošana (arodizglītības programmu un profesionālās pamatizglītības programmu izstrāde, licencēšana un īstenošana akreditētās valsts, valsts augstskolu un pašvaldību profesionālās izglītības iestādēs, paredzot izglītības iespējas izglītojamiem ar nepabeigtu pamatizglītību), attiecībā uz kuru turpmāk izstrādāti iespējamie scenāriji Valmieras novadam;
- ◆ iniciatīvu projektu un partnerības projektu īstenošana, tostarp nodrošinot darbu ar reemigrantiem, imigrantiem un mazākumtautībām;
- ◆ interaktīvā rīka attīstīšana, izveidojot ar Valsts izglītības informācijas sistēmu savienotu interaktīvu atbalsta platformu sociālās atstumtības un priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas riska novērtēšanai un vadīšanai.

Lai risinātu izglītības iespējas izglītojamiem ar nepabeigtu pamatizglītību Valmieras novadā, iespējami vairāki scenāriji.

1.scenārijs – Valmieras novada pašvaldības finansētu arodizglītības / profesionālās pamatizglītības programmu veidošana uz vispārējās / speciālās izglītības iestādes bāzes

1. scenārija SVID:

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Izveidota reģionāla amatu skola, kura piedāvā izglītojamajiem apgūt profesionālās pamatizglītības un arodizglītības programmas Valmieras novada uzņēmumiem pieprasītām kvalifikācijām vienlaicīgi ar vispārējās izglītības ieguvu. ◆ Ir pieredze – Valmieras Gaujas krasta vidusskola – attīstības centrs piedāvā apgūt profesionālās pamatizglītības programmas: <ul style="list-style-type: none"> ○ “Kokizstrādājumu izgatavošana” – profesionālā kvalifikācija “Koksnes materiālu apstrādātājs”; ○ “Komerzcintības” – profesionālā kvalifikācija “Pārdevēja palīgs”; ○ “Ēdināšanas pakalpojumi” – profesionālā kvalifikācija “Virtuves darbinieks”; ○ “Mājturība” – profesionālā kvalifikācija “Mājkalpotājs”. ◆ Izglītojamais iegūst apliecību par vispārējo pamatizglītību amatu skolā. ◆ Izglītojamais iegūst profesionālās pamatizglītības vai 3. LKI līmeņa profesionālo kvalifikāciju. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Nepieciešamas investīcijas materiāli tehniskās bāzes izveidošanai profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai moduļu apguvei. ◆ Atbilstošas kvalifikācijas profesionālās izglītības programmu pedagogu trūkums. ◆ Amatu skolai jāveido sadarbības sistēma ar novada darba devējiem. ◆ Nepieciešams papildu atbalsta personāls darbam ar izglītojamiem, kuriem ir zemi mācību sasniegumi; ◆ Jālicencē programmas vai jāizstrādā un jālicencē programmas, kurām nav programmu paraugi; ◆ Nepietiekama pedagoģiskā personāla kapacitāte. ◆ Izglītojamam nepieciešama individuāla pieeja vismaz pirmajā gadā, līdz tiek nokārtots pamatizglītības centralizētais eksāmens. ◆ Mācoties profesionālās pamatizglītības programmā izglītojamais otru reizi mācās tajā pašā izglītības pakāpē. ◆ Profesionālo kompetenču moduļus 3–4 virzienos spēj piedāvāt tikai tehnikumi.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ir izstrādāti profesionālās izglītības programmu paraugi. ◆ Atbalsts individuāla plāna izstrādei izglītojamam un pedagoga konsultācijām mācību priekšmetos 9. klases izglītojamiem, kuri par vispārējās pamatizglītības programmas apguvi ir saņēmuši licību un atkārtoti mācās 9. klasē vai ir uzņēmti profesionālās izglītības iestādē arodizglītības programmu un profesionālās pamatizglītības programmu apguvei ar nepabeigtu pamatizglītību 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Gaujas krasta vidusskola nezaudē speciālās skolas statusu un valsts finansējumu; ◆ Zems profesionālo izglītības iestāžu prestižs, stereotipi par profesionālās izglītības iestādēm; ◆ Zema jauniešu motivācija, vēlme apgūt profesijas, interese par nākotnes izglītības un darba iespējām. ◆ Profesionālās pamatizglītības vai arodizglītības programmu apguves ierobežojumi novada pamatskolu izglītojamajiem atkarībā no sabiedriskā transporta grafika.

<p>4.2.3.1. pasākuma "Integrēta "skola-kopiena" sadarbības programma atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs" ietvaros.</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ Amatu skolas un reģiona darba devēju sadarbība. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Spēkā esošais normatīvais regulējums neparedz izglītojamo ar nepabeigtu pamatizglītību uzņemšanu arodizglītības programmās un profesionālās vidējās izglītības programmās. ◆ Nepieciešami grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 2. jūnija noteikumos Nr. 332 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu", dodot iespējas izglītojamiem ar nepabeigtu pamatizglītību uzsākt mācības arodizglītības programmā un nosakot šādas programmas saturu standartā. ◆ Nav profesionālās pamatizglītības standarta.
---	--

2.scenārijs – Arodizglītības programmu īstenošana sadarbībā ar Valmieras tehnikumu (VT)

2. scenārija SVID:

Stiprās puses	Vājās puses
<ul style="list-style-type: none"> ◆ VT ir atbilstoša materiāli tehniskā bāze profesionālās izglītības programmu īstenošanai. ◆ Izglītojamais iekļaujas esošajā profesionālās izglītības sistēmā. ◆ Izglītojamais varētu tikt pārcelts uz profesionālās vidējās izglītības programmu pēc pirmā gada, kad iegūta pamatizglītība, kvalifikācijās, kurām ir secīga 4. LKI līmeņa profesionālā kvalifikācija. ◆ VT īsteno 4. LKI līmeņa kvalifikāciju profesionālās vidējās izglītības programmas, kuru ietvaros ir iespējams iegūt arī zemāka līmeņa (3LKI) kvalifikāciju (pavārs / pavāra palīgs, mašīnbūves tehniķis / atslēdznieks, programmvadības metālapstrādes darbgaldu iestatītājs / atslēdznieks/virpotājs u.c.). ◆ VT ir laba sadarbība ar novada darba devējiem. ◆ Izglītojamais iegūst apliecību par vispārējo pamatizglītību vispārējās izglītības iestādē. ◆ Izglītojamais iegūst 3. LKI līmeņa profesionālo kvalifikāciju VT. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pazeminās profesionālās izglītības un konkrēti VT prestižs. ◆ VT pedagogu kapacitāte. ◆ Nepieciešams papildu atbalsta personāls darbam ar izglītojamiem, kuriem ir zemi mācību sasniegumi; ◆ Jāizstrādā un jāilicencē programmas, kurām nav programmu paraugi; ◆ Izglītojamam nepieciešama individuāla pieeja vismaz pirmajā gadā, līdz tiek nokārtots pamatizglītības centralizētais eksāmens.
Iespējas	Draudi
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ir izstrādāti profesionālās izglītības programmu paraugi. ◆ Atbalsts individuāla plāna izstrādei izglītojamam un pedagoga konsultācijām mācību priekšmetos 9. klases izglītojamiem, kuri par vispārējās pamatizglītības programmas apguvi ir saņēmuši liecību un atkārtoti mācās 9. klasē vai ir uzņemti profesionālās izglītības iestādē arodizglītības programmu un profesionālās pamatizglītības programmu apguvei ar nepabeigtu pamatizglītību 4.2.3.1. pasākuma "Integrēta "skola-kopiena" sadarbības programma atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs" ietvaros. ◆ Iespējama profesionālo izglītības programmu dažādība. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Spēkā esošais normatīvais regulējums neparedz izglītojamo ar nepabeigtu pamatizglītību uzņemšanu arodizglītības programmās un profesionālās vidējās izglītības programmās. ◆ Nepieciešami grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 2. jūnija noteikumos Nr. 332 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu", dodot iespējas izglītojamiem ar nepabeigtu pamatizglītību uzsākt mācības arodizglītības programmā un nosakot šādas programmas saturu standartā.

3.scenārijs – Juridiski patstāvīgas Valmieras novada pašvaldības amatu skolas veidošana uz Gaujas krasta vidusskolai pievienotās Ziemeļvidzemes pamatskolas infrastruktūras bāzes Vaidavas pagastā

3. scenārija SVID:

Stiprās puses	Vājās puses
---------------	-------------

- ◆ Izveidota reģionāla amatu skola, kura piedāvā izglītojamajiem apgūt profesionālās pamatizglītības un arodizglītības programmas Valmieras novada uzņēmumiem pieprasītām kvalifikācijām vienlaicīgi ar vispārējās izglītības iegūvi.
- ◆ Gaujas krasta vidusskola nezaudē speciālās skolas statusu un valsts finansējumu.
- ◆ Ir pieredze - apgūt profesionālās pamatizglītības programmas:
 - "Kokizstrādājumu izgatavošana" – profesionālā kvalifikācija "Koksnes materiālu apstrādātājs";
 - "Komerציניות" – profesionālā kvalifikācija "Pārdevēja palīgs";
 - "Ēdināšanas pakalpojumi" – profesionālā kvalifikācija "Virtuves darbinieks";
 - "Mājturība" – profesionālā kvalifikācija "Mājkalpotājs".
- ◆ Izglītojamais iegūst apliecību par vispārējo pamatizglītību amatu skolā.
- ◆ Izglītojamais iegūst profesionālās pamatizglītības vai 3. LKI līmeņa profesionālo kvalifikāciju.
- ◆ Nepieciešamas investīcijas materiāli tehniskās bāzes pilnveidošanai profesionālās pamatizglītības, arodizglītības vai moduļu apguvei.
- ◆ Atbilstošas kvalifikācijas profesionālās izglītības programmu pedagogu trūkums.
- ◆ Amatu skolai jāveido sadarbības sistēma ar novada darba devējiem.
- ◆ Nepieciešams papildu atbalsta personāls darbam ar izglītojamajiem, kuriem ir zemi mācību sasniegumi;
- ◆ Jālicencē programmas vai jāizstrādā un jālicencē programmas, kurām nav programmu paraugi.
- ◆ Nepietiekama pedagoģiskā personāla kapacitāte.
- ◆ Ierobežota darbnīcu kapacitāte.
- ◆ Izglītojamam nepieciešama individuāla pieeja vismaz pirmajā gadā, līdz tiek nokārtots pamatizglītības centralizētais eksāmens.
- ◆ Jārisina izglītojamo transportēšana uz profesionālās izglītības programmu īstenošanas vietu.
- ◆ Mācoties profesionālās pamatizglītības programmā izglītojamais otru reizi mācās tajā pašā izglītības pakāpē.

Iespējas

- ◆ Ir izstrādāti profesionālās izglītības programmu paraugi.
- ◆ Atbalsts individuāla plāna izstrādei izglītojamam un pedagoga konsultācijām mācību priekšmetos 9. klases izglītojamajiem, kuri par vispārējās pamatizglītības programmas apguvi ir saņēmuši liecību un atkārtoti mācās 9. klasē vai ir uzņemti profesionālās izglītības iestādē arodizglītības programmu un profesionālās pamatizglītības programmu apguvei ar nepabeigtu pamatizglītību 4.2.3.1. pasākuma "Integrēta "skola-kopiena" sadarbības programma atstumtības riska mazināšanai izglītības iestādēs" ietvaros.
- ◆ Amatu skolas un reģiona darba devēju sadarbība.

Draudi

- ◆ Zems profesionālo pamatizglītības prestižs, stereotipi par profesionālās pamatizglītības iestādēm.
- ◆ Zema jauniešu motivācija, vēlme apgūt profesijas, interese par nākotnes izglītības un darba iespējām.
- ◆ Spēkā esošais normatīvais regulējums neparedz izglītojamo ar nepabeigtu pamatizglītību uzņemšanu arodizglītības programmās un profesionālās vidējās izglītības programmās.
- ◆ Nepieciešami grozījumi Ministru kabineta 2020. gada 2. jūnija noteikumos Nr. 332 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu", dodot iespējas izglītojamajiem ar nepabeigtu pamatizglītību uzsākt mācības arodizglītības programmā un nosakot šādas programmas saturu standartā.
- ◆ Nav profesionālās pamatizglītības standarta.

3.4.6. VADLĪNIJAS MĒRĶORIENTĒTAI UN KVALITATĪVAI SADARBĪBAI STARP IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒM UN DARBA DEVĒJIEM, DARBA VIDĒ BALSTĪTAS MĀCĪBU VIDES UN PRAKSES IESPĒJU NOSTIPRINĀŠANAI

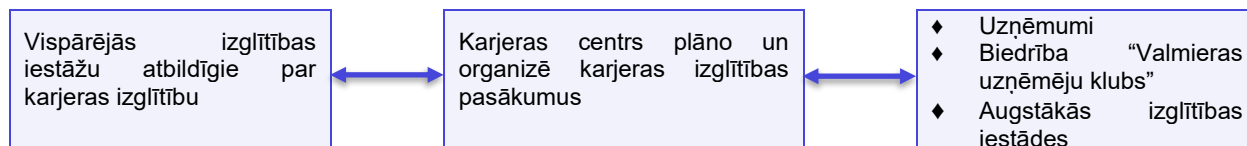
Stratēģijas izstrādes gaitā organizētajās diskusijās gan Valmieras novada izglītības iestāžu pārstāvji, gan darba devēji atzīmēja, ka mācīšanās procesam jāklūst praktiskākam, saistītam ar reālo uzņēmējdarbības un darba vidi Valmieras novadā, jo šobrīd šim procesam vairāk teorētisks raksturs. Izglītības iestāžu un uzņēmēju/darba devēju sadarbība var ietvert dažādas aktivitātes un pasākumus atkarībā no izglītības programmas veida un pakāpes (pirmsskolas izglītība, pamatizglītība, vidējā izglītība, augstākā izglītība):

- ◆ vispārējās izglītības programmu izglītojamajiem – karjeras izglītība, ēnu dienas, reālu problēmu risināšana, vasaras nodarbinātība;
- ◆ profesionālās vidējās izglītības programmu izglītojamajiem – prakses, DVB mācības, projekta darbi;
- ◆ akadēmiskās un profesionālās augstākās izglītības programmu izglītojamajiem – reālu problēmu risināšana, projekta darbi saistībā ar uzņēmumiem;
- ◆ speciālās izglītības programmu izglītojamajiem – integrācijas programma iesaistei darba tirgū.

Vadlīnijas izglītības iestāžu un darba devēju sadarbībai vispārējās izglītības programmu izglītojamo karjeras izglītībā.

Karjeras izglītības koordinēšanas iespējamie scenāriji Valmieras novadā apskatīti 3.4.3. nodaļā saistībā ar Karjeras centra izveidi, savukārt 3.4.4. nodaļā apkopoti ieteicamie pasākumi izglītojamo uzņēmējspēju un radošuma attīstīšanai sadarbībā ar Valmieras novada darba devējiem.

Karjeras izglītības pasākumu organizēšana mācību procesa ietvaros:

Ieteikumi:

- ◆ karjeras izglītības pasākumus (ekskursijas, ēnu dienas u.c.) plānot savlaicīgi visa mācību gada ietvaros, lai uzņēmumu darbinieki var tam sagatavoties;
- ◆ nodrošināt transportu ekskursijām novada izglītības iestāžu izglītojamajiem nokļūšanai Valmierā, kur koncentrējas lielākie uzņēmumi;
- ◆ jāpaplašina iespējas bērniem praktiski darboties VT uz VDMV darbnīcās, papildinot piedāvājumu;
- ◆ organizēt vasaras nometnes par tēmām, kas saistās ar uzņēmumiem, nozarēm, profesijām (piemēram, pavāru nometne), kā arī nometnēs organizēt ekskursijas uzņēmumos.

Pasākumus skolēnu vasaras nodarbinātībai īsteno gan NVA, gan Valmieras novada pašvaldība³⁶.

NVA pasākuma „Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs” mērķis ir veicināt skolēnu īslaicīgu nodarbinātību vasaras brīvlaikā valsts līdzfinansētās darba vietās, nodrošinot skolēniem iespēju iegūt prasmes, iemaņas un pieredzi. Pasākuma dalībnieki ir skolēni vecumā no 15 līdz 20 gadiem (ieskaitot), kuri iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs.

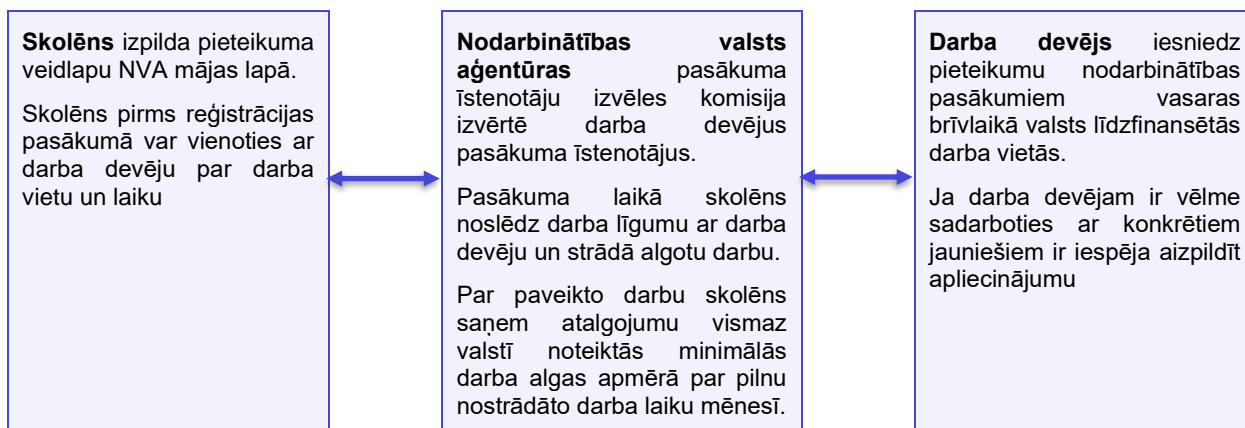
Arī Valmieras novada skolēnu nodarbinātības pasākumu mērķis vasaras brīvlaikā ir radīt iespēju izglītojamajiem vecumā no 13 līdz 19 gadiem, kuri mācās vispārējās, profesionālās un speciālās izglītības iestādēs apgūt nepieciešamās darba pamatprasmes un iemaņas, iegūt darba pieredzi, lietderīgi pavadot vasaras brīvlaiku nodarbinātības pasākumā. Valmieras novada pašvaldība nodrošina finansējumu darba samaksai skolēniem pilnā apmērā (ieskaitot darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas).

2023. gada skolēnu vasaras nodarbinātības programmā, ko organizēja gan Valmieras novada pašvaldība, gan NVA, iesaistījās 504 skolēni vecumā no 13 līdz 19 gadiem, kuru dzīvesvieta ir deklarēta Valmieras novada administratīvajā teritorijā un kuri mācās Valmieras novada pamata, vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības iestādēs. Valmieras novada pašvaldības īstenotajā un finansētajā programmā kopumā iesaistījās 357 skolēni vecumā no 13 līdz 19 gadiem, bet tas veido tikai 55% no skolēnu vasaras nodarbinātības pieprasījuma. NVA īstenotajā un finansētajā programmā sadarbībā ar Valmieras novada pašvaldību kopumā iesaistījās 147 skolēni vecumā no 15 līdz 19 gadiem (65% no pieprasījuma). Skolēniem darba vietas nodrošināja 71 Valmieras novada pašvaldības iestāde un 22 uzņēmumi un nevalstiskās organizācijas.

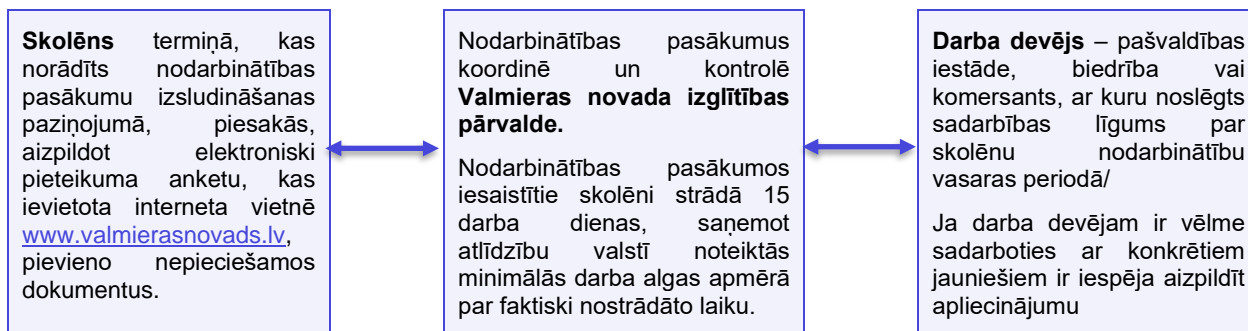
³⁶ Valmieras novada izglītības iestāžu skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta Valmieras novada pašvaldības administratīvajā teritorijā 2023. gada vasaras nodarbinātības programmai varēja pieteikties trīs apakšprogrammās:

- Valmieras novada pašvaldības iestādēs sadarbībā ar NVA darba vietas 15-20 (ieskaitot) gadus veciem skolēniem, kuri iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs;
- Valmieras novada pašvaldības iestādēs – darbavietas 13-19 gadus veciem skolēniem;
- Uzņēmumos un nevalstiskajās organizācijās Valmieras novadā – darbavietas 13-19 gadus veciem skolēniem.

NVA pasākuma „Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs” organizēšana:

Skolēnu nodarbinātības organizēšana vasaras brīvlaikā Valmieras novada pašvaldības iestādēs, uzņēmumos un nevalstiskajās organizācijās:

Ieteikumi:

- ♦ turpināt skolēnu vasaras nodarbinātības programmas;
- ♦ paplašināt un pagarināt nodarbinātības programmu, kuru pašvaldība organizē sadarbībā ar NVA, gan nodrošinot vēl vairāk vietas un vairāk informējot uzņēmumus par šo iespēju, gan arī apsvērt iespēju to organizēt ne tikai vasarā, bet arī nedēļas nogalēs, vakaros;
- ♦ palielināt finansiālo atbalstu uzņēmumiem, lai nodrošinātu lielāku samaksu darba vadītājiem;
- ♦ Karjeras centram nepieciešams izstrādāt ceļa karti darba devējiem (un vecākiem) – vadlīnijas izglītojamo nodarbināšanai;
- ♦ VAA ietvaros, kurai jau ir sabiedriskā labuma organizācijas statuss, izveidot fondu “Jauniešu nodarbinātība” mērķziedojumiem stipendiju nodrošināšanai strādājošiem izglītojamajiem, lai jauniešu vecāki nezaudētu nodokļu atvieglojumus par apgādājamo.

Vadlīnijas profesionālās izglītības iestāžu un darba devēju sadarbībai profesionālās vidējās izglītības programmu izglītojamo DVB mācību un prakses iespēju nostiprināšanai.

Darba vidē balstītas mācības (DVBM) ir profesionālās izglītības forma, kurā jauniešs praktiskās iemaņas vismaz pusi no mācību laika apgūst reālā darba vidē uzņēmumā, bet teorētiskās zināšanas – profesionālās izglītības iestādē. Valmieras tehnikumam ir pieredze DVBM kopš 2015. gada. DVBM īsteno atbilstoši Ministru kabineta 2016. gada 15. jūlija noteikumu Nr. 484 “Kārtība, kādā organizē un īsteno darba vidē balstītas mācības”.

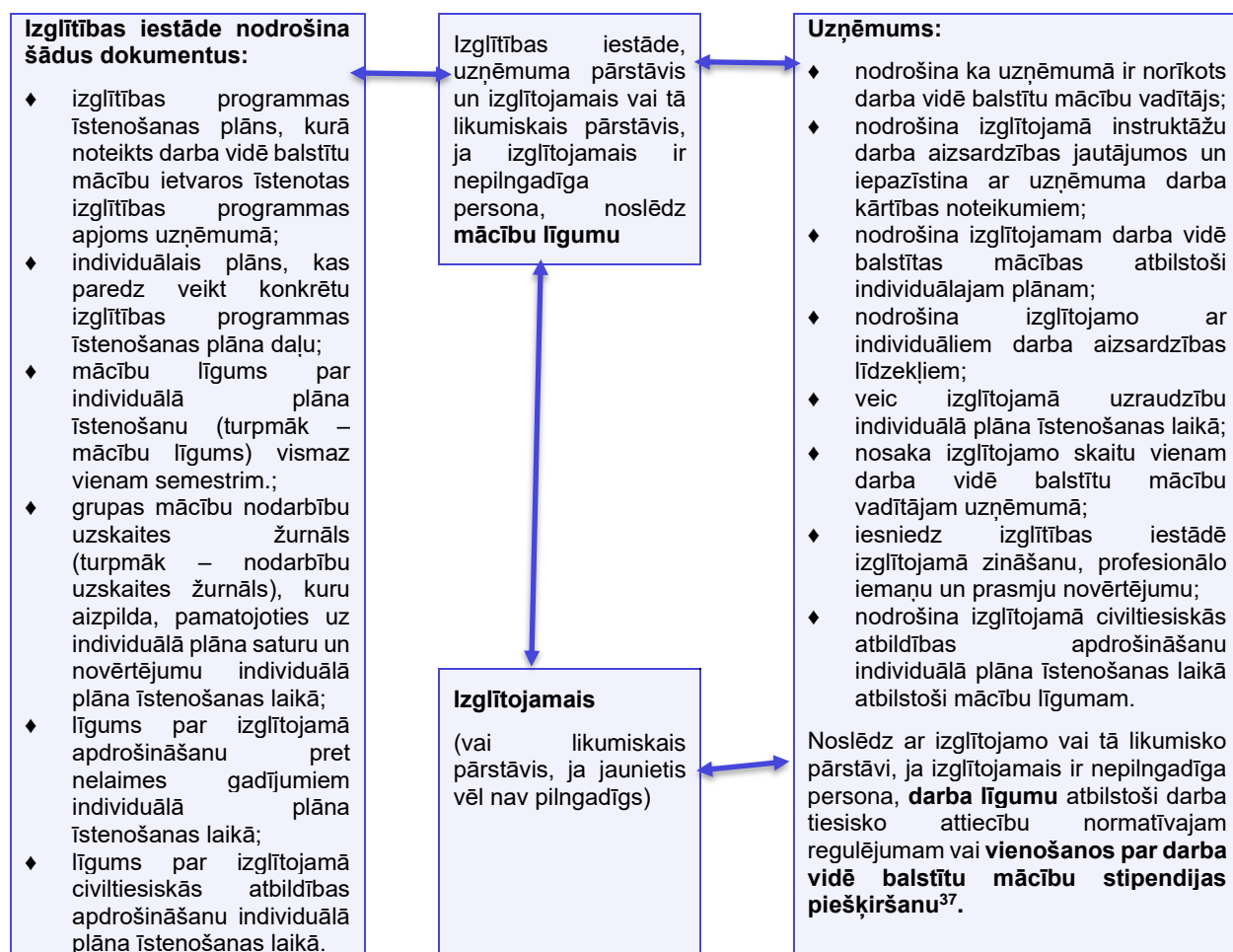
Ministru kabineta noteikumi Nr. 332 “Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu” nosaka, ka profesionālās izglītības programmas mācību saturs sastāv no teorijā un praksē sasniedzamajiem mācīšanās rezultātiem. Prakses organizēšanā piedalās izglītības iestāde, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, prakses vieta un praktikants, noslēdzot trīspusēju

līgumu par praksi starp praktikantu, izglītības iestādi un prakses vietu. Prakses organizēšanas kārtību nosaka Ministru kabineta noteikumi Nr. 481 "Prakses organizēšanas kārtība profesionālās izglītības programmās".

Attiecībā uz profesionālo izglītību Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030 akcentēta nepieciešamība:

- ♦ palielināt profesionālo asociāciju lomu ne tikai izglītības programmu akreditācijas procesā, bet arī procesa organizācijā un īstenošanā (mācību prakses, audzēkņu apmācības sistēmas, uzņēmēju kā pasniedzēju piesaiste), lielāku uzmanību veltot absolventu nodarbinātības iespējām;
- ♦ līdztekus izvēlētajai specialitātei kā prioritātei sniegt zināšanas par radniecīgām profesijām, lai vajadzības gadījumā būtu iespējams apgūt citu profesiju, kuru pieprasa darba tirgus.

DVBM profesionālās izglītības iestāde, audzēknis (vai viens no vecākiem, ja jauniešiem vēl nav pilngadīgs) un uzņēmums slēdz trīspusējo līgumu:

Ieteikumi sadarbībai ar uzņēmumiem prakšu un DVBM organizēšanai:

- ♦ veidojot sadarbību, ņemt vērā nozaru specifiku, t.sk. nozaru struktūru, kā arī reģiona un pašvaldības vajadzības;
- ♦ pirmajiem uzrunāt nozaru pārstāvjus un izrādīt iniciatīvu piedāvājot sadarbību, informēt par nozaru ieguvumiem, kā arī meklēt abām pusēm izdevīgus ilgtspējīgus risinājumus;
- ♦ Izmantot profesionālo izglītības iestāžu konventu kā "tiltu" starp nozares lielākajiem uzņēmumiem un profesionālās izglītības iestādi;

³⁷ Stipendijas līdz 280 euro mēnesī, ko izglītojamam atbilstoši Ministru kabineta noteiktajai kārtībai, kādā organizē un īsteno darba vidē balstītas mācības, izmaksā komersants, iestāde, biedrība, nodibinājums, fiziskā persona, kura reģistrēta kā saimnieciskās darbības veicēja, kā arī individuālais uzņēmums, tai skaitā zemnieku vai zvejnieku saimniecība, un citi saimnieciskās darbības veicēji saskaņā ar likumu "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neaplik.

- ◆ plānojot un veidojot nozares vajadzībām atbilstošu izglītības pakalpojumu, ne vienmēr ir jārada jaunas izglītības programmas. Tā vietā var pielāgot un pilnveidot esošās programmas, nodrošinot to atbilstību klienta vajadzībām;
- ◆ slēgt ilgtermiņa sadarbības līgumus ar nozaru uzņēmumiem par praktisko mācību īstenošanu uzņēmumā, tādējādi nodrošinot stabilitāti gan profesionālās izglītības iestādei, gan uzņēmumam;
- ◆ izglītības programmās prakšu laikus maksimāli saskaņot ar nozaru uzņēmumu sezonālītāti;
- ◆ praktikanu atlasī organizēt līdzīgi darba intervijai (CV, motivācijas vēstule, pārrunas).

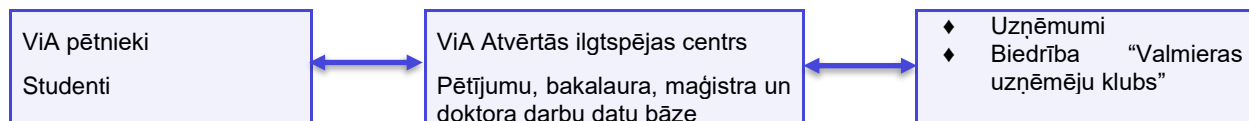
Vadlīnijas ViA un darba devēju sadarbībai augstākās izglītības programmu izglītojamo iesaistei uzņēmumu problēmu risināšanā.

2022. gada 1. martā valdībā atbalstīja IZM sagatavoto informatīvo ziņojumu "Latvijas atvērtās zinātnes stratēģija 2021. - 2027. gadam"³⁸, kura mērķis ir nodrošināt un veicināt zinātniskās informācijas pieejamību un uz sadarbību vērstu zinātnisko darbību. Atvērtā zinātne ir jauna pieeja zinātniskās darbības procesam, kuras pamatā ir sadarbība un jauni zināšanu izplatīšanas veidi, izmantojot digitālās tehnoloģijas un jaunus sadarbības rīkus. Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (OECD) definē atvērto zinātni kā zinātni, kas nodrošina publiski finansētu pētījumu rezultātus – publikācijas un pētījumu datus – publiski pieejamus digitālā formātā bez ierobežojumiem vai ar minimāliem ierobežojumiem.

Vidzemes Augstskolā (ViA) ir izveidots Atvērtās ilgtspējas centrs, kura mērķis ir caur studijām, pētniecību un inovāciju aktivitātēm radīt risinājumus un veicināt ilgtspējīgas pārmaiņas Vidzemes reģionā. Atvērtās ilgtspējas centrs ir neatkarīga vienība no jebkuras fakultātes vai institūcijas un var palīdzēt uzņēmumiem un organizācijām šādos tematos:

- ◆ izpētes un pētījumi;
- ◆ pakalpojumi;
- ◆ apmācību organizēšana un vadīšana;
- ◆ konsultācijas.

ViA un darba devēju sadarbības organizēšana augstākās izglītības programmu izglītojamo iesaistei uzņēmumu problēmu risināšanā:

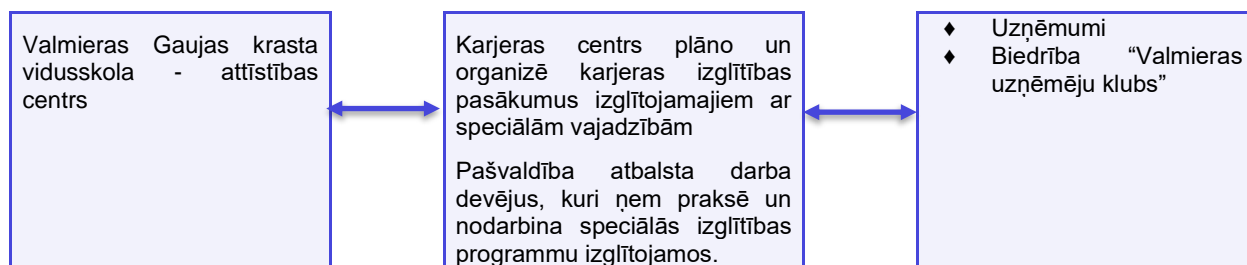
Ieteikumi ViA un darba devēju sadarbībai augstākās izglītības programmu izglītojamo iesaistei uzņēmumu problēmu risināšanā:

- ◆ Valmieras novada uzņēmumiem ir bijusi un būtu vēl vairāk attīstāma būtu sadarbība ar studentiem. Ierosinājums ViA attīstīt un uzlabot pieeju pētniecisko / projektu darbu organizācijai un nepieciešams to padarīt par sistēmu.
- ◆ Popularizēt ViA Atvērtā ilgtspējas centra darbību un pakalpojumus.
- ◆ Valmieras uzņēmēji ir ieinteresēti dot ViA studentu komandām konkrētus pētniecības uzdevumus vai tēmas pētniecības darbiem, nepieciešams uzlabot kvantitatīvo pētījumu metodoloģiju un respondenci.
- ◆ Nepieciešams nodrošināt pieeju ViA studentu izstrādātajiem kursa, bakalaura, maģistra darbiem – kuros ir pētīta kāda novadam, nozarēm, uzņēmumiem nozīmīga tēma, vienlaicīgi darba devēji varētu iepazīties ar darbu autoriem un novērtēt studentus kā potenciālos darbiniekus tādējādi izstrādātais studiju darbs kļūst studenta "vizītkarte" nākotnes darba devējam. Sistēma ViA ir, bet šobrīd tā ir tik sarežģīta, ka uzņēmējiem, kas mēģināja, nebija iespējams piekļūt. Varētu nodrošināt pieeju abonementa veidā, ar izmēģinājuma periodu – datu bāzi, kurā, meklējot pēc atslēgas vārdiem, iespējams atrast studentu darbus par konkrētām tēmām, veicinot zināšanu pieejamību un nodrošinot iespēju sazināties ar studentiem.

³⁸ https://www.izm.gov.lv/sites/izm/files/petijums-atverta_zinatne_21_2.pdf

Vadlīnijas izglītības iestāžu un darba devēju sadarbībai speciālās izglītības programmu izglītojamo integrācijai darba tirgū.

Par profesionālās pamatizglītības programmas (1-3 gadi) apguvi tiek izsniegta apliecība par profesionālo pamatizglītību un profesionālo kvalifikāciju (LKI 2. līmenis). Lai iestātos, jauniešiem jābūt vismaz 15 gadus veciem. Galvenās mērķa grupas ir jaunieši ar mācīšanās grūtībām un personas, kas priekšlaicīgi pametušas obligāto pamatizglītību, jaunieši ar speciālām vajadzībām un garīga rakstura traucējumiem. Valmieras novadā šādas programmas nodrošina Valmieras Gaujas krasta vidusskola – attīstības centrs. Profesionālās pamatizglītības programmās ir ietverta arī prakse 420 stundu apjomā. Izglītības iestādei nav ilgstošu sadarbības līgumu ar darba devējiem. Prakses vietu nodrošināšanā galveno lomu spēlē pedagogu personīgie kontakti un bērnu vecāki. Daļu prakses izglītojamie pavada arī skolā un viņiem prakses laikā nepieciešama nepārtraukta uzraudzība.

Speciālās izglītības programmu izglītojamo integrācijas darba tirgū organizēšana:**Ieteikumi:**

- ◆ Speciālās izglītības programmu izglītojamo integrēšanai darba tirgū būtiski ir iesaistīt karjeras konsultantus un darba devējus, lai nodrošinātu, piemēram, ekskursijas uz darba vietām, kā arī lai informētu darba devējus par cilvēkiem ar speciālām vajadzībām kā iespējamo darba spēku, viņu zināšanām un kompetencēm.
- ◆ Pašvaldībai jāsniedz atbalsts darba devējiem, kuri ņem praksē un nodarbina speciālās izglītības programmu izglītojamus.
- ◆ Nodrošināt darba devējiem konsultatīvu atbalstu problēmsituācijās ar speciālās izglītības programmu praktikantu vai darbinieku ar speciālām vajadzībām.
- ◆ Veicināt sociālo uzņēmumu veidošanu speciālās izglītības programmu izglītojamo nodarbinātībai un sniegt atbalstu to darbībai ārpus Sociālā uzņēmuma likumā noteiktā.

3.4.7. IZGLĪTĪBAS PROGRAMMU UN UZŅĒMĒJDARBĪBAS SASAISTES SISTEMATIZĀCIJA (SASAISTE AR PROFESIJU STANDARTU UN PROFESIONĀLĀS JOMAS SISTĒMU)

Latvijā īstermiņa darba tirgus prognozēšanu īsteno NVA, savukārt vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes izstrādā Ekonomikas ministrija (EM). NVA īstermiņa darba tirgus prognozes raksturo darbaspēka pieprasījuma izmaiņas īstermiņā (līdz 1 gadam). Tādēļ NVA īstermiņa prognozes ir piemērotas gadījumos, kad jāizlemj, ko darīt šodien, lai pēc gada situācija būtu labvēlīga. EM darba tirgus prognozes ir viens no instrumentiem, kas ļauj priekšlaicīgi paredzēt darba tirgus neatbilstību veidošanos nākotnē. Tās parāda iespējamās darba tirgus attīstības tendences un iespējamos riskus, saglabājoties esošai izglītības sistēmai un izglītības piedāvājuma struktūrai.

Prognozes ir tikai viens no posmiem darbaspēka piedāvājuma pielāgošanas procesā. Tā ir kvantitatīva bāze tālākām diskusijām starp nodarbinātības, izglītības un struktūrpolitikas veidotājiem, sociālajiem partneriem, zinātniekiem un citām iesaistītām pusēm, lai savlaicīgi sagatavotos un pielāgotos sagaidāmajām strukturālajām izmaiņām tautsaimniecībā.

Atbilstoši vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm³⁹, paredzamas šādas būtiskākās darba tirgus disproporcijas:

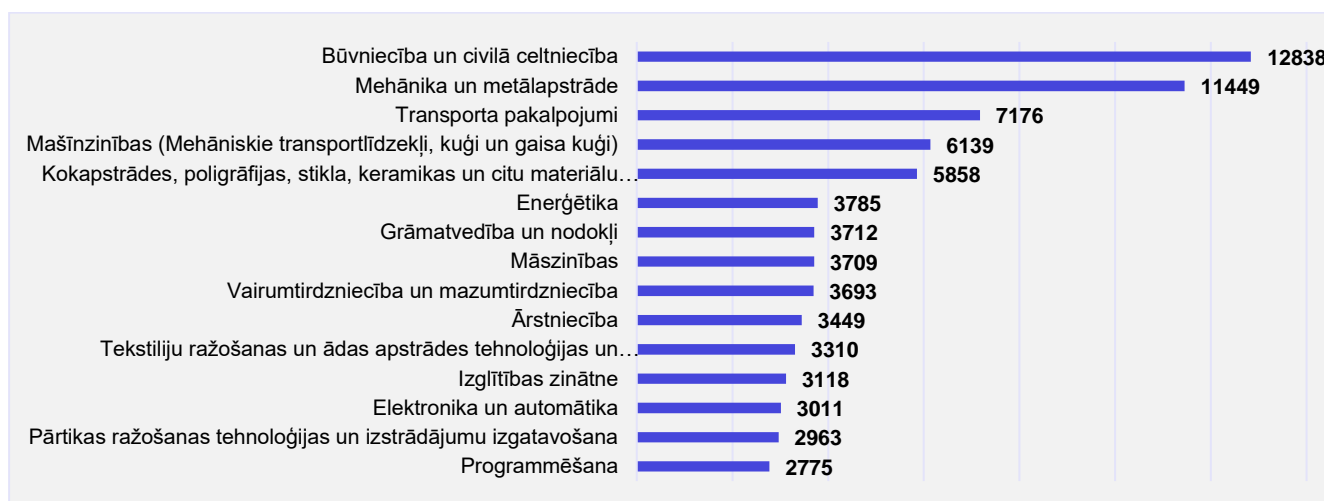
- ♦ iztrūkums pēc augstākās kvalifikācijas dabaszinātņu, IKT un inženierzinātņu speciālistiem;
- ♦ augstākās kvalifikācijas darbaspēka pārpalikums ar izglītību sociālās, komerczinātnēs un humanitārās zinātnēs;
- ♦ iztrūkums pēc darbaspēka ar profesionālo vidējo izglītību. Vidējā termiņā var veidoties darbaspēka iztrūkums ar profesionālo vidējo izglītību, pie tam iztrūkums būs vērojams praktiski visās izglītības tematiskajās grupās, it īpaši inženierzinātnēs un ražošanā;
- ♦ darbaspēka pārpalikums ar vidējo vispārējo izglītību, pamatizglītību un zemāku izglītības līmeni. Prognozētais darbaspēka pārpalikums galvenokārt samazinājies pamatizglītības un zemākas izglītības grupā, bet pieaudzis vidējās vispārējās izglītības grupā.

6. un 7. attēlā apkopotas TOP 15 izglītības tematiskās jomas pēc darbaspēka nepietiekamības/iztrūkuma uz 2030. gadu saskaņā ar EM prognozēm.

Attēls 6 – TOP 15 izglītības tematiskās jomas pēc darbaspēka nepietiekamības/iztrūkuma uz 2030. gadu (vidējā profesionālā izglītība) (Avots: EM darba tirgus prognozes⁴⁰)

Attēls 7 – TOP 15 izglītības tematiskās jomas pēc darbaspēka nepietiekamības/iztrūkuma uz 2030. gadu (augstākā profesionālā izglītība) (Avots: EM darba tirgus prognozes⁴¹)

³⁹ Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm. Pieejams:

<https://www.em.gov.lv/lv/media/14720/download?attachment>

⁴⁰ <https://prognozes.em.gov.lv/lv>

⁴¹ <https://prognozes.em.gov.lv/lv>

Izglītības sistēmai un indivīdu mācīšanās stratēģijām ir jāspēj apsteidzoši reaģēt uz ekonomikas modeļa izmaiņām. Profesionālās izglītības mērķis ir sagatavot izglītojamo darbībai noteiktā profesijā, nodrošinot izglītojamam kvalifikāciju ar darba tirgum aktuālajām kompetencēm, kas ietver zināšanas, prasmes un attieksmes, kuras veicina personu nodarbinātību, pielāgošanās spējas atbilstoši mainīgajiem ekonomiskajiem un sociālajiem apstākļiem mūža garumā, personisko attīstību un pilsonisko līdzdalību, lai sekmētu Latvijas un Eiropas uzņēmumu konkurētspēju, ilgtspējību un inovāciju attīstību; nodrošināt iespēju sagatavoties izglītības turpināšanai augstākā pakāpē atbilstoši iegūstamajai kvalifikācijai vai izglītības turpināšanai mūža garumā.

Izglītības attīstības pamatnostādņēs 2021. -2027. gadam "Nākotnes prasmes nākotnes sabiedrībai" kā būtisks Latvijas izglītības sistēmā risināmi jautājumi noteikti darba tirgū pieprasītu prasmju trūkums un mūsdienu vajadzībām nepietiekami atbilstošs izglītības piedāvājums, kā arī nepietiekams skaits profesionālās izglītības pedagogu, kas būtu cieši saistīti ar darba vidi ietekmes faktori – nepietiekama sadarbība ar nozari, stažēšanās iespēju trūkums uzņēmumos, kā arī nekonkurētspējīgs atalgojums, kas nemotivē labākos nozarē kļūt par pedagogiem.

Valmierā, kopā strādājot partneriem no publiskā, privātā, nevalstisko organizāciju un izglītības sektora, izstrādāta Valmieras industriālo teritoriju attīstības koncepcija. Dokuments paredz ārvalstu un nacionālo investīciju piesaistes prioritāros virzienus un aspektus, kas pilsētā realizējami nākamajos 20 gados. Pētījuma ietvaros tika veikta plaša nozaru analīze. Kā industriālajās teritorijās attīstāmās nozares tika identificētas šādas:

Stikla šķiedras produktu un būvmateriālu ražošana, koka un papīra izstrādājumu ražošana (īpaši koka daudzstāvu ēku apbūvei), mašīnbūve un metālapstrāde, enerģijas ražošana un materiālu pārstrāde, informācijas un komunikācijas pakalpojumi, elektrotehnikas un elektronikas ražošana, uzglabāšanas un transporta palīgdarbības, pārtikas produktu un dzērienu ražošana. Industriālajās teritorijās tiks ieviesti industrijas viedie risinājumi, kā arī zaļināšanas, digitalizācijas un aprites ekonomikas principi.

Attīstoties industriālajām teritorijām, pieaugs arī no jauna radīto darba vietu skaits. Industriālo teritoriju attīstības koncepcijas aprēķini lēš, ka, salīdzinot ar esošo situāciju, augstākajā izglītībā studējošo skaitam jāpalielinās par gandrīz 50%, profesionālajā vidējā izglītībā par gandrīz 60%, un profesionālajā tālākizglītībā un profesionālās pilnveides izglītībā par gandrīz 90%.

Papildus jau esošām izglītības programmām augstākās izglītības sektorā nepieciešams attīstīt jaunu, viedu materiālu zinātņu un materiālu inženieriju, aprites ekonomikas un inženierijas jomu, mašīnbūvi, vides inženieriju, ilgtspējīgas ražošanas un ražošanas vadības inženieriju, kā arī ilgtspējīgas būvniecības inženieriju.

Profesionālās vidējās, tālākizglītības un pilnveides izglītības jomā papildus jau esošajām izglītības programmām nepieciešams attīstīt šādas nākotnē pieprasītas profesijas:

materiālu ražošanas vadītājs un meistars, atjaunojamās enerģētikas tehniķis, gaļas un gaļas produktu ražošanas tehniķis, pārtikas pārstrādes strādnieks, ēku būvnieks, kokapstrādes strādnieks, pārstrādes rūpnīcu operators un iekārtu operators, automatizēto līniju operators, kraušanas iekārtu operators, mehāniķis, elektriķis, noliktavu darbinieks, saimniecības vadītājs, klientu apkalpošanas speciālists, iepirkumu speciālists, digitālā mārketinga un jauno mediju speciālists.⁴²

Pašvaldībā jau pašreiz tiek īstenota savstarpēja sadarbība uzņēmējdarbības veicināšanas jomā ar pašvaldībā esošām izglītības iestādēm – primāri Vidzemes Augstskola, Valmieras tehnikums – organizējot savstarpējas tikšanās ar uzņēmējiem, informējot par pašvaldības attīstības iecerēm noteiktos virzienos,

⁴² Valmieras industriālo teritoriju attīstības koncepcija Pieejams: <https://developvalmiera.lv/17701-2/>

Īstenojot un atbalstot elastīgāku mācību un studiju saturu, tai skaitā kvalifikācijas uzlabošanas, pārkvalifikācijas pasākumiem mūžizglītības jomā.

Valmieras novada pašvaldība pēdējos gados darbaspēka resursu pieejamības vajadzībām īsteno šādu pieeju ārvalstu investoru vajadzībām:

- ♦ Ārvalstu un/vai nacionāla liela izmēra investīciju gadījumā, līdz ar jaunā Valmieras industriālā parka attīstību, kā arī esošā Valmieras eksporta parka papildu investoru piesaistei, jau sākuma sarunu stadijā noskaidro potenciālo darbaspēka apjomu, līmeni un nepieciešamās specializācijas. Vienlaikus sniedz informāciju par VT un ViA programmām.

Sadarbības partneri: ViA, VT, Valmieras novada Kapitāla pārvaldības un uzņēmējdarbības atbalsta nodaļa.

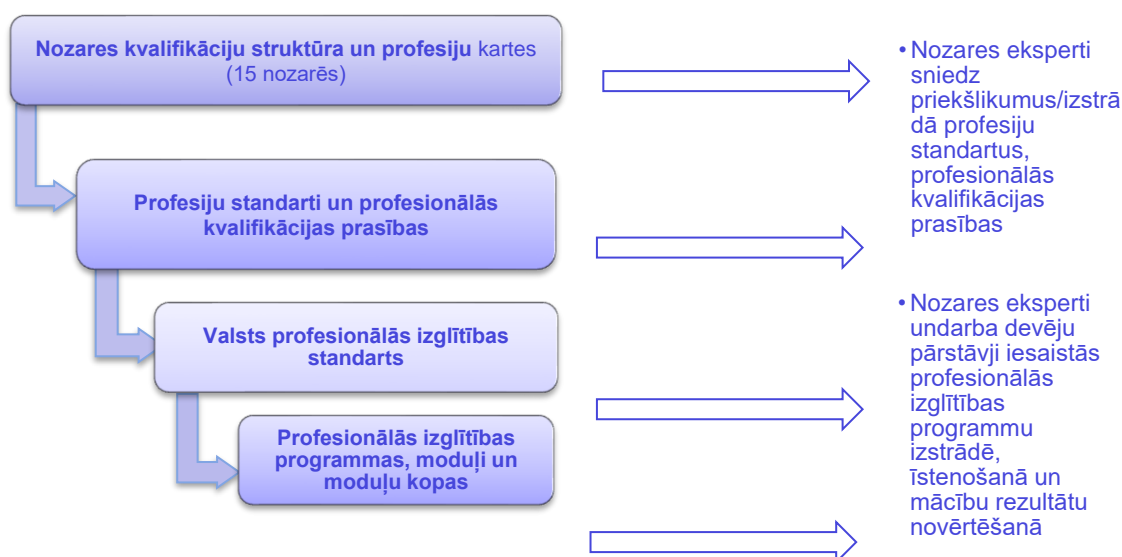
- ♦ Investora vizītes laikā īsteno tikšanos ar atbilstošo izglītības iestādi, kuras laikā tiek identificētas specifiskās prasības un iespējas. Tiek plānota attīstība 2-4 gadu perspektīvā, attiecīgi paredzot laiku piemēroties vajadzībām.

Sadarbības partneri: ViA, VT, Valmieras novada Kapitāla pārvaldības un uzņēmējdarbības atbalsta nodaļa.

- ♦ Sniedz atbalstu izglītības iestādēm specifisku programmu grozījumu akceptēšanai attiecīgajās valsts institūcijās. Kopā ar izglītības iestādēm tiek veidota arī reģiona specializāciju.

Sadarbības partneri: Valmieras novada Izglītības pārvalde, ViA, VT.

Latvijā ir izstrādāta sistēma darba tirgus vajadzību integrēšanai profesionālās izglītības programmās:

Tabula 17 – Ietvari darba devēju un darba ņēmēju līdzdalībai profesionālajā izglītībā

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome (PINTSA)	Nozaru ekspertu padomes (NEP)	Profesionālās izglītības iestādes konventi
Valdības (IZM, EM, LM, VARAM, NVA, VISC), Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) un Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības pārstāvji (LBAS).	Valsts, nozares darba devēju organizāciju un arodbiedrību sadarbības platformas. NEP darbu koordinē LDDK un LOSP, koordināciju finansē no valsts budžeta.	Konventa sastāvā iekļauj profesionālās izglītības iestādes vadītāju, tās ministrijas pārstāvi, kuras padotībā ir profesionālās izglītības iestāde, kā arī attiecīgās pašvaldības, darba devēju un to apvienību pārstāvjus. Konventa sastāvā var iekļaut attiecīgā plānošanas reģiona pārstāvi, kā arī attiecīgās profesionālās izglītības iestādes darbinieku pārstāvi un citus ieinteresēto institūciju pārstāvjus. Konventa lēmumiem ir ieteikuma raksturs.

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadome (PINTSA)	Nozaru ekspertu padomes (NEP)	Profesionālās izglītības iestādes konventi
<ul style="list-style-type: none"> ♦ izskata politikas plānošanas dokumentu un normatīvo aktu projektus; ♦ saskaņo profesiju standartu projektus; ♦ saskaņo no valsts budžeta finansēto izglītojamo skaitu profesionālās izglītības programmās valstī un reģionos; ♦ sniedz ieteikumus par izmaiņām profesionālās izglītības iestāžu institūciju tīklā; ♦ sniedz priekšlikumus par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu nodrošināšanu u.c. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ veicina iesaistīto pušu sadarbību profesionālās izglītības plānošanā un īstenošanā, t.sk., prakšu un darba vidē balstītu mācību veicināšanā; ♦ aktualizē nozaru kvalifikāciju struktūras atbilstoši darba tirgus prasībām; ♦ izvērtē profesiju standartus un profesionālās kvalifikācijas prasības, lai nodrošinātu profesionālās izglītības programmu aktualitāti darba tirgū; ♦ piedalās izglītības iestāžu un izglītības programmu kvalitātes vērtēšanā (licencēšanā un akreditācijā), kā arī iegūtās izglītības rezultātu vērtēšanā profesionālās kvalifikācijas eksāmenos u.c. 	<ul style="list-style-type: none"> ♦ veicina profesionālās izglītības iestādes attīstību atbilstoši darba tirgus prasībām, t.sk.: <ul style="list-style-type: none"> - sniedz priekšlikumus iestādes vadītājam attīstības stratēģijas jautājumos; - piedalās pedagoģisko darbinieku (administrācijas) atlasē un novērtēšanā; - sniedz priekšlikumus par iestādes izstrādātajām profesionālās izglītības programmām pirms to licencēšanas; - veicina iestādes sadarbību ar reģiona komersantiem prakses un darba vidē balstītu mācību organizēšanā.

Savukārt pētījuma „Darba tirgus apsteidzošo pārkārtojumu sistēmas (DTAPS)⁴³ izveides iespējas un vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognožu sasaiste ar rīcībpolitiku” ietvaros ir izstrādātas iesaistīto pušu ceļa kartes – galvenie pienākumi DTAPS ietvaros.

Attēls 8 – Izglītības iestādes ceļa karte DTAPS ietvaros (Avots: DTAPS pētījums⁴⁴)

Izglītības iestādes		
DTAPS posms	Veicamie darbi	Sadarbība
DTAPS ieviešanai/pilnveidei	Vienoties ar iesaistītajām pusēm par darba tirgus informācijas (prognožu, interpretētu prognožu u.c.) izplatīšanas principiem un atbildīgajiem (kas, kad, ko, kā informē?)	IZM
Prognožu interpretācijas posms	Interpretēt darba tirgus informāciju, plānojot izglītības piedāvājumu/saturu	VISC, IZM
Prognožu izmantošanas posms	Piedalīties iesaistīto pušu apmācību izstrādē un nodrošināšanā (prognožu interpretācija un izmantošana)	IZM, EM, NVA
	Veidot un piedāvāt darba tirgus vajadzībām atbilstošu visu līmeņu izglītības piedāvājumu Izplatīt darba tirgus informāciju audzēkņiem/studentiem	IZM, NEP, EM

Labās prakses piemēru, kas raksturo nozares un darba devēju iniciatīvas nozīmi darba tirgus pieprasījuma un piedāvājuma sabalansēšanai, parādīja „airBaltic Training” pilotu akadēmijas un Liepājas Valsts tehnikuma sadarbība gaisa kuģu mehāniķu sagatavošanā. Gaisa kuģu mehāniķu sagatavošanu aviācijas nozarei Liepājā rosināja „airBaltic Training” pilotu akadēmija – kopīgi veidot profesionālās izglītības programmu, kas risinātu gaisa kuģu mehāniķu trūkumu aviācijas nozarē. Rezultātā tika izstrādāta pilnīgi jauna un Latvijā vienīgā modulārā apmācību programma „Gaisa kuģu mehāniķi” un tās īstenošanā aktīvi piedalās aviācijas nozares speciālisti pedagoģu lomā.

⁴³ DTAPS ir koordinēta, uz vienotu mērķi vērsta sadarbības sistēma, kuras ietvaros organizēti un sistemātiski tiek pasākumi, kas ļauj savlaicīgi prognozēt iespējamās izmaiņas darba tirgū nākotnē, kā arī tām pielāgoties. Sistēma ietver īstermiņa, vidēja termiņa un ilgtermiņa darba tirgus prognozes, kā arī pastāvīgu starpnozaru nodarbinātības un izglītības rīcībpolitiku veidošanā un īstenošanā iesaistīto institūciju tīklu un organizatorisko sadarbības modeli.

⁴⁴ https://www.em.gov.lv/sites/em/files/darbatirgus_gala20zinojums1_0.pdf

Ieteikumi izglītības programmu un uzņēmējdarbības sasaistes sistematizācijai:

- ◆ vairāk informēt Valmieras novada uzņēmējus par viņu lomu darba tirgus prasībām atbilstošu izglītības programmu izstrādē un īstenošanā;
- ◆ reģionāla foruma (konventi, darba devēju apvienības) izveide darba tirgus kvantitatīvo un kvalitatīvo prognožu analīzei, diskusijām un priekšlikumu izstrādei profesionālās un tālākizglītības programmu attīstībai atbilstoši darba tirgus pieprasījumam;
- ◆ profesionālās izglītības iestāžu konventu paplašināšana – Vidzemes reģiona līmeņa pārstāvības nodrošināšana;
- ◆ profesionālo izglītības iestāžu absolventu tālāku studiju vecināšana augstākajā izglītībā – jāstiprina sinerģija starp profesionālās vidējās izglītības programmām un īsā cikla (koledžas) izglītības studiju programmām un atbilstošām bakalaura studiju programmām ViA;
- ◆ profesionālās izglītības iestāžu konventa un NEP sadarbības veicināšana.

Starptautiskās skolas izveides iespējas Valmieras novadā

Lai veicinātu Valmieras novada pievilcību investoriem, ir iespēja veidot starptautisku izglītības iestādi ar mācībām angļu valodā.

Saskaņā ar izglītības likumu Latvijā valsts, pašvaldību un valsts augstskolu izglītības iestādēs izglītību iegūst valsts valodā. Arī privātajās izglītības iestādēs vispārējo izglītību un profesionālo izglītību pamatizglītības un vidējās izglītības pakāpē iegūst valsts valodā.

Citā valodā izglītību var iegūt:

- ◆ izglītības iestādēs, kuras īsteno izglītības programmas saskaņā ar Latvijas Republikas divpusējiem vai daudzpusējiem starptautiskajiem līgumiem;
- ◆ izglītības iestādēs, kurās vispārējās izglītības programmu mācību priekšmetus pilnībā vai daļēji īsteno svešvalodā, lai nodrošinātu citu Eiropas Savienības oficiālo valodu apguvi, ievērojot attiecīgā valsts izglītības standarta nosacījumus;
- ◆ citos likumos paredzētās izglītības iestādēs.

Latvijā ir vairākas izglītības iestādes, kurās mācības notiek angļu valodā.

Piemēram, privātā izglītības iestāde "Latvijas Starptautiskā skola" darbojas saskaņā ar likumu "Par Latvijas Republikas valdības un Amerikas Savienoto Valstu valdības līgumu par privātās izglītības iestādes "Latvijas Starptautiskā skola" darbības nodrošināšanu". Mācības skolā notiek angļu valodā. Izglītojamajiem, kuriem tas nepieciešams, tiek piedāvāts papildus angļu valodas atbalsts. Izglītojamie, kuriem nav nepieciešams papildu atbalsts, izvēlas mācīties otro valodu – franču, spāņu vai latviešu.

Starptautiskā vidusskola "Ekziperī" (*Exupery International School*) – starptautiska pilnas pansijas privāta vidusskola Rīgā bērniem no visas pasaules. Mācības notiek angļu valodā ar papildu iespēju studēt franču, krievu un latviešu valodu. *Exupery International School* ir *IB World Schools* dalībniece, kā arī Starptautisko Skolu padomes (CIS) locekle. Tā piedāvā mācību programmas bērniem no 2,5 līdz 18 gadiem.

RTU Starptautiskā zinātņu un tehnoloģiju skola ir izveidota labāko un motivētāko izglītojamo uzņemšanai, kuri vēlas turpināt savu akadēmisko izaugsmi. Skolas programma piedāvā Kembridžas internacionālo AS & A līmeņa mācību programmu ar uzsvaru uz STEAM priekšmetiem, trīs gadu programma angļu valodā sagatavo izglītojamos studijām universitātē. Rīgas Tehniskajai universitātei (RTU), publiski atvasinātai personai, pieder 100% kapitāldaļu SIA «RTU Starptautiskā zinātņu un tehnoloģiju skola».

Ieteikumi:

- ◆ Veikt izpēti par RTU Starptautiskās zinātņu un tehnoloģiju skolas vai citas starptautiskās skolas filiāles vai mācību programmu īstenošanas vietas izveidi Valmierā.
- ◆ Veikt starptautiskās skolas izveides iespēju analīzi sadarbībā ar ViA un novada uzņēmējiem, kam ir interese šādas skolas izveidē un potenciālā finansēšanā.

4. METODISKĀ DARBA PĀRVALDĪBAS ATTĪSTĪBA

4.1. METODISKĀ DARBA PĀRVALDĪBAS ATTĪSTĪBA

Metodiskais darbs ir pedagoģiskā darba atbalsta sistēma, kas ietver pedagoģijas zinātnes teorētiskajās nostādnēs un praktiskā, inovatīvā pieredzē balstītas diagnosticējošas, analītiskas, pētnieciskas, izglītojošas un informatīvas darbības **ar mērķi uzlabot pedagoģu profesionālās kompetences un paaugstināt Valmieras novada izglītības iestāžu izglītības procesa kvalitāti**. Valmieras novadā ir izveidota vienota metodiskā darba organizatoriskā sistēma ar vienu koordinējošo institūciju – Valmieras novada Izglītības pārvaldes Metodisko dienestu. Tomēr izveidotā metodiskā darba organizatoriskā sistēma nesasniedz vismaz 10% no Valmieras novada pedagogiem⁴⁵. Mācību metodisko jomu attīstībā liela nozīme ir konkrētās jomas koordinatora personībai, bet galvenais ir laika resursu ierobežotība, lai labāk pildītu jomu koordinatoru un metodisko centru vadītāju pienākumus.

Metodiskā darba koordinēšana Valmieras novadā jāattīsta atbilstoši 2023. gada 31. augustā pieņemtajai Valmieras novada izglītības pārvaldes Metodiskā darba organizēšanas kārtībai, to pilnveidojot saskaņā ar Valmieras novada izglītības iestāžu specializāciju un 4.2. nodaļā apkoptajiem ieteikumiem. (skat. 18. tabulu).

Tabula 18 - Valmieras novada metodiskā darba organizatoriskā struktūra un pienākumi (Avots: Autoru izstrādāts⁴⁶)

Izglītības pārvaldes Metodiskais dienests				
Pašvaldības līmenis	Metodiskā darba organizēšanu Valmieras novada pašvaldībā nodrošina Valmieras novada Izglītības pārvaldes Metodiskais dienests:			
	<ul style="list-style-type: none"> ◆ nodrošina sadarbību ar IZM, VISC, IKVD un citiem partneriem; ◆ sniedz informāciju pašvaldības izglītības iestādēm par valsts izglītības politikas aktualitātēm un izglītības inovācijām; ◆ veicina izglītības satura dokumentu izpratni, ieviešanu un atbalstu, pārraudzību pašvaldībā; ◆ nodrošina daudzveidīgu izglītības procesa datu ieguvu, apkopošanu, analīzi, uzraudzību un tālākas izmantošanas koordinēšanu; ◆ nodrošina pedagogu tālākizglītības un metodisko pasākumu plānošanu un organizēšanu (kursi, konferences, semināri utt.); ◆ nodrošina pedagogu pieredzes apmaiņas veicināšanu, popularizējot mūsdienīgas lietpratības izglītības īstenošanu; ◆ nodrošina mācību priekšmetu / metodisko jomu koordinatoru darba pārraudzību un koordinēšanu, regulāru sanāksmju organizēšanu, sadarbības īstenošanu; ◆ nodrošina mācīšanās konsultantu / ekspertu iesaisti pēc pieprasījuma; ◆ īsteno sadarbību ar metodisko centru (MC) metodiķiem Valmieras Valsts ģimnāzijā, Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzijā un Valmieras Gaujas krasta vidusskola — attīstības centrā. 			
	Valmieras Valsts ģimnāzijas MC, metodiķis/centra vadītājs	Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzijas MC, metodiķis/centra vadītājs	Valmieras Gaujas krasta vidusskolas – attīstības centra, metodiķis/centra vadītājs	Pirmsskolas un sākumskolas metodiskās jomas
dabaszinātņu mācību joma: dabaszinības, ķīmija un bioloģija, ģeogrāfija, fizika un inženierzinības; tehnoloģiju mācību joma: dizains un tehnoloģijas, datorika; matemātikas mācību joma: matemātika; veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma: sports un veselība.	valodu mācību, kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma: latviešu valoda un literatūra, svešvalodas, mūzika, vizuālā māksla, teātra māksla; sociālā un pilsoniskā mācību joma: sociālās zinības, Latvijas un pasaules vēsture;	iekļaujošās izglītības atbalsta joma: speciālie pedagogi, sociālie pedagogi, logopēdi, psihologi.	sākumskolas joma; pirmsskolas joma.	audzināšanas darbība, klasvadība.

⁴⁵ Valmieras novada pedagogu aptaujas rezultāti par metodisko darbu Valmieras novadā 2023. gada maijā (EDURIO).

⁴⁶ Atbilstoši 2019. gadā pieņemtajai Valmieras pilsētas pašvaldības domes "Valmieras pilsētas pašvaldības Izglītības metodiskās darbības koncepcijai" un 2023. gada 31. augustā pieņemtajai Valmieras novada izglītības pārvaldes Metodiskā darba organizēšanas kārtībai.

	<p style="text-align: center;">Mācību jomu koordinatori*</p> <p>Mācību jomu koordinatori nodrošina informācijas apmaiņu par mācību jomas aktualitātēm, konsultē un veicina mācību satura un pieeju ieviešanu Valmieras novada izglītības iestādēs, organizē pedagogu profesionālo sadarbību jomas ietvaros un starp jomām, sekmē pedagogu sadarbību un savstarpēju atbalstu kvalitatīva mācību procesa plānošanā un īstenošanā.</p> <p>Mācību jomu koordinatoru pienākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ sadarboties ar VISK, VNIP, pedagogu profesionālajām organizācijām, augstskolām un citiem partneriem, kā arī mācību priekšmetu jomu vadītājiem novada izglītības iestādēs, jomas pedagogiem un citiem partneriem pedagogu profesionālo kompetenču pilnveides nodrošināšanai; ◆ sadarboties ar VNIP metodiskās darbības plānošanā un īstenošanā; ◆ pārstāvēt pašvaldību ar iestādes darbu saistītās organizācijās; ◆ apzināt, plānot un īstenot jomas pedagogu metodiskos, mācīšanās vajadzību un tālākizglītības pasākumus, koordinēt ikdienas darbu; ◆ popularizēt jomas pedagogu radošo darbību, labās prakses piemērus un inovatīvo darbību, veicināt pieredzes apmaiņu, pedagogu redzesloka paplašināšanai; ◆ sniegt metodisko atbalstu, konsultācijas Valmieras novada izglītības iestāžu pedagogiem savas kompetences ietvaros; ◆ veicināt un koordinēt pedagogu sadarbību mācību / metodiskās jomas vai starpjomu līmenī; ◆ prasīt novada izglītības iestāžu pedagogu aktīvu līdzdalību metodiskajās aktivitātēs.
<p>Izglītības iestādes līmenis</p>	<p style="text-align: center;">Mācību jomu koordinatori izglītības iestādēs (PII – vadītāju vietnieki)</p> <p>Sadarbībai ar pašvaldības jomu koordinatoriem izglītības iestāžu vadītāji nozīmē iestādes mācību / metodisko jomu koordinatorus, pirmsskolas izglītības iestādēs – vadītāju vietniekus.</p> <p>Jomu koordinatoru izglītības iestādēs un PII vietnieku / metodiķu pienākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ nodrošināt informācijas apmaiņu ar pašvaldības jomu koordinatoriem, iestādes administrāciju, pedagogiem par jomai aktuāliem jautājumiem; ◆ nodrošināt iestādes pedagogu mācīšanās un metodisko vajadzību apzināšanu, apkopošanu un pašvaldības jomas koordinatora informēšanu; ◆ iesaistīties pedagogu tālākizglītības un metodisko pasākumu plānošanā un īstenošanā sadarbībā ar pašvaldības jomu koordinatoriem, VNIP un MC; ◆ veicināt atbilstošas jomas un dažādu jomu pedagogu sadarbību izglītības iestādē.
	<p style="text-align: center;">Mācīšanās konsultanti izglītības iestādēs**</p> <p>Mācīšanās konsultanti – profesionāli sagatavots konsultants darbam izglītības iestādē, kas sniedz individuālu atbalstu pedagogu profesionālai izaugsmei un mācību darba kvalitātes uzlabošanai. Mācīšanās konsultantu primārā loma ir atbalstīt pedagogu un vadītāju profesionālo pilnveidi konkrētos jautājumos, attīstīt konkrētas prasmes saskaņā ar iestādes stratēģiskajiem mērķiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ vēro nodarbības, sniedz individualizētu atgriezenisko saiti par nepieciešamajiem uzlabojumiem mācību stundā; ◆ vada mācību stundu analīzi individuāli vai grupā pedagogu praksē balstītas profesionālās pilnveides vajadzībām; ◆ konsultē pedagogus par mācību stundas plānošanu un veidošanu; ◆ vada pedagogu mācīšanās vai sadarbības grupu, lai praksē sasniegtu konkrētus individualizētus mērķus; ◆ atbalsta skolas vadību pedagogu profesionālās mācīšanās vajadzību diagnosticēšanā.
	<p style="text-align: center;">Pedagogi izglītības iestādēs</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ nosaka savas individuālās mācīšanās vajadzības saskaņā ar iestādes mērķiem; ◆ iesaistās mācīšanās procesā izglītības iestādē (labās prakses piemēri, atklātās stundas, stundu analīze, refleksija, mācīšanās grupas utt.); ◆ sadarbībā plāno un īsteno mācību procesu (mācību priekšmeti, caurviju prasmes, vērtības), nodrošinot atbilstošu mācību vidi un kvalitāti.

*Ņemot vērā, ka mācību metodisko jomu attīstībā liela nozīme ir jomas koordinatora personībai, par konkrētās jomas mācību priekšmeta koordinatoru var ievēlēt jebkuras izglītības iestādes pedagogu.

**Izglītības iestādes pašas var veidot savas mācīšanās konsultantu lomas (1 - 2 mācīšanās konsultanti katrā izglītības iestādē), tādās var veidot arī pašvaldības līmeni, piedāvājot mācīšanās konsultantu – ekspertu pakalpojumus vairākām skolām.

Kopumā metodiskā darba koordinēšanas sistēma Valmieras novadā darbojas, bet iespējami vairāki uzlabojumi, rekomendācijas sniegtas turpinājumā.

4.2. REKOMENDĀCIJAS METODISKĀ DARBA PĀRVALDĪBAS ATTĪSTĪBAI

Lai panāktu, ka vienlīdz kvalitatīva mācīšana / mācīšanās ir pieejama visiem Valmieras novada izglītojamajiem, ir nepieciešams realizēt kompleksu ilgtermiņa pasākumu kopumu pedagoga, izglītības iestādes un novada līmenī. Priekšlikumi metodiskā darba pilnveidošanai Valmieras novadā sniegti, pamatojoties uz esošās situācijas analīzi un LU Starpnozaru izglītības inovāciju centra pētījumā "Kā

izglītības sistēma var atbalstīt pedagogu, lai izglītojamie varētu apgūt 21. gadsimta prasībām atbilstošu izglītību?⁴⁷ ietvertajiem ieteikumiem:

- ◆ mācību jomu koordinēšanas sistēmu veidot atbilstoši Valmieras Valsts ģimnāzijas, Valmieras Pārgaujas Valsts ģimnāzijas un Valmieras Gaujas krasta vidusskolas specializācijai;
- ◆ Valmieras novada IP Metodiskā dienesta pārziņā izveidot digitālu rīku metodisko izstrādņu (pedagogam paredzēts palīglīdzeklis, kurā analizēts konkrēta mācību materiāla saturs, aprakstīti mācīšanas un mācīšanās paņēmieni, metodes un pieejas) apkopošanai un labās prakses popularizēšanai mācību metodiskajās jomā;
- ◆ mērīt mācīšanas kvalitāti datus balstītu lēmumu pieņemšanai un izveidot skolas ikdienā praktiski izmantojamus pedagogu profesionālās izaugsmes vajadzību noteikšanas un atbalsta risinājumus, t.sk., veidojot digitalizētu pārvaldības sistēmu pedagogu profesionālajai izaugsmei skolu un to dibinātāju izvirzīto mērķu īstenošanā:

Pedagoga līmenī:	Skolas līmenī:	Pašvaldības līmenī:
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Detalizēti dati un atgriezeniskā saite par izglītojamo sniegumu, piemēram, izglītojamo sniegumu valsts līmeņa pārbaudes darbos. ◆ Rīki pašnovērtējuma veikšanai, lai pieņemtu datus balstītu lēmumu, izvirzot profesionālās izaugsmes mērķi un mērot tā sasniegšanu. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Konkrētu mērķu izvirzīšana skolai, pedagogiem, izglītojamajiem, izmaiņām izglītojamo sniegumā (piemēram, prasmju apguvei). ◆ Pārnest ekspertu radītos rīkus mācīšanas kvalitātes vērtēšanai uz skolu praksi, lai tos varētu lietot pats pedagogs, skolas vadība un profesionālā atbalsta personas. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ieviest sistēmā rīkus, radot digitālus risinājumus kvalitātes pārvaldībai skolās – pedagogu profesionālās izaugsmes vadīšanai, izmantojot radītās iestrādes (risinājumi datus balstītai mācīšanas kvalitātes vērtēšanai t.sk. izpratnes un uzskatu maiņai par to).

- ◆ pārveidot pieeju profesionālajai pilnveidei, lai tā būtu mērķorientēta, personalizēta, efektīva, ko var panākt, veidojot konkrētas elastīgas mērķprogrammas atbilstoši dažādām pedagogu mācīšanās vajadzībām, nodrošinot tādas profesionālās pilnveides formas, kurām ir ietekme uz praksi un mērot profesionālās pilnveides ietekmi un ieviešanas kvalitāti:

Pedagoga līmenī:	Skolas līmenī:	Pašvaldības līmenī:
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Iesaiste ilgtermiņā mikrokursu apguvei konkrēta satura mācīšanai (moduļos, kombinēti) vai studijas papildu kvalifikācijas ieguvei. ◆ Iespēja iegūt personalizētu, mērķim atbilstošu ilgtermiņa profesionālo pilnveidi. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vadības modeļa maiņa skolā, lai uz 8–10 pedagogiem būtu atalgots vidējā līmeņa vadītājs ar spēcīgu metodisko sagatavotību, piemēram, vadošais matemātikis, latviešu valodas pedagogs. ◆ Profesionālās pilnveides plānošana un veidošana atbilstoši prioritātēm – diferencēti dažādām pedagogu grupām. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pedagogu tālākizglītības pieprasījuma apkopošana un atbilstoša piedāvājuma veidošana. ◆ Prioritāru, datus balstītu profesionālās pilnveides mērķu (SMART) izvirzīšana indivīda, skolas, pašvaldības, līmenī īstermiņā un ilgtermiņā.

- ◆ stiprināt profesionālu atbalsta sistēmu pedagogiem (mācīšanās konsultanti) skolā un pašvaldībā, lai pedagogs varētu saņemt nepieciešamo atbalstu skolā uz vietas un veidot ilgtermiņa mācības skolu vadītājiem datus balstītu lēmumu pieņemšanai:

Pedagoga līmenī:	Skolas līmenī:	Pašvaldības līmenī:
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Konkrētu mērķu izvirzīšana. Pedagogu motivācija stiprināšana iesaistei profesionālajā pilnveidē, izvirzot konkrētu mērķi un veidojot atgriezenisko saiti. ◆ Iespēja saņemt skolā atbalsta sistēmu profesionālo plaisu pārvarēšanai. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Datus balstītu personalizētu profesionālās pilnveides risinājumu plānošana, individuāli mērķi pedagogiem un attīstības sarunas, iesaistīšana lēmumu pieņemšanā u. c. ◆ Profesionālā atbalsta personu nodarbināšana skolā vai pašvaldībā kā pieejams pakalpojums. ◆ Labās prakses piemēri. ◆ Skolas vidē balstītas profesionālās pilnveides īstenošana, nodarbinot profesionālā atbalsta personas. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Profesionāla atbalsta sistēmas (t.sk. atbalsta personu – mācīšanās konsultantu, mentoru) veidošana skolā un pašvaldībā, tās finansēšana. ◆ Mācības skolas vadībai profesionālā atbalsta sistēmas veidošanai – skolas vadības komandu, pedagogu izpratnes padziļināšana.

⁴⁷ Pieejams šeit: [LU Izglītības Sistēmas Atbalsts Skolotājiem.pdf](#)

PIELIKUMI

B. DAĻAS pielikumus skatīt atsevišķā dokumentā.

PIELIKUMU SARAKSTS

1. PIELIKUMS: Valmieras novada izglītības ekosistēmas stiprās puses un vērtības atbilstoši Valmieras novada izglītības iestāžu un pašvaldības pārstāvju redzējumam
2. PIELIKUMS: Valmieras novada izglītības pakalpojumu novērtējuma karte
3. PIELIKUMS: Izglītības iestāžu pozicionējums (potenciālā specializācija) Valmieras novadā
4. PIELIKUMS: Aptaujas anketa izglītības iestāžu vadītājiem (IKT un DML izmantošana)
5. PIELIKUMS: Aptaujas anketa izglītības iestāžu vadītājiem (sadarbība)
6. PIELIKUMS: Vidzemes STEAM centra idejas apraksts
7. PIELIKUMS: Valmieras novada Karjeras centra koncepcija
8. PIELIKUMS: Uzņēmējdarbības izglītība Eiropas skolās